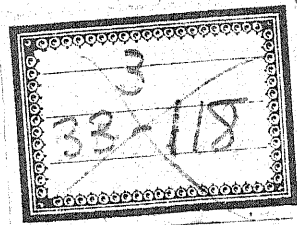

27.a

7.32

459308117

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL
GRANADA

Sala: _____

Estante: 12

Numero: 256

P. Collegii Emmanon Jac. Jesh

ADOLPHI ME

KERCHI BRUGENSIS

DE VETERI ET RECTA PRO
nuntiatione linguæ Græcæ
commentarius.

QVIÐ SIGILLATIM HOC LI
bro tractetur epistolium ad Lectorem indicabit

R-10.030

ACCESSIT APPENDIX DE GRÆCO-
rum accentibus, cum scholijs.

Bibliotheca	
CE	
SEIC	<i>A</i>
Quinto	<i>25</i>
Tabla	
Numerus	<i>302</i>

AVREA

*Ex comm. A. S. Ino.
Extractus est hic Liber
ad prescriptum integri nu-
peri per. Joanne*

H
V
B
E
R
T
A
S

S
A
E
C
U
L
I

BRUGIS FLANDROR
Excudebat Hubertus Gol

AN. M. D. LXXV.

PHILIPPI Hispaniarum Regis Catholici priuata lege sancitum est, ne quis typographus imprimere, neu quis Bibliopola diuendere hunc *Adolphi Meckerchi Brugensis Commentarium de veteri & recta pronuntiatione linguæ Græcæ* audeat ante sexennium, absque Huberti Goltzij consensu. Qui fecus faxit, multa illi esto confiscationis librorum & viginti Carolinorum. Dat. Bruxellæ VIII. kal. Martij Anno à Christo nato M. D. LXIII.

De Langhe.

LECTORI.

HIC non solum candidè Lector, ex varijs tum auctoribus tum linguis certò euincitur, eâ quâ hodie etiam docti vtuntur pronuntiationem maximam ex parte notam, deprauatam, & suppositiciam esse, neque linguæ Græcæ discendæ docendæque idoneam: sed eius etiam loco vera germana, incorrupta, & pura puta veterum Græcorum pronuntiatio ex reliquis antiquitatis & linguis vulgaribus petita in integrum restituitur. Interim tædij leuandi gratia, multa obiter linguæ Latine populariumque quibus hodie vtimur linguarum vocabula in Græcia nata esse demonstrantur, & ad suos fontes reuocantur: ac de orthographia, etymologia, dialectis, accentibus, vocumque significatione quedam, ὡς ἐν παρόδῳ, interseruntur, aliâque non pauca cognitione dignissima, rerum varietate iucunda, & propter antiquitatem veneranda tractantur. Vale.

Εἰ νέα τέρπουσιν, δίδωμεν νέα· σὺν δὲ παλαιὰ
Μίξαμεν, ὡς τι νέον κρηνοπαλάμον ἔχης.

REVE-

4
R E V E R E N D I S S I M O

NOBILISSIMO QVÆ FRANCI-
SCO AB HELFAVT, DIVI PETRI IN
monte Blandinio Abbati, primo Ganda-
uensium Episcopo designato, A D O L-
PHVS MEKERCHVS Brugensis S. D.

X QVO SEMEL, PRÆSVL AM-
E plissime, in tuam amicitiam rece-
ptus sum, non desisti omnibus
humanitatis officijs me meosque profe-
qui, tuoque favore quantum posses or-
nare: ita vt ultro etiam Francisco filiolo
meo recens nato ad sacrum baptismatis
fontem nomen tuum indideris. Ac dici
certè à me nullo modo potest, quot ve-
luti vinculis fidem & obseruationem in
te meam obstrinxeris. Vt autem fœdifi-
simam ingratitude notam effugerem,
diu multumque apud me deliberaui, qua
potissimum ratione, si non remunerari
tanta beneficia, at agnoscere & testificari
tuam in me benevolentiam possẽ. Ita-
que dum à reipublicæ nostræ Francota-
næ negotijs paullulum temporis suffura-
tus, vertendis Græcorum epigrammatis
& annotationibus in eadem scribendis
subse-

EPISTOLA

subsciuis horis impediõ, schedasque
meas situ & puluere obsitas curiosius ex-
cutio, ecce forte fortuna in manus meas
incidit farrago de Veteri & recta pronun-
tiatione linguę potissimum Græcæ, quam
adolescens admodum Louanij in vsus
propriõs non sine fructu confarcinaram.
Eam vt Castelio Nansioque doctissimis
mihiq; amicissimis, ac Laurinis fratri-
bus viris clarissimis omnisque antiqui-
tatis peritissimis communicauì, hortati
sunt vt sub incudem reuocatam & re-
cognitam in gratiam studiosorum pate-
rer publicum accipere: dictitantes rena-
scenti linguæ Græcæ, quam inter ceteras
Dominus noster IESVS triumphali titu-
lo in cruce consecrauit, ac diuinæ litteræ
nobilitarunt, hac ratione non parum suc-
cursum iri: futurumque ne diutius sæcu-
lum nostrum, quo omnes bonæ artes re-
uiuiscunt, in deprauatissima pronun-
tiatione, qua nunc etiam eruditi vtuntur,
tanquam ad Sirenæos scopulos consene-
scat. Eam siquidem illi non aliunde pe-
tunt quàm à vulgo omnis abusus aucto-
re & magistro. His adductus denuo libel-

lū in manus arripui : quumq; plurima in eo non fatis placerent, cœpi multa configere, castigare, corrigere, (labor hic quàm scribere maior) locupletare, totam denique eius faciem inuertere, & quod aiūt, mutare quadrata rotundis. Hunc ita veluti renouatū promptus ad te mitto, non quasi tuum illi suffragium vel patrocinium aduersus iniquos rerum æstimatores implorare velim, (istuc enim flagitare munus esset, non dare) sed vt sit tibi recens ad Episcopalis dignitatis fastigium euecto gratulationis vice, symbolumque animi in te mei, testimonium in me tui. Illud insuper adderem lubens, nisi leuiori munusculo sumtuosiores legem dicere viderer, fore & hunc libellum in bibliotheca tua (quam in montis Blandinij cœnobio antiquis & manuscriptis exemplaribus habes instructissimam, nouaque ac diligenti indies accessione omni librorum genere auctissimam) clientelæ apud te nostræ elogiū ac monumentū. Neque enim vereor, qua es humanitate, & erga litteras ac litteratos omnes beneuolentia (quod amplissima testantur alimenta,

quæ

*Bibliotheca
montis
Blandinij
Gandau.*

quæ nuper in academia Louanienfi adoleſcētibus studiosis decreuisti) quin hoc quantumuis exiguum, æqui bonique sis consulturus. In populo siquidem Israëlitico singulis mandatum fuisse legimus, vt ad structuram tabernaculi aliquid cōferret, sed pro sua quisque facultate: (neque enim fieri poterat vt singuli in conferendo essent pares:) dominum autem non tantum acceptasse pretiosa munera diuitum, aurum, gemmas, cedros, & ligna fetim, sed etiam viles illos caprarum pilos qui à pauperibus offerebantur. Ceterum quantumvis hæc prima fronte exilia, leuia, minutula, *καρπιδόξα*, & absurda videantur; non ideo statim despici, aut imperitorum potius errore quàm vero doctorum iudicio ponderari debent. Eiusmodi quippe sunt, sine quibus maiora & altiora constare non possunt. Neque verò, quum fortassis grauioribus tractadis par non sim, hinc vllam ingenij aut eruditionis gloriam spero: nec, si sperarem, mihi ausim polliceri: quum hic planè nulla sit: & si quæ esset, hanc ipsam mihi alij præriperint. Lubenter enim fateor, nihil

A 4 meum,

meum, hoc est, nullas leues aut incertas cōiecturas, diuinationes, vel somnia mea me huc adferre; sed in pronuntiatione restituenda, sola veterum scriptorum, ex quibus hæc hausta sunt, auctoritate, præceptis, ac testimonio niti, fideliterque maiorum vestigijs insistere & inhaerere: vt ea quæ in re dispersa atque infinita videntur esse, ratione & distributione sub vno adspectu ponerentur, vt inquit Q. Cicero ad M. Fratrem. Quocirca non recuso humilis, abiectus, & inglorius haberi, modò publicè profim. Cur autem me pudeat, quod Demosthenem, Ciceronem, Quintilianum, Victorinum, Priscianum, Teretianum, Erasmus, & alios maiorum gentium deos nō puduit? qui veriti non sunt inter medios strepitus forenses, Reipub. negotia, studia rhetorica, philosophica, atque adedò theologica, ad hanc etiam Grammatices partem sese demittere, & in ea nonnunquam diutius ferioque conuiescere: nempe quòd illam non infimam, vt vulgus hodie, sed in eloquentia præcipuam ac ad bene dicendum & intelligendum prorsus necessariam

riam iudicarent. Non enim, vt Fabius ait, cuiusuis auris est exigere litterarum sonos, nō magis hercle quàm neruorum. Vale Præfulum decus; & nunc tandem, quod speramus, tam alacri animo hanc nouam prouinciam tibi oblatam capeffe, quàm difficilem te hactenus præbuiisti. Norunt enim omnes, quàm non ambueris hoc onus, sed serio etiamnum recuses, quamque lubens id ex tuis humeris excuteres, nisi Philippus Austrius Hispaniarum Rex Catholicus, post optimi patris Caroli Quinti Imperatoris obitum, vt per nouarum dioeceseon erectionem labanti Reipublicæ Christianæ in Belgica sua succurreret, te diu reluctan-
*Nouorum
Episcopos
rū in Bel-
gica insti-
tutio.*
 tem huic muneri admoueret, ac ad id quodammodo adigeret. Dominus IESVS seruet te nobis ecclesiæque suæ diu incolumem. BRUGIS Flandrorum kal. Maij.
 M. D. LXIIII.

A 5 AVCTO-

AVCTORVM QVI A' NO-
BIS CITANTVR, QVORVM-
VE OPERA IN PRONVNTIA-
tione restituenda vfi sumus,
nomenclaturæ.

Aelius Antonius Ne-
briffensis. *Cassiodorus.*
Ælius Dionysius. *Catullus.*
Agatbo. *Chrysoftomus.*
D. Ambrosius. *Cloatinus Verrius.*
Andreas Diuus Iustinopo-
litanus. *Constantinus Armeno-
pylus.*
Apuleius. *Aratus.*
Aristophanes. *Demetrius Phalereus.*
Aristophanis interpres. *Demosthenes.*
Aristoteles. *Didymus.*
Athenagoras. *Diogenes Laërtius.*
A. Hircius. *Dionysius Halicarnassens.*
Aufonius. *Dioscorides.*
D. Augustinus. *Ennius.*
Auctor Philomela. *Eobanus Hessus. ^{lamm. n}*
Auctor Rhetoricorum ad *Erasmus Roterodamus. ^{l. anti}*
Herennium. *Etymologicon.*
D. Basilius magnus. *Eurypides.*
Biblia sacra veteris & no-
ui testamenti. *Eustathius Homeri inter-
pres.*
Bionis poëtae epitaphium. *Fauorinus.*
Carolus Molinæus. *Fl. Sospater Carisus.*

Franciæ

Franciscus Vergara. *Lacretius.*
Galenus. *M. Cato.*
Gellius. *M. Tullius Cicero.*
Gulielmus Budæus. *M. Verrius Flaccus.*
Guliel. Morelius. *Marius Victorinus Afer.*
Guliel. Postellus. *Martialis.*
Hebræorum Grammaticæ. *Martianus Capella.*
Herodianus. *Maximus Planudes.*
Herodotus. *Messalla Corvinus.*
Hermogenes. *Moschus.*
Hesiodus. *Natalis à Comitibus Vene-
tus.*
Hesychius. *Numismata antiqua.*
D. Hieronymus.
Homerus.
Hubertus Goltzius. *Ovidius.*
Inscriptiones antiquæ. *Palladius.*
Ioachimus Camerarius. *Pandectæ.*
Iohannes Chæcus. *Paulus Festo adiunctus.*
Iohannes Pierius. *Paulus Leopardus.*
Iohannes Tritemius. *Persius.*
Iosephus. *Petri Bembi tabula hiero-
glyphica.*
Iulius Cæsar. *Philostratus.*
Iulius Modestus. *Pindarus.*
*Iustiniani Imp. Institutio-
nes.* *Plato.*
Iuuenalis. *Plantus.*
Lucianus. *Plinius.*
Lucilius. *Plutarchus.*
Priscianus.

Prudenz

<i>Prudentius.</i>	<i>Stephanus Vintonien. epis</i>
<i>Psalterium quadripartitum manuscriptum.</i>	<i>Scopus.</i>
<i>Ptolemæus.</i>	<i>Strabo.</i>
	<i>Suetonius.</i>
<i>Quinctianus Stoa.</i>	<i>Suidas.</i>
<i>Quintilianus.</i>	<i>Sulpitius.</i>
<i>Q. Cicero.</i>	<i>Synefius.</i>
<i>Q. Papirius Grammaticus.</i>	<i>Facitus</i>
<i>Q. Terentius Scaurus.</i>	<i>Terentianus Maurus.</i>
	<i>Terentius.</i>
	<i>Tertullianus.</i>
<i>Ruellius.</i>	<i>Theocritus.</i>
<i>Rufinus.</i>	<i>Theodectes.</i>
	<i>Theodorus Gaza.</i>
<i>Sappho.</i>	<i>Theodorus Vezelius.</i>
<i>Seruius</i>	<i>Theon Sophista.</i>
<i>Sex. Pompeius Festus.</i>	<i>Theophilus Antecessor.</i>
<i>Sibyllina oracula.</i>	<i>Tbucydides.</i>
<i>Simonides.</i>	
<i>Simon Lemnius.</i>	<i>Valerius.</i>
<i>Sophocles.</i>	<i>Virgilius.</i>
<i>Sozomenus.</i>	
<i>Stephanus ἐπεὶ τῶν λέων.</i>	<i>Zosimus.</i>

ADOLPHI ME¹³ KERCHI BRVGENSIS DE VETERI ET RECTA PRONUNTIATIONE linguæ Græcæ commentarius.

*Quod Grammatico & Oratori necessaria sit
recta pronuntiatio.*

CAP. PRIMVM.

B GRAMMATICA GRÆCA

D hoc tempore & patrum nostrorum memoria multi copiosè, rectè, & luculenter scripserunt tum Græci tum Latini: at plerique primam illam Grammatices partem quæ de litteris, earumque sonis, vi, ac potestate tractat, ne attigerunt quidem, vel leuiter admodum aut perperam tractauerunt. Quod nõ tam illorum negligentia aut culpa, quàm vitio temporis adscribendum duxerim. Nam quis est qui litteras vel à limine salutauit, aut quantumcumque alicuius linguæ gustum consequutus est, quæ lateat quanti recta valeat pronuntiatio: quæ vel eo nomine penitus à Grammaticis excutienda fuit, quod hæc ars potissimum circa litteras versatur, & ab illis tanquam à digniori denominationem accepit. γραμματικὴ γὰρ ἀπὸ τῆς γραμμάτων, quod eius prima principia lit-
tere

tera sunt : idcirco σοιχεῖα quoque , hoc est elementa appellata . Ita vt hæc pars neutiquam ceu leuioris momenti , contemnenda vel negligenda fuerit , sine qua maiora (vt Fabij verbis vtar) constare non possunt : quippe vnde , non dico syllabarum & dictionum , sed totius orationis ac linguæ splendor , venustas , energia , immo anima ipsa dependeat . Et si enim prima hæc sunt pueritiæ rudimenta , existimo tamen de his propriè dici posse quod Quintilianus de hac tota disciplina non veretur affirmare , multo plus eam in recessu habere quàm fronte promittat . Nam si verum est , multum interesse non modò quid dicatur , sed etiam quomodo dicatur , nemo ista contemferit , sine quorum cognitione neque cum voluptate audiri quæ loquimur , neque quæ scribimus legi possunt : quia sine his numerosam illam collocationem , id est vera orationis ornamenta non possis adhibere . Tantopere enim recta pronuntiatio commendat orationem , vt interdum duobus eadem lingua loquentibus , alter veluti citharæditis quispiam modulatifimè canens aures omnium in se habeat intentas , alter molesto latratu tedium moueat omnibus , nec alia videatur pronuntiatio , sed alia prorsus oratio , immo quiduis potius quàm oratio . Itaque , vt ego quidem arbitror , nihil æquè hodie spem eorum frustratur , qui se ad Poète aut Oratoris alicuius veteris imitationem

tionem conulerunt , atque virtutis litterarū & accentuū ignoratio ; quæ quidem in verborum collocatione & orationis structura dominatur .

Ideoque pronuntiationem tanti fecisse veteres illi auctores classici perhibentur , vt in ea sola magnam vitæ partem triuerint . Hinc Demosthenes ille Atticæ eloquentiæ parens , cui-

dam percontanti quid esset in eloquentia præcipuum , respondit , pronuntiatio : roganti quid proximum , iterum respondit , pronuntiatio : roganti quid tertium , nihil aliud respondit quàm pronuntiatio : tantum ei tribuens , vt iudicasse videatur non præcipuum in ea sed totam orationis vim sitam esse , & absque ea eloquentiam consistere non posse . Est enim (si Quintiliano credimus) vox mentis index , &

velut exemplar , ac totidem quot illa mutationes habet . Ac veluti color oculorum iudicio , sapor palati , odor narium dignoscitur : ita sonus aurium arbitrio subiectus est . Proinde idem Demosthenes , quum natura ad exprimendum sè linguam haberet inexplanatam , præterea spiritosus esset . & vox infirmior multitudinis fremitu intersecaretur , non est grauatius magnam vim dictionum ꝑ habentium , topis subter linguam impositis , aduerso monte , continuato spiritu identidem resonare , & in litore nonnunquam quum maximè fremeret mare , dictionem exercere , vt populi fragorem assuesceret contemnere . Nec illi turpe

In pronuntiatione tota orationis vis consistit.

videba-

videbatur vel optimis relictis magistris ad canes se conferre, & ab illis ꝑ litteræ vim & naturam petere, illorumque in sonando, quod satis esset, morem imitari, atque ita oris vitium summa industria, longo usu, & exercitatione corrigere, naturamque ipsam vincere. Ita verum esse docuit quod à sapiente quodam dictum est, *μελέτη πάντα δύναται*. Quis nescit quàm varia M. Tullius de litterarum verborumque sonis in Oratore commemoret, quæ non modò à vulgi consuetudine, verùm à quorundam quoque doctorum præceptis abhorretere videantur? Quid Iulius Cæsar? quid Augustus? nonne ostenderunt se non modò à corrupta loquendi consuetudine, verumetiam à nonnullis qui in eruditorum numero haberentur, longè dissentire? Quid Messalla Corvinus? quæ fuit causa cur de vnius litteræ sono integrum librum scriberet, nisi quia videbat etiam litteratos aliter ὀγμα pronuntiare, quàm ipse iudicaret esse pronuntiantium? Mitto alios non paucos qui idem factitarunt. Ex quo sequitur, Grammatico & Oratori rectam pronuntiationem ex æquo necessariam esse, eiusque tractationem propriè ad eos pertinere.

Quòd sit recta quedam pronuntiatio.

CAPVT II.

ESSE itaque aliquam emendatè proferendi rationem, cum ex multis alijs, tum ex eo etiam manifestum sit, quòd alia

alia in hac parte alij sequantur. Hinc factum est vt tanta in pronuntiantium varietas extiterit, vt pauci inter se in litterarum sonis cõsentiant. Quod quidem mirum non esset, si indocti tantum à doctis in eo, ac non ipsi etiam alioqui eruditi inter se magna contentione dissiderent. Non potest autem nisi vnum esse verum, secundum versum veterem, quem citat Aristoteles,

Ἐὐδὸν μὲν γὰρ ἀπλῶς, παντοδαπῶς δὲ χροῖον.

Est igitur verum ac rectum, simplex atq; vnius modi: nam hoc certè bonum est: falsum autem & prauum, multiplex, quoniam malum. At ratio & scientia exquirat atque inueniat verum, cum proprietatem sermonis & naturam linguæ considerando, tum usum incorruptæ antiquitatis obseruando. Etsi autem interdum præsens consuetudo aliquid obtinet & euincit contra veritatem, tamen doctrina & ratio ita illum admittit, vt, quemadmodum se facere Cicero ait, usum populo concedat, scientiam reseruet sibi. Quis autè est tam præpostero iudicio, vt quum à doctis quod rectum est didicerit, malit tamen cum vulgo in errore persistere, & gustatis posterioribus vltro ad deteriora recidere?

Cuilibet linguæ opus esse certa & distincta pronuntiatione.

CAPVT III.

ORRO cuilibet linguæ, vt facilè, statim, & rectè intelligatur, opus esse distincta, certa, & inconfusa singularum

litterarum pronuntiatione, ipsa ratio indicat, & clarius est quam vt probari debeat: quandoquidem extra controuersiam est singulas litteras & diphthongos inter se planè diuersas esse, &, vt Fabius docet, proprium ac peculiarem habere sonum. Frustra enim distinctæ essent litteræ, si sono nihil differrent. Alioqui propter sonorum confusionem & similitudinem lingua scateret amphibologijs, nec posset cōmodè legi vel intelligi, ac loquenti simul & audienti nauſeam pàreret. Quis enim est auribus ad eò patientibus, vt vel paulisper ferat orationem vbiq; sui similem? Tantam vim habet varietas, vt nihil oranino tam nitidum sit, quod non squalere videatur citra illius commendationem. Gaudet ipsa natura in primis varietate: quæ in tam imensa rerum turba nihil vnquã reliquit, quod non admirabili quodam varietatis artificio depinxerit. Et sicut oculi diuersarum adſpectu rerum magis detinentur, ita semper animus circumſpectat in quod se veluti nouũ intédât. Cui si cuncta sui similia occurrant vndique, tædio protinus auertitur: atque ita perit totius orationis fructus. Denique quũ voces non fortuitò nata, sed ad rerum quas significant, similitudinem effictæ sint, ipsisque elementis ipsòque sono quod significant: ferè referant, (vt præclare Plàto in Cratylò docet) exactissima adhibenda cura est in singularum litterarum enuntiatione: alioqui sonus à suo significatu toto

toto celo diuidebit: vt si quis μικρόν (pro μακρόν) quod longum significat, eodem modo sonet quo μικρόν, id est paruum. Sed & Lucianus in Iudicio vocalium testatur omnes litteras vim suam, ordinem, & auctoritatem retinere, neque vllas vnquam aliarum potestatem vsurpare.

Apud quem ita σῆγμα aduersus ταῦ coram vocalibus iudicibus verba facit: Καλὸν γὰρ ἔχασον μένῃν ἐφ' ἧς τετύχηκε τάξεως. τὸ δὲ ὑπερβαίνῃν ἐς ἀμὴ χρῆ, λύοντός ἔστιν τὸ δίκαιον. Καὶ οὖγε πρῶτος ἡμῖν τοὺς νόμους τούτους διατυπώσας, εἶτε Καίδμιος ὁ νησιώτης, εἶτε Παλαμίδης ὁ Ναυπαλίε, καὶ Σιμωνίδης δὲ ἔτινοι προσάπλοισι τὴν προμήθειαν ταύτην, οὐ τῆ τάξῃ μόνον, καὶ ἢ ἢ ἀπὸ προεδρείαι βεβαοῦνται, διαώρισαν πρῶτον ἔσαι, ἢ δεύτερον, ἀλλὰ καὶ ποιότητας ἀς ἔχασον ἡμῶν ἔχει, καὶ δύναμιν σωείδον. Καὶ ὑμῖν μὲν, ὡ δεικασά, τὴν μείζω δεδάσασαι τιμὴν, ὅτι καὶ αὐτὰ δύνασθε φθίγγεσθαι ἡμιφῶνοισ δὲ τὴν ἐφεξῆς, ὅτι προσδίκησ ἐῖς τὸ ἀκουσθῆναι δέεται. πασῶν δὲ ἐσχάτην ἐνόμισαν ἔχειν μοῖραν ἐνια τῆν πάντων, οἷς οὐδὲ φωνῆ πρόσσει. Καὶ αὐτὰ μὲν οὖν τὰ φωνήεντα φυλάσσειν ἔοικε τοὺς νόμους τούτους. Τὸ δὲ Τ τῆς (οὐ γὰρ ἔχω αὐτὸ χεῖρονι ὀνομάσασαι ῥηματι, ἢ ὧ καλεῖται) ὁ μὰ τοὺς θεοὺς, εἰ μὴ δὲ ὑμῶν δύο σωήλδον ἀγαθοὶ καὶ καδῆχοῖτες ὀραδῆναι, τὸ, τε ἄλφα καὶ τὸ υ, σὶ καὶ ἂν ἡκούσθῃ μόνον, τῆς οὖν ἐτόλμησεν ἀδικεῖν με, &c. Hoc est: Pulchrum est vnquamque litteram, eo in ordine quem sortita est, se continere. Eas verò quas non licet metas transilire, eius est qui ius & æquum soluit. Et qui primus nobis has leges

imposuit, siue ille Cadmus insularis, siue Palamedes Nauplij filius (licet non desint qui Simonidi hoc prouidentię tribuant) non ordines solum & subsellia, quibus existimatio cuiusque decernitur, distinxere, videlicet que debeat esse prima, que secunda: verum & habitudines quibus pollemus, & vim suam omnibus prescribere. Et vos quidem iudices maiori honore illustrarunt, quod per vos nullius indigere sonum potestis efficere. Semiuocales autem secundo loco dignati sunt, quæ haud sanè multa ope subnixæ, exaudiuntur. Postrema verò conditione alias quasdam cõdemnarunt, quibus ne vox quidem adest. Has itaque leges per vos Vocales conseruari decet. Verum hæc tau (nequeo enim eam deteriori nuncupatione appellare, quam qua nominari solet) quæ, nisi per Deos ex vestro collegio duæ alioqui insignes & ad spectu decoræ conuenissent, alpha atque ψ ιδόν, ne audiri quidem omnino potuisset: hæc inquam me ausa est inturia afficere. &c.

*Veterum Græcorum pronuntiatio elegantissima
& facillima.*

CAPVT IIII.

VISSE autem veterum Græcorum vt distinctissimam, ita maximè concinnam, elegantem, & facilem pronuntiatione, rebusque quibuslibet tractandis accommodatissimam, vix puto aliquem esse qui dubitet. Ideoque

Ideoque Quinctilianus lib. XII. ait sermonem Latinum ne posse quidem ad iucunditatem Græcanicæ pronuntiationis adspirare. Hinc illorum lingua omnibus exteris nationibus tanto in pretio & admiratione fuit, vt auidissimè omnes, etiam Romani ipsi, eam discerent & excolerent, liberosque suos Athenas ad eloquentiam & philosophiam parandam confertim mitterent. Ex quo manifestò colligitur, nequaquam tam confusum, exilem, & effeminatum plerumque litterarum, diphthongorum, & syllabarum sonum fuisse, quam nunc vulgo auditur. Nec enim verisimile est (vt cetera omitam) illos indiscreto sono enuntiasse ϵ & α : rursus η , ι , υ , δ , α , & γ . Nunc verò, non secus atque olim in aprum Troianum diuersa animantium genera inferciebantur, sic in vnus ι sonum multæ vocalium & diphthongorum varietates intruduntur: ita vt multitudine scripturæ confundatur sonus, repetitione soni obtundatur lingua; nec auris nec mens vocum significationem prima fronte possit assequi. Tanta est enim sonorum inter sese in litteris, diphthongis, syllabis, & dictionibus diuersa significantibus similitudo, vt omnia scateant similiter cadentibus, plena sint obscuritate & amphibologijs, nihil audias nisi πολυῳῶα. πολυῳῶα, aut potius perpetuum quædam ἰωτακισμὸν, vel infantium vagientium vocem, quam ἰωτακισμὸς. in morem e litteræ efferunt. Quum tamen, vt diximus, nulla alia lingua maiorem habeat in

sonis varietatem & elegantiam quàm hæc, nec vllius recta pronuntiatio rei de qua loquitur aptius conueniat.

Græcorum pronuntiatio quomodo corrupta fuerit, & quid mali inde consequutum.

CAPVT V.

ED quomodo, inquires, fieri potuit, vt
 S in hanc linguam cultissimam tanta confusio, corruptela, & deformitas irrepserit? Nihil mirum. Paullatim enim Barbarorum, & præsertim Mahometistarum, Turcarum, ac Semijudæorum incursionibus, quæ frequentes in Græcia acciderunt, eorum lingua à pristino illo nitore ita degenerauit, vt planè in aliam sit commutata, eamque non possis agnoscere. Tale quid olim etiam accidit Italia: cui Gothi, Vandali, Hunni tantam cladem attulerunt, vt linguam Romanam funditus pœnè cum vniuersa antiquitate extinxerint. Vnde videmus nostri sæculi Græcos & Italos nihil minus quàm Græcè aut Latinè loqui, & vix aliquas earum linguarum reliquias in vernaculis suis idiomatis retinuisse. Huc accedit quòd plerique superioris sæculi Grammatici, partim vt linguam Græcam obscuriorem & difficiliorem redderent, partim vt ipsi apud exteros eius linguæ imperitos doctiores haberètur, plerisque litteris, diphthongis, & syllabis nouos fonos affinxerunt, & inuentis suis multa immutarunt ac de-

ac deprauarunt, multa quoque excogitarunt, quæ priscum illud sæculum ne somniarat quidem. Vt taceam, pronuntiationem vitiatam esse partim ex corruptela vulgati sermonis, partim ex eo quòd soni vocum scribi nequeunt, quòdque nihil apud populum stabile, nihil diuturnum. Ex quo effectum est, vt adulterina illa pronuntiatio in hæc tempora deuenit, & lingua per se præstantissima omnibus ornamentis spoliata, præsidijs nudata, facultatibus dicendi discendique destituta sit. Quis enim nunc cum altero Græcè loqui, quis conferre studia, quis alterum commodè docere potest? quis exercitatione dicendi linguæ cui incumbit peritiam conseruare? quis alterum sine nimis curiosa animi attentione intelligere poterit? Vt homines iure ab eo studio alienentur, in quo postquam profecerint, quid eo faciant prorsus nesciunt, præterquam vt legant vel secum musitent. Tolle loquendi facultatem, tolle audita percipiendi celeritatè, tolle discendi opportunitatem, & faciliè omnes ardores animorum ad eius linguæ studium inflammatos restingues, faciliè omnes in ignoratione linguæ Græcæ continebis, faciliè vt ne habeant de quo in litteris gloriari possint, si velint, efficies. Et sanè deplorandum est, linguam copiosissimam & vberissimam, cuius cognitio, studium, loquutio per totum pœnè orbem diffundebatur, nunc in tam angustos fines cogi, vt ne duorum quidem

hominum sermoni planè pateat. Scilicet præclarè de litteris & studijs merentur, quum exercitatio loquendi maximum præsidium ad linguam quamuis discendam habeat, qui linguam Græcam inuitis omnibus volunt mutam & elinguem esse, & non modò ad vsus hominum non idoneam, sed ne brutorum quidem animantium vocibus exprimendis esse aptam. Rectè fanè litteris consùlitur, quum, ne iuuenes de Græca lingua nimis insolescant, vtque cupiditates illorum ad eam discendâ erectâ aliò auertantur, os Græcæ linguæ obstruitur, ne illius clarissima voce exaudita vniuersi ad illam omni cogitatione ac studio certatim cõfluant. Quum igitur, vt diximus, lingua Græca iam ferè ad nihil aliud sit utilis quàm vt legatur, certè & in hac parte recepta pronuntiatio non parum adfert incòmodi, quum passim imperitiores alias litteras aut diphthongos pro alijs accipiant. In quem lapidem, qui Græca describunt, ac typographi ipsi quantumuis lyncei, sæpe etiam coguntur impingere, dum alia pro alijs soni vicinitate decepti adscribunt, & notha pro veris reponunt. Ecce quantum mali ex re (vt aiunt) nihili ortum sit, vt etiam vitio pronuntiationis orthographia ipsa, quæ sola hactenus, quoad eius fieri potuit, huius linguæ sinceritatem conseruauit, periclitetur: dum voces vt vulgo sonant exaramus, quum contrâ vt scribuntur sonandæ sint. Proinde nihil mirum, si veteres au-

ctores

ctores indies corrumpantur, deprauentur, & innumeris mendis inspergantur.

Hoc seculo omnes bonas artes repurgatas: earum exemplo vulgarem pronuntiationem, vt pote corruptam, reformandam esse. CAP. VI.

VÆ quum ita sint, & videam non solum Hebræam & Latinam linguam, sed omnium planè liberalium artium studia multis annis mortua & sepulta passim reuiuiscere, doctorumque hominum industria quasi renasci: Græcam verò linguam, quæ omni philosophia, eruditione, & facundia ceteras nõ æquat solum, sed etiã superat, per se quidem satis splendidam & ornata esse, vt externo & nouo cultu non indigeat, adhuc tamen squalere, languere, ac corruptæ pronuntiationis sordibus oblitam iacere, nec cuius, vt Latinam, familiarem fieri: (quoniam vulgo eam ferè discimus in hoc vt veterum libros euoluamus potius quàm vt Græcè loquamur, scribamus, orems, aut declamemus:) non possum non hac de re cõmuni nomine dolere plurimum. Quumque penitus singula rimatus et scrutatus essem, corruptã hanc qua nunc vulgo vtimur pronuntiationem, eius rei causam esse comperi: quod etiam nemo vel mediocriter doctus negauerit. Nam ad Gothos vsque & Vandalos, & vsque ad vastitatem eruditionis, omniumque bonarum rerum *πανάληθειαν*, emendata pronuntiatio permansit, & nequaquam putida, horrida, aut ob-

B 5 soleta

foleta habebatur. Quod certissimè colligere licet tum ex plurimis antiquis codicibus, tum ex psalterio quadripartito manuscripto, quod mihi utendū dedit Iacobus Pamelius cathedralis ecclesiæ D. Donatiani Brugensis canonicus, vita simul & eruditione theologus. Est autem descriptum anno MCV ex vetustiori exemplari, iussu Odonis primi Abbatis S. Martini Tornacensis, qui eodem anno ad episcopatum Cameracensem euectus est. Nam ex Græca LXX interpretum versione quæ Latinis litteris pulcherrimè exarata est, constat id temporis pronuntiationem longè minùs depravatam fuisse quàm nunc est. perpetuò enim & còstanter ibi voces Græcæ iuxta veterum prolationem Latinis litteris exprimuntur, hoc modo: *basileus, aggelos, panta, uranu, autu, ecclesia, kyrios, & eiusmodi aliæ.* Sub finem psalterij additū est alphabetum Græcum, cū hoc sono litterario: *Alpha, beta, gamma, delta, e brevis, zeta, eta, theta, iota, cappa, lambda, my, ny, xi, o brevis, pi, rho, sigma, tau, y, phi, chi, psi, o longa.* Quocirca aliorum exemplo qui repurgandis linguis & artibus gnauiter incubuerunt, nō dubitauit pro mea tenuitate huic etiam malo manum admouere: ac sonorum vsū, qui ab auctoritate antiquorum quasi à magistro recesserat, tanquam fugitiuum seruum retrahere ac constringere: vel potius (vt planiùs dicam) veram germanamque veterum pronuntiationem, quæ hactenus tanquā ab hostibus captiua in ergastulo deten-

lo detenta fuit, ceu postliminio reducere, & pristina libertati, luci, ac nitore restituere. Nec id cuiquam mirum videri debet, aut veluti res noua rejici aut contemni (siquidem noua dicimus etiam ea, quæ quum vetera sint, diu ab oculis & vsu hominum abfuerunt.) nam vulgatā pronuntiatione errore potius & vitio temporum, quàm ratione, auctoritate, aut more maiorum recepta est. Nōne videmus iam passim abstrusissimas quasque antiquitates ex latebris erui, & vitata pleraque ad earū exemplar corrigi & reformari? dum hic diligēter libros manuscriptos euoluit, alius statuas, marmora, rudera, æta, numismata explorat, & ad eorum normam etiam orthographiam ipsam exigit, mutila nō pauca restituit, vetustate collapsa erigit, errata corrigit. Nec quisquam est qui studium illud tanquam inutile aut minùs necessarium damnet, & potius cū corruptissimis exemplaribus in tenebris luctari exoptet, quàm in clarissima luce, quomodo quidque à veteribus scriptum & lectum sit, videre. Vtrāque manu profligata fortiterque explosa est barbaries, quam multis iam sæculis maiores nostri mordicus & constantissimè tutati sunt: in cuius locum reuocatum est priscum Romanæ linguæ decus, nitor, & elegantia. Omnia ferè quæ à Gothis, Vandalis, & alijs Barbaris in linguam Latinam inuecta sunt, quæque inscitia extraneorum, & imperitia temporum irrepsert, relegata sunt, ac in

eorum locum vocabula Latina probæque moneta reposita. Quis enim iam delicatioris vt cunque palati audeat vti plerisque dictionibus & phrasibus quibus superiori sæculo scholastici Theologi, iuris interpretes, pragmatici, medici, & alij permulti sua scripta contaminarunt? qualia sunt *guerra, treuga, ambaxiator, parlamentum, capitaneus, bladum, leuca*, & id genus innumera. Neque iam quisquam sustineat scribere *Cristus vel Xprs, legitimus, oceanus, stilus, ydoneus, ipocryta, yspania, michi, nichil, condempno, sollempnis, temptare, tollerare, Vlixes, &cet.* & item & æ diphthongos vbicunque occurrunt, tanquam superuacaneas refecare, vt plerique omnes auro- rum nostrorum memoria fecerunt. Item (vt ad pronuntiationem veniamus) iam risu excipiuntur, qui idolum, Iacobus, Simonis, paraclytus penultima breui, & Timothæus penultima longa efferunt. Quodque maius est, contra vsurpationem superioris sæculi, iam ratione antiquitatis scribitur passim *heres, postumus, sumsi, demsi, promsi, sumtus, demtus, promptus, emtus, lacrymæ, sepulcrum, simulacrum*, & non pauca alia: quum hactenus à doctis etiam ipsis scribi solita sint *heres, posthumus, sumpsi, dempsi, prompsi, sumptus, demptus, promptus, emptus, lacrymæ, sepulcrum, simulacrum*. Non sunt hîc silentio prætereunda Pandectæ Pisanæ vel Florentinæ, quæ quantumuis diu nonnullorum inuidia delituerint, nemo tamen est, quin obuijs, quod aiunt, vlnis illas

*Pandectæ
Florentinæ.*

illas præ vsitata editione Digestorum, quamuis hæc multis sæculis tam in schola quam in foro in vsu fuerit, amplectatur. Nemo hanc quam sit planè in potestate iuris ciuilibus, vsucapione tuetur. Omitto hîc prudens tot veterum auctorum locos hactenus corruptos indies restitui, malè intellectos enucleari, plurima item minus rectè de Græcis conuersa, quæ hactenus, quod melioribus destitueremur, tolerauimus, iam omnium è manibus vltro excidere, & eorum loco, ea quæ propius veterum scriptorum sensum & elegantiam referunt, recipi. Adè verustissima quæque & optima sui natura magis expetuntur: noua autem & deteriora meritò non tanto in pretio habentur. Quid vetat igitur ex veterum libris suos linguæ Græcæ veros & antiquos sonos reddere, corruptamque consuetudinem siue manifestum abusum reformare? Docti enim ad conseruandam linguam quæ olim floruit, & ad recuperandas eius partes quæ iam diu amissæ sunt, non ad imminuendam aut corrumpendam linguam, se applicare debent.

Vtrum vsus presens, an auctoritas antiquorum plus valere debeat. Quædam de vsucapione, Quod inueteratum errorem liceat emendare, & antiquam pronuntiationem reuocare.

CAPVT VII.

A T QVONIAM superius, vsus, vsurpationis, & vsucapionis mentionem fecimus, hîc fortassis obijciat aliquis, longo vsu,

Vsus.
Vsucapio.
 go vsu, etiam eo qui apud doctos valet, apud prudentes nascitur, ubique ferè & apud omnes vulgarem pronuntiationem obtinuisse: eamque apud homines industrios, & totius huius rei gnaros ac peritos receptam esse, perpetuòque quodam tenore annos multos obseruatam, vt ab vsu iam concesserit in vsucapionem. Cuius tantam vim esse Iurisperiti voluerunt, vt litibus & controuersijs finem & quietem, omni alia quaestione sublata, adferre debeat. Cui argumento, licet superiori capite, si coram æquis iudicibus, nulloque occupatis præiudicio, agatur, abunde satisfactum sit: ne quis tamen calumniæ locus supersit, non verebor vel solam D. Augustini sententiam opponere. Nobis, inquit, qui ratione vincimus, frustra consuetudo obicitur, quasi consuetudo maior sit veritate. Huc etiam accersas licebit, quæ copiosè ~~in hanc rem cum Stephano~~ in hanc rem cum Stephano episcopo Vintoniensi disputat Ioh. Chæcus.

Et quæ hæc est, quaeso, doctorum hominum auctoritas in lingua præsertim aliena, vt vel minimum quid in ea mutare possit, vel antiquitatis auctoritatem vnà cum antiquis ipsis antiquare? Nulli enim apud Græcos, quemadmodum apud Latinos, præ antiquitate abiecti: at eorum auctoritas non modò non integra stat, sed etiam floret, & maximo in pretio habetur. Eorum igitur verba & sonos cur non ad amulsum imitandos nobis & sequendos sine conuicio proponere-

proponemus; cur non ad eorum normam rationemque ipsam singula exigemus? Et initio quidem hominum fuisse arbitriū ac decretum nemo negat, vt pro voluntate sua rebus sonos & nomina imponerent, ac tum loquendum nõ tantum cum Fauorino verbis, sed & vocibus præsentibus: quæ postquã Græcorum consensu, *Quos penes arbitrium, ius est, & norma loquendi,* bene constituta firmataque sunt, ea, iam exeunte lingua è potestate loquentium, & in eruditorum libris quasi in possessione permanente, non possunt iterum arbitrio aliorum tolli, aut à sede sua dimoueri. Quamuis enim qui hodie Græcè loquuntur aut scribunt, Platonis aut Demosthenis verbis non vtantur, idcirco tamen verba Demosthenis aut Platonis nequaquam mortua aut antiquata existimari debent. Neque non melius Græcè loquetur qui illorum in dicendo formam hodie seruat, quàm qui longè vsitatiore more, sed longè, vt necesse est, deteriorè, verba fundit. Non enim quod vsitatissimum in emancipatis linguis est, optimum est: sed quod ab optimis & eruditissimis olim maxime vsitatum fuit, id semper optimum erit. Quæ autem fuerit hæc doctorum hominũ paulò superioris sæculi ad linguã obscurandam potestas, & ad eius studium tam vehementer coercendũ auctoritas, certè non video, nisi eandem vim ad linguã debilitandã, opprimendã, & versandã quò velint habuerint: Præsertim quum hæc

persequuti sunt. Ego quoque ingratus essem, nisi illis omnibus magnas haberem gratias, fa-
tererque me eorum exemplo excitatum, vt al-
tius hac de re inquirerem, inuestigarem, vete-
res scriptores excuterem, hanc farraginem colli-
gerem, & opera illorū, sicubi opus esset vterer.

*Vulgare pronūtiationē destitutā esse viribus, vrbani-
tate, euphonia: veterē cōtrā his plenā esse.* CAP. VIII.

NVS adhuc restat scrupulus, quem si
exemerimus, nihil est quod veterem
nostram pronūtiationem diutius re-
morari debeat. Quisnam? Iam dicendi perple-
xitatē, quam aures nostræ non lubenter ad-
mittunt, & insuauem molestamq; eiusdem litte-
ræ assiduam inculcationē, homines nouo nunc
vocabulo vrbانيتatem appellant. Hæc res tam
odiosa & putida si vrbانيتas haberi debeat, fa-
teor equidē antiquos ab vrbانيتate longē ab-
fuisse: sin quod sanū, quod limatū, quod suauē,
quod magnificum denique est, illud vrbανū sit,
quomodo veteres austeri, rudes, impoliti iudi-
cari possunt? Sonus enim, vt diximus, nō simili-
tudine, *εὐφωία* ~~εὐφωία~~ *εὐφωία* nō est

hæc tam mollis & ieiuna loquendi inanitas, &
ad tantā gracilitatē deuinctus sonus. Cur enim
solum vrbανē & concinnē loquerētur, qui pres-
se, exister, ~~εὐφωία~~ *εὐφωία* que loquuntur? cur non
qui amplum, grandem, magis ~~εὐφωία~~ *εὐφωία* sonum
num, iidem viriliter & vrbανē loquuntur? Cur
non qui omnes animorū partes dicendo permo-
uere

uere

uere possunt, qui omnibus eloquētiæ ornamen-
tis, omni sonorum vbertate & copia incedunt,
ij iure vrbανι haberi debent? Vbi sunt qui per-
miscere Græciam oratione sua solebant, qui ful-
gurare, qui tonare, qui dicēdo hominū mentes
obruere atque euertere cōsueuerūt? quid nunc
facerent, quum ad tantam mollicitē omnia atte-
nuentur, vt verbū nullum nisi muliebre & effe-
minatū proferri viderēt? Corrupta enim hæc
pronūtiatio quanuis habilis aptaq; esset, tamen
quemadmodum calceus Sicyonius, minimē for-
tis virilisque existit. Nullus enim splendor, nul-
la electio verborum, nihil grande, nihil sonans,
nihil excelsum in dicendo esse potest. Et quum
tria in dicendo maximē solūmq; spectentur, do-
cere, afficere, mouere: docere propter cōfusio-
nem, delectare propter similitudinem, mouere
propter exilitatem dicendi nemo poterit. Quis
enim magnis & sonoris vocibus cōplere forū,
quis acrem & contortam orationem vibrare in
iudicēs, quis verbo quasi fulmine percutere ani-
mos audientium potest? quum omnes sonorum
nerui, omnes vocum gradus, omnes contentio-
num vires nō exhauriatur solū et emacientur,
sed conficiantur prorsus & consumantur. Quod
Græci τὸ σεμνὸν in oratione esse dicunt, illud ex
α & ω primū, deinde ex η & diphthongorum
granditate, constare debet. hic sonus τὸ μί-
nus, sed nullo modo i admitti debet: quia tam
humilis & abiectus huius litteræ i sonus est,

τὸ σεμνὸν

vt non nisi ad lamentandum, & ad questum mi-
liebrem, & ad ceterorum sonorum amplitudi-
nem magnificentiamque attemperadam valeat.
Et omnis eloquentiæ fructus, omnis dicendi
honus, omnis sermonis dignitas perit, vbi
omnia ad flebilem quandam mœstitiam, & lo-
quendi quasi mulierositatem deducuntur: vbi
nihil in oratione liberum, nihil solutum, nihil
effluens, sed omnia ad quandam nimis exani-
matam exilitatem sine vlla sonorum varietate
illigantur. Nam si præruptus mons, si ingentis
molis ruina, si hostium conflictus dicendus,
nónne pro re nata opus est dictionibus horri-
dis, oratione aspera, versu fragoso, qui per sale-
bras duraque saxa cadat, vt inquit ille, quæ vel
sono ipso rem quæ de agitur referant? Quis hæc
minutam & admodum vinctam dicendi tenui-
tatem ferre poterit, vbi omnia vnus soni & te-
noris, sine vlla dictionis luce, sine vlla varietatis
suauitate, sine vlla granditatis magniloquē-
tia in dicendo premuntur? vt illud Poëtæ si vul-
gati & corrupto modo pronuntietur,

Τροίη ἐν ἑυρέῃ ἢ γοοὶ τόσον ᾠδύσσα Ζεῦ,

Et iterum,

Μὴ νότοι δὲ χρεῖσμι σκῆπτρον καὶ σέμμα θεοῦ.

Et alia multa, in quibus sonorum similitudo
omnem perdit & loquendi & audiendi suauita-
tem, & inanissima quædam attenuatio omnem
dicendi gratiam arrodit. Quomodo enim ali-
quid magnum aut gloriosum esse in oratione

potest,

potest, quum vbi ample, copiosè, ornate dicere
debemus, ad hoc vitium peruenimus quod
Græci ταυτολογίαν & ταυτοφωνίαν nominant? quæ
aures hominum nimis secat atque exasperat, &
quodam quasi styli acumine auditum pungit &
vellicat, & in tenuissimas particulas distinguit.
Quod si hæc ipsa sonorum nimia parsimonia &
egestas loquendi pro vrbanitate summa habe-
retur, & in ea summa concinnitas suauitasque
esset, non tamen ideo maxime in vsu & sermo-
ne hominum versari deberet. Nō enim suauitas
solum in dicendo queritur, neque in eo ingenij
laus est posita: sed orationis vis & illud quod
aplum dicitur, ad superiorem laudem adiun-
gi debet: vt non modò homines audiendo ni-
mis delicatos & illiquefactos suauitate loquen-
di faciat, sed etiam dicendi vehementia inuitos
ac pœnè reluctantes in aliam sententiã pertra-
hat. Quantum igitur sit hoc ad eloquentiam in-
commodi, si non modò sonorum varietas immi-
nuatur, sed & granditas & magnificentia quoque
orationis detrahatur, quiuis facile intelligit.
Quod enim tum erit aurium iudicium, quæ ver-
borum electio, quæ sermonis obseruatio, si om-
nis pœnè sonus in vna littera sit positus, aut
potius omnes litteræ in vnū sonum quasi in car-
cerem compingantur? Abijt igitur optima ma-
xima eloquentiæ pars, grauitas dicendi: & eam
deslere iam licet, quærere non licet. Vis illa
Demosthenis, sublimitas Platonis iam interijt:

quia quæ sonandi ratio ista effecerat, de medio sublata est.

Quid & quotuplex pronuntiatio.

CAPVT IX.

*Pronun-
tatio Rbe-
torica, &
Gramma-
tica.*

VÆ quæ ita se habeant, constituendum primum quid pronuntiatiōe vocemus. Est autē ea duplex Rhetorica seu Oratoria, & Grammatica quæ Latine litteraria potest dici. Illa est vocis, vultus, & gestus moderatio cum venustate, vt inquit auctor ad Herennium lib. i. Cicero primo de inuentione: Pronuntiatio est ex rerum & verborum dignitate vocis et corporis moderatio. Quis enim (vt ait idem primo de Orat.) cantus moderatæ orationis pronuntiatione dulcior inueniri potest. Quæ tametsi sine Grammatica pronuntiatione consistere non possit, tamen quoniam illius tractatio ad Rhetores propriè pertinet, lectorem ad eos remitemus. Litteraria pronuntiatio est, qua cuiusque litteræ peculiaris vis auribus accipitur, vel, In loquendo recta & integra prolatio: siue sonus earum litterarum, quarum proprietatem sinceritas orthographiæ secundum vniuscuiusque linguæ naturam requirit, quam Græcæ ἐκφώνησιν, φωνῆς ἐκφοράν, seu potius ἑρδοέπειαν possis dicere. Litteras appello figuras & notas elementorum, de quibus primis verba seu dictiones componuntur, quorum vis ac potestas indicio certarum figurarum demonstratur pronuntiandōque exprimitur: in qua

qua maximè parte veritas conseruatur ab incorrupto vsu & sinceritate sermonis. Ideoque Priscianus litterarum potestatem vocat ipsam pronuntiationem, propter quam & figuræ & nomina sunt facta. Quum autem scriptura lectioni seu pronuntiationi seruire debeat, vt id ad nostras & aliorum aures transmittatur quod nobis illa commiserit, par scilicet fuerit ea perscribendo designari, quæ proferendo enuntiarī volumus. Rectè olim Augustus ita scribendum esse censuit, vt quis proferret. quod præceptum esset perpetuum, si genuina pronuntiatio perstitisset. Vnde sequitur, si quid non rectè dicatur illud ne scribi quidem debere. Non modo autē errat, qui aliquid perperam scribendo exarat, sed in errorem etiam inducit alios qui arbitrantur scripturam esse emendatam, & illam sequuntur. Primum esse igitur, vt perscribatur quod legi & pronuntiarī volumus, & id pronuntiemus quod scriptum est. Videndum igitur in primis τί, ποῖον, πόσον, id est, quid, quale, & quantum scribi ac pronuntiarī oporteat. Quæ in re sua serim sequi Fabij consilium, qui sic ait: Ego (nisi quod consuetudo obtinuerit) sic scribendum quidque iudico quomodo sonat. Hic enim est vsus litterarum, vt custodiant voces, & velut depositum reddant legentibus. Itaque id exprimere debent quod dicturi sumus. Consuetudinem autem hinc intelligere debemus non eam quæ à corruptoribus

ptoribus & deprauatoribus lingua inuicta est, sed eam qua veteres auctores constante & in suo robore manente lingua, vsi sunt. Alioqui pro vsu abusus & inueteratus error nobis obtruderetur. Olim enim pro mutatione sonorum mutabantur & litteræ: & si quando consuetudo aliquid mutasset, scribendi quoque modus statim variabatur. Vnde quum apud Ennium & Plautum *Sont* & *Seruos* diceretur & scriberetur, postea multis aurium delicijs o vocali reiecta, quod vastus illius videretur sonus, u littera substituta est, & sono expressa: ita ut eorum loco *Sunt* et *Seruus* prolatum & scriptum sit. Veteres quippe Grammatici præcipiunt vocem scribendam quomodo & sonat: & tum demum vitium in scribendo esse dicunt, quando aliter scribimus, aliter pronuntiamus. Quid causæ est igitur, quod tantum in dicendo deprauationis esse patimur, quum tantum in scribendo sit perspicuitatis? & cur non vel scripturam ad peruagatam dicendi consuetudinem traducimus, vel pronuntiationem ad iustæ scripturæ rationem adiungimus, ut quemadmodum oculis in legendo scriptura satisfacit, sic auribus in dicendo pronuntiatio inseruiat: & quemadmodum antiquam in scribendo distinctionem & lucem conseruamus, sic antiquam in dicendo pronuntiationem retineamus? quod enim in sono est vastum, hoc in scribendo agreste & incoditum esse necesse est. Quare non est quod

quod nos admodum torqueamus in veterum pronuntiatione inquirenda, si vnicuique litteræ & diphthongo peculiarem & proprium sonum accommodemus, & omnia elementa simplicia & coniuncta integrè enuntiemus, nec ijs vllum commenticium, alienum, aut cum alijs communem sonum affingamus. Nam, ut semel dicamus, scriptura debet sonum imitari, sonus scripturam exprimere. Veræ autem pronuntiationis aperta vestigia adhuc exstant in veterum Rhetorum & Grammaticorum præceptis, qui sparsim multa de sonis inseruerunt, in codicibus Græcis Latino charactere descriptis, qui passim in vetustis bibliothecis asseruantur, in pluribus antiquis obseruationibus, & vulgarij linguarum vocabulis, quæ ab hoc notho & suppositicio sono abhorrent, & veram pronuntiationem dilucidè indicant.

Antique pronuntiationis utilitas.

CAPVT X.

VAM autem impolita & inepta sit vulgaris pronuntiatio, vetus autem elegans, absoluta, commoda, & linguæ Græcæ docendæ discendæque idonea, ex ijs quæ hætenus tradidimus, satis superque colligi poterat: nisi refractarij quidam, priusquam eam cognitam habeant, primùm hoc præiudicatum domo adferrent, nihil in ea esse laudabile. Paucis igitur de utilitate & vsu eius, antiquæ inquam pronuntiationis, expediemus. Primùm

itaque illa efficiet, vt litteras, syllabas, & dictiones non solum rectè proferamus, sed etiam scribamus, nihilque in orthographiam committamus. Et quoniam rudis ætatis hîc negotiû agimus potissimum, his quum dictamus, ab his quum exigimus dictata, quum scripturâ emendatam exposcimus, tum hæc maximo adiuumento futura est. Rursum si quæ chartis fidelibus commissa sunt, alteri bona fide sint legenda, vel memoriter recitanda, si codicum collatione libri castigandi, si errores & vitia typographorum vel librariorum corrigenda, non video qua ratione id commodè fieri possit, nisi & is qui legit vel recitat, quàm distinctissimè, explicatissimè, castigatissimè, & minimè confusè singula sonet, atque is qui auscultat sonos legentis probè assequatur: quod in vulgata pronuntiatione fieri non potest, tum quia tanta diphthongorum & vocalium idem sonantium turba obstrepat, tum quòd sæpissimè vnus litterulæ aut toni immutatione significatio variatur. vt κενὸν vacui, κενυὸν recentis vel noui, καὶ νοῦ & animi: κινῶν mouens, κοινῶν communium, κυνῶν canum, κέλευθον illorum: τὸν μύρον femur, τὸ μύρον vnguentum: ἔσαν ibant, Ευαν Euam: ἄβας, αυρας, Abas, artis, ἀυας aridas: θεὰ dea, θέα, spectaculû: Item σὸ, σοί, σὸ: κὸ, σὸ: μή, μοί, & id genus innumera. Ex his etiam necessariò sequitur, scripturâ omnem & artem typographicam fore emaculatiorem, certiore, faciliorem, si omnes litteræ & diphthongi pec-

gi peculiarem habeant sonum. Nam ferè videmus vsu venire, vt eæ litteræ quæ nûc vulgo indiscriminatim enuntiat, sæpe aliæ pro alijs ob soni similitudinem inferciantur. Quod vitium facile effugiet, quicumque sonorum differentiam exactè obseruauerit, quoniam orthographiæ et pronuntiationi inter sese optimè cõuenit:

———— alterius sic

Altera poscit opem res, & coniuurat amicè.

Præterea si sermones mutui, si fabulæ, si studia sint conferenda, quis non videt loquenti quantum facilitatis, audienti quantum lucis, & vtrique quantum iucunditatis hinc sit accessurum? Eadem ratio est eorum qui Græcè declamare, docere, ijsque sese attentos præbere volent: & in summa, omnium eorum quibus studio erit sermò pergræcari,

Ex Grammaticis tum veteribus tum nouis, oratoribus, poëtis, alijsque scriptoribus, ac linguis popularibus hæc petita esse, & in vñũ fascem digesta.

CAPVT XI.

VOCIRCA collegi ex Grammaticis tam antiquis quàm neotericis, quęcunque ad vulgarem pronuntiationem reformandam facere videbantur. Qui quoniam prolixiores sunt, quàm vt in scholis pueritiæ primæque ætati commodè possint aut debeant proponi & explicari: ego eos in quibusdam locis quos plenè tractauerunt, & qui

vtiles

vtiles sunt, vel potius necessarii, sum sequutus: & quantum mihi ad hoc meum institutum expedire visum fuit, ex ijs in hanc farraginē transfuli, ordinem verò pro meo arbitrato institui. Adiunxi etiam multa ex Poëtis, Oratoribus, & alijs scriptoribus tum Græcis tum Latinis petita: quibus addidi plurima ex vulgariibus linguis deprompta (in quibus quantumlibet corruptis, residet antiquæ pronuntiationis vestigia) quæ rem paucis vniuersam latè copiosèque, nõ quidem præceptionibus, sed exemplorum numero expositam oculis quasi subijcerent, & memoriæ infingerent. Denique quia certum est prius illos Græcæ & Latinæ linguæ characteres, ab Hebraicis, qui & Phœnicis sunt, primam originem ducere: eosque non solum ordine, nomine, potestate, sono, & figura non dissimiles, sed planè eisdem esse, visum fuit Græcarum litterarum singulas, ad Hebraicas, tanquam ad suum fontem, referre. Quæ omnia in vnum quasi fascem congeffi, vt adolescentes, quibus potissimum hic desudatur labor, ea quæ ad pronuntiationem linguæ Græcæ pertinent, coniuncta vno in loco, sed tamen digesta haberent: neque ipsis opus esset ad multa magnaque ceterorum volumina, vbi hæc sparsim & obiter tractata sunt, recurrere. Ac tamen si volui prolixitatem, quæ & memoriæ obest, & officit intelligentiæ, vitare: tamen quoniam hæc sunt plenè cognoscenda, statui ea copiosè & subtiliter (si sub-

tilitas

tilitas dici debet, quæ versatur in re minuta & facili) omnia tradere: vt hæc pronuntiatio iam tandem incipiat orbi innotescere, & omnibus ex æquo familiaris fieri. Quamquam prolixitas illa, si qua est, non præceptionum, sed exemplorum multitudine ac diuersitate est comparata: quæ quidem non obscurant rem, sed explanant; non impediunt, sed expediunt discentes. Præcepta enim nec ita multa sunt, nec ad intelligendum difficilia: exempla verò etsi plura numero sunt, tamen illorum consideratio, & rectæ prolationis indicatio atque aded perceptio non multum temporis requirit. Quamobrem exempla quæ librum amplificauerunt, non obfunt pueris, sed profunt: nec detertere, sed allucere eos debent ad sonos perdiscendos: propterea quòd non modò eas optimè declarant, sed etiam sua varietate acuum iudicium & lectorum delectant. Itaque spero doctos ac bonos viros, de hoc meo tumultuario quidem labore, sed tamen, vt confido, non inutiles profusus studiosis futuro, in quorum gratiam hæc collegimus, prudenter & candidè iudicatos esse, nec quidquam in me, nisi re tota maturè, diligèter, & cum iudicio cognita atque expensa, statutos grauius. Ceteros, vt qui nihil nisi aliena reprehendere possunt & solent, sua autem vitia aut non cernunt, aut præ inertia & ignauiâ castigare nolunt, nihil planè moror. Ego quidem hanc tam peruersam pronuntiandi consuetudinem,

nem,

nem, quæ ad hoc vsque tempus quasdã litteras, diphthongos, & syllabas occupat, nunc tandem ignorantia tenebris ex toto pænè orbe fugatis, litterarúmque luce nationibus omnibus reddita, de medio censeo esse tollendã. Quòd si qui à me dissentient, maléntque inueteratum rudium sæculorum errorem pertinaciter defendere, quàm vocem rationis audire: primùm mei me facti conscientia solabor, quòd hac in re meam sententiã studiosis simpliciter seduloque aperui: deinde ab illis petam, vt, si sibi licere volunt, cum vulgo sine metu reprehensionis errare, mihi liceat cum paucis doctis sine culpa temeritatis, antiquorum scriptorum auctoritatem, Grammaticorum veterum perpetuum consensum, vtilitatem ad discendum, suauitatem in eloquendo, perspicuitatem in pronuntiando, & ratione ipsam sequi. Quamquam autem optarim etiam doctissimos quosque ad puram illam antiquæ Græciæ pronuntiationem omni studio contendere, & adulterinam hæc qua vulgo vtimur explodere, quod vel decem diebus tentati cuiuis facile futurum est: tamen si qui sunt tam iniquo iudicio, vt hæc quæ diximus nihil eos moueant, vtque vulgari pronuntiationi assuefacti, ei adherere malint, inuentisque iam aristis glandem nondum fastidiant: eos rogo vt ne saltem alijs ad meliora tendentibus inuidiosè obsint, eosque ab inepto dehortentur. *καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα.* Nunc
omissis

omissis prolegomenis rem ipsam aggrediamur.

De Litteris Græcorum in genere. CAP. XII.

RÆCÆ igitur linguæ sonum & pronuntiationem tractantibus, prius de litteris, deinde de syllabis nobis erit sermo. Græcorú aut litteræ xxiiij sunt hæ: A B Γ Δ E Z H Θ I K Λ M N Ξ O Π P Σ T Y Φ X Ψ Ω. Quarú omniú vim Latinos sentire probeque exprimere testatur Plinius natur. hist. lib. vij. Grammatici autem à litteris tanquam à parte simplicissima exordiuntur. Oratione enim in qua versantur, primùm omnium in vocabula, eaque rursus in syllabas, nisi quum monosyllaba sunt, syllabas demum in litteras diuidunt, nisi quum & ipsæ ex vna vocali constituuntur. Quamobrè etiam litteræ à græcis *στοιχεῖα*, id est elementa vocantur, vt docet Plato in Cratylo, & Dionysius. Eadem verò etiam *γράμματα* appellantur à scribendo, siue quòd ex lineis consistent. Sunt enim inuentæ simplicissimis articulata vocis sonis certo linearú ductu exprimendis. Ceterum diuini huius muneris quis primus inter mortales auctor fuerit, non liquet: de qua re si libet vide Plinium lib. 7. cap. 56. Ex Phœnicia quidè constat à Cadmo in Græciam illatas. Sed, quòd ipsi Græci ignorarunt, Hebræis deberi earum inuentionem, ipsa nomina apertè declarant. Sexdecim aut initio fuisse, idem Plinius, Dionysius, & Plurarchus, verè scribunt. Quum enim inuentæ sint litteræ
simplici-

simplicibus sonis significandis, necesse est profectò in omni lingua, vt quidem commodè scribi possit, totidem omnino litteras exstare, quot sunt eius soni simplices. Alioquin siue plures siue pauciores fuerint, & scriptioni & pronuntiationi magnas tenebras offundi necesse fuerit. Idque sollicitè Græcos obseruasse, vel hoc vnū satis ostendit, quòd inter Elenchos Aristoteles nullam ex litteris fallacem conclusionem numerat: quum nihil possit frequentius occurrere, si vni litteræ duplicem sonum, vel contrà vni sono duas litteras tribueris. Simples igitur Græcæ linguæ sonos sexdecim, totidemque necessarias litteras esse, ex eo apparet, quòd ex reliquis octo qui totidem litteris scribuntur, alij sint compositi, alij suapte natura iisdem cum compositis.

Sexdecim igitur antiquæ Cadmi litteræ ex Phœnicia in Græciam illatæ & totidem sonis simplicibus exprimendis repertæ sunt hæc, α β γ δ ε ι κ λ μ ν ο π ρ σ τ υ. Nam aliæ præterea octo illis additæ sunt partim à Palamede, partim à Simonide, videlicet η ω ζ ξ ψ ϑ φ χ: quod nulla quidem necessitate factum est, sed maximo tamen cum fructu, vt scriptio minus esset laboriosa, magisque compendiosa.

His ita se habentibus, hoc sit pro certo positum & constitutum, quod nemo negare sanè potest, hæc litteras α δ ε ϑ ι λ μ ν ξ ο π ρ σ τ φ χ ψ sonuisse olim quemadmodum nunc sonant:

nant, & ab omnibus citra controuersiam ferè rectè pronuntiarì. itaque breuiores erimus in earum pronuntiatione pertractanda. Illud solum obiter admonendum, corruptam hanc qua vulgo vtimur pronuntiationem id nobis inuexisse, vt in earundem quibusdam nomenclaturis & appellationibus potius quàm sono turpiter peccetur, dum pro mu mi, pro tau taf dicitur: atque ita in nonnullis alijs. Porro hæc β γ ζ η κ υ ω non solum vulgus, sed & docti plerique, recepto & pertrito vsu vel abusu potius & peruersa consuetudine, ita absurdè proferunt, vt non solum nomen amiserint, sed etiã veræ & genuinæ pronuntiationis nihil planè referant, atque adeo alium profus iam sonum induerint: quemadmodum ordine alphabetico suo loco infra declarabimus.

A, α. CAP. XIII.

Α Φ Α, Alpha, ex Hebræo nomine Α Αλεφ, deinde alepha, & per syncopen alpha, nomen habet. Sono respondet a Latino: in id enim vertitur: debetque in imogutturè pronuntiarì clarè, & ore profus hian-te. Α γος, ager: nos Belgæ qui Teutonica lingua vtiunt, dicimus *acker*, quemadmodum & Germani. ἀργος quasi ἀεργος, otiosus, iners, ignauus. Hinc Belgicè *arg*, *argher*: id est, nequam, nequior. est enim otium & ignauia omnium malorum causa.

ἀγω ago,
ἀβας ἄβανος abacus,
μυσα musa.

Ita & Græci a Latinum vertentes in α mut-
tant,

Cæsar Κᾶσαρ.
Hadrianus Ἀδριανὸς resecta adspiratione.
Maximus Μάξιμος.

Ab huius litteræ figura aliquoties coniuncta,
pentagonum appellatur pentalpha, quasi quin-
tuplum alpha.

Pental-
pha.

Quoniam autem prima litterarum est, ideo
alpha significat primum, siue caput, & initium.
in Apocal. Ego sum α & ω, id est, principiū &
finis, primus & vltimus. & apud Martialem,
alpha penulatorum, id est, primus & præstan-
tissimus.

B, β, b.

CAP. XIII.

ΗΤΑ, Bêta, vulgo laxius quàm b Lati
num profertur, ita vt v consonantem
referat: idque ineptè & contra vsu veneran-
dæ antiquitatis. Nunc enim βίος pronuntiant
vios: que vitio perpetuò laborat in Hispania
Burgensis diœcesis, enuntians *vestia, vene*, pro
bestia, bene: quin eadem adhuc vitium geminat,
quum præposterè profert *bita, bacca*: pro *vita*
vacca. & *vonum binum*, pro *bonum vinū*. Quòd ve-
rò nullo modo β sit vita vocanda, aut proferèda

vt v

vt v consonans, quæ apud Latinos εις τῷ δὲ
γάμμα Ἄολιци locum successit, illud argumen-
to est, quòd ex tot veteribus Grammaticis aut
scriptoribus nemo eius rei facit mentionem.
Sed quòd bêta appellari debeat, & sonanda sit
vt prior syllaba Gallicæ dictionis *beste* seu *bêre*,
quæ bestiam significat (s enim apud Gallos il-
lic non exauditur) indicat ipsa dictio *alphabê-
tum*, quam nemo *alphavitum* sonat, licet ad imi-
tationem soni duarum primarum litterarum
effigiata sit. His adde quòd βῆτα ab Hebræo
Beth nomen habet, addita formali littera α.
Hinc factum, vt si quando Græci Latinis dictio-
nibus vel Hebræis quæ per b litteram scribun-
tur, velint vti, eas scribant per β, vt passim vide-
re est apud Plutarchum, Dionem, & alios histo-
ricos. Exemplorum loco sint hæc:

- Brutus Βροῦτος,
- Barcino vrbs Tarraconensis, Ptolemæo Βαρ-
κίνων,
- Strabo Στραβων,
- Tiberius Τιβερίος,
- Blasius Βλάσιος,
- Benedictus Βενέδικτος,
- Budaus Βεδαῖος,
- Frobenius Φροβένιος,
- Theophilus Antecessor Institutionib. de iure
natur. gent. & ciuili, θ plebiscitum, ait: τῆ δ τῷ
παλαιοῖς ὀνομασία. & § Prætorum, δεδωκεσι δ ἡ
τετραίτηρον τῷ νομοθετεῖν πραιτωρι τῷ υπερβάνω, καὶ
τῷ πραιτωρι

Ἐπειταὶ τῆς περιεργίαν. Vides Latinas voces plebis et urbano per ἑ Græcè scriptas.

Idem passim abstinere ἀβεινατεύειν, tribunum τριβούνον vocat.

Idem accidit in vocibus Hebræis,

Saba Σαβά,

Balaam Βαλαάμ,

Baal Βαάλ,

Abraham Αβραάμ,

Baltasar Βάλτασαρ.

Quod aliquāto clarius est ex verbis diui Pauli, ἐν ᾧ κρίζομεν Ἀββᾶ ὁ πατήρ: in quo clamamus Abba pater. Abba Ἀββᾶ Hebræis, immo Syris, quemadmodum indicat Hieronymus, sonat patrem, dictio ex duabus primis litteris composita, aleph & beth. Sed vocem Hebræam reliquit D. Paulus, quo significaret peculiare quiddam esse in ipso vocabulo, quod & patres libenter audiunt, & pueri statim sonare discunt. Audimus enim ab infantulis hanc vocem abba vel baba, non aſua nec vava.

Σάββατον Sabbatum, non saſvatum.

Κράββατος Crabbatus vel grabatus, id est, lectus. Hinc Belgicè *Crebbe* præsepe.

Item Ιακώβ, Αμιναδάβ, nemo pronuntiabit, vt opinor, Iacof, Aminadaf, nec βδέλλιον fdellion: alioquin etiam ex β faceret f siue ꝑ digamma Æolicum, quod nemo Grammaticorum vel scriptorum veterum tradit.

Eodem planè modo in vocibus, quas vsurpatione

patione sui iuris fecerunt Latini, ea quæ Græcis per ἑ scribuntur, efferunt per b. qualia sunt

βοῶ boo,

βός bos, Gallicæ *beuf*.

βάρβαρος barbarus,

βαπτίζω baptizo,

Ἀμβρόσιος Ambrosius,

ἑαλαγῆιον balneum:

ἑαδᾶ aduerbium, pro quo Romani interiectione admirantis papæ vtuntur. Plautus in Pseudolo Græcum retinuit:

Babe, nunc demum mihi animus in tuto est loco.

Brachiū Latinè, Græcè βραχίων dicitur, ἄ βραχῶν, id est, breue, teste Festo.

βραχίαι μάχαιρα, id est, breuis gladius, Gallicè *braquemar*.

Hubertus Goltzius Herbipolita, antiquarius, pictor, sculptor & historicus nobilis, Marci Laurini viri clarissimi felicibus auspicijs scripsit Imperatorum Cæsarumque Romanorum ex antiquis numismatibus historiam, Fastosque Romanos: in quibus exstat numisma Iulij Cæsaris quod in altera parte habet hanc inscriptionem, ΙΔΙΩΝ ΒΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Item duo numismata Antonini Pij, quorum alterum habet ΕΦΕΣΙΩΝ ΒΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, alterum ΕΦΕΣΙΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Id est, Ephesiorum nouo hominum cœtu secundò frequentatorum: vel, deductis nouis colonis bis frequentatorum. κόρος enim inter cetera, ho-

minum cœtum siue multitudinem significat. In quibus vides ob vicinitatem Romanos indifferenter vsos dictione Latina BIS, & græca δις idem significante. Vbi si quis legat VIS, nihili verbum erit. Porro D. Lucas in actis Apostol. voce νεωκόρος paullò alia significatione vti videtur, dum ait: ἄνδρες ἐφεσίω, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς οὐ γινώσκῃ τὴν ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον ὄυσαν τῆς μεγάλης θᾶξ Ἀρτέμιδος, καὶ τῆ Διοσπεύς; hoc est, Viri Ephesij, quis est hominũ, qui nesciat Ephesiorum ciuitatem cultricem esse magnæ Deæ Dianæ, & à Ioue delapsi simulacri? Nam, vt alijs placet, vox νεωκόρος composita est ex νεός, quod Atticè sonat templum, & κορῶ purgo siue verro, auctõribus Hefychio, Etymologico, & Suida: vnde acuitur penultima νεωκόρος. Solent autem qui impensius dediti sunt alicuĩ diuæ, arã illius varijs ornamentorum generibus cohonestare, quemadmodum facit apud Apuleium Psyche.

Sed vt vnde abijt redeat oratio, videamus num in externis etiã linguis id quod volumus, possimus euincere. βούτυρον butyrum, Belgæ *boter*, galli *beurre* siue *burre*, per syncopen mediæ syllaba.

βρῶτος cibus. panem Belgæ vocant *broot*: in qua dictione etiam ὠ μέγχα, hoc est, duplex o, optimè exprimunt; Angli *brēt*, per η.

βρώσκη Belgicè & Germanicè *brassen*, id est comesse siue manducare.

βόσκειν pascere. Hinc βόσκη pabulum, pascuum; Germana-

Germani & Belgæ *bosch* syluam, quam Galli dicunt *bois*.

βάλλειν mittere: Belgæ *bal* pilam missilem vocant: & quoniam quæ mittuntur quodammodo traduntur, factum est vt Galli *baillër*, tradere, pœnè ad verbum dixerint, quemadmodum à Budæo notatum est.

βλασφημεῖν maledicere, galli *blasphemër* dicunt, & detracta syllaba φη *blasfmer* paullum diuerso significationu.

βρόχος vas vinarium, ἀπὸ τῆ βρέχων, id est, à fundendo, galli *broc* nominant.

Bones siue *bornes* gallicè, fines, termini, vel limites agrorum: Græcè βουωδός est collis siue paruus mons. In libro Mosis de mundi origine eodem verbo hæc ipsa res declaratur.

βράζειν & ἐμβράζειν feruere: hoc galli ad prunas transferunt: *embrazer* enim ad verbum dicunt. hinc prunas ipsas *brazier* dicunt.

Quid quòd & apud veteres si idem sonuisse quod b testatur M. Tullius ad Papyriũ Patum lib. ix. epist. famil. epistola cuius initium Amo verecundiam? Vbi, vt demonstret eandẽ vocem apud alios obscœnam, apud alios esse verecundam: nec in verbo turpitudinẽ esse, sed in sensu loquentis; producit *bini*, quæ dictio Latinis sit pudica, Græcis obscœna. Eius hæc sunt verba: Quum loquimur, inquit, *terni*, nihil flagitij dicimus: at quum *bini*, obscœnum est: Græcis quidem, inquires: nihil est ergo in verbo, quando

D 4 & ego

„ *Bini*
„ *Bivera*

& ego Græcè scio, & tamen tibi dico bini, id-
 que tu facis, quasi ego Græcè non Latinè dixe-
 rim. Cicero respicit ad verbum βινῶν, hoc est
 coire, Veneri operam dare: cuius imperatiuum
 βινῶ dicit eodem modo proferri, vt dictionē Latī-
 nā *bini*, quæ numerum significat. Alioqui si βινῶ
 sonabat tum Græcis quod vulgo sonat hodie, nō
 erat vox eadem apud vtramq; gentē, nihilo ma-
 gis quàm apud Latinos *bini* & *vini*. Vbi tamen
 obiter notandum, quod i longū Romanis olim
 sonabat vt diphthongus *i*, hoc est, ei: vt infra in
 ἰῶτα & *i* latius dicemus.

Illud quoque argumento est, ε̄ nunc vitiose
 per v̄ efferri, quod, quum muta sit, labijs com-
 pressi debuit: & hoc etiam, quod ipsum ε̄ collo-
 catur medium inter π tenue & φ adspiratum, V
 verò consonans labijs vallo dentium diductis
 efflatur, debētque omnino inter adspiratas nu-
 merari. Deinde τῆ δὲ γὰμμα sonum, ac proin-
 de litteram qua is sonus exprimitur, solos Æo-
 les vsurpasse, nemo est opinor qui nesciat. Ita-
 que omnium optimè sonum τῆ ε̄ declarat βῆ
 ouium balatus, quas *bee* siue βῆ sonare sentimus,
 non βῆ, vt luce clarius testatur in Homerum Eu-
 stathius. β (inquit) μιμητικὸν τῆς τῶν προβάτων
 φωνῆς, et alioloco: εἴ ἢ φωνῆς προβάτων σημαντικόν.
 Citatque hunc Cratini versum qui est apud Æli-
 um Dionysium,

Ὅ δ' ἠλίθιος ὡσπερ πρόβατον εἴ ἢ λέγων ἐαδ' ἴζει.
 Quod ita proferendum est,

Hod³

Hod' ἠλίθιος ὡσπερ πρόβατον *bee bee* lego ἢ βα-
 διζει.

Hoc est,

Is autem fatuus tanquam ouis *bee bee* sonans *Badizo*.
 badizat, id est, incedit, vadit, iuxta illud Plauti
 in *Asinar*. Demam hercle iam de hordeo tollu-
 tum, nī badizar.

Iohan. Pierius Valerianus lib. x l v i i. hiero-
 glyphicōn, cap. de litteris septē, Fortè ε̄, inquit,
 per pictam pecudem figurari possit, aut mem-
 brum statumque eius aliquem qui ouem sape-
 ret, quod proprium est illi litteram eiusmodi,
 articulo proferre sono. Atque ita nonnulli η,
 tertiæ apud Græcos vocalis sonum per e gra-
 uem pronuntiant, quod Latini receperunt, Pe-
 nelope, Anchises, Aristoteles, naturæ quidem in
 oue sonum imitati. Hæc Pierius. Neque verò
 reiicienda omnino sunt inarticulatarum vocum
 quæ naturales animalium sunt, exempla, quo-
 niam eæ semper & vbique sunt eadem, cōstan-
 tes, sui similes, nec μερόπων ἀνθρώπων more, id
 est, hominū quibus lingua est in omnē partem
 volubilis; in horas mutantur. Hinc hæ voces
 μιμητικῶν, εἰληχῶν, βληχῶσθαι, *balare*, et Belgicè
bleeten, ouium propriæ. Sic βόμβος *bombus*, so-
 nus tubarum raucus, nec valde acutus. est etiam
 sonus apum. Hinc *bombizatio*, Festo auctore,
 à sonitu apum dicta, sicut *mugitus* à bobus, &
hinnitus ab equis.

Sed quid multis? Ipsius litteræ β figura, quæ
 Græcis & Latinis eadem est, satis indicat eam

D 5 apud

βῆ ouium
vox.

apud utrosque eandem habere vim, potestatem, & sonum.

Ex quibus omnibus liquidò constat, ξ non vita, sed $\beta\eta$ ta appellandum, neque ut v consonantem, sed planè ut b Latinum proferendum. Alioqui quæ esset eius conuenientia cum ω & ϕ , cuius est media?

Illud tamen obseruatione dignum est, græcos scriptores pro v consonante modò β , modò ξ usurpasse, ut quum velum $\beta\eta$ λον scribunt, Valerius Βαλέριος vel δ υαλέριος, Valens δ υαλής,

Valere, Zosimus Βαλίης,

Virgilius Βιργίλιος & Ούιργίλιος,

Neruij, Νέρβιοι, & Νερούιοι,

Varro Βάρρων,

Quod necessitate & inopia linguæ alioqui copiosissimæ accidit. Nullam enim græci habēt litteram qua V nostram consonantem reddant. nam δ υαλής trium syllabarum est, quum Valens sit dissyllabum. Ex quo suspiror pauulatim irrepluisse errorem ut pro ξ imperiti cœperint v pronuntiare. Et ut largiamur in huiusmodi fortassis dictionibus quæ Latinè per v consonantem scribuntur, græcos etiam ξ sonuisse ut v; (quod tamen non constat) non est tamen cur tam exiguus horum numerus tam religiosam in alijs consuetudinem impediatur, & nos statim repudiato proprio, legitimo & vero sono, nothum hunc, adsciticiū, & quasi mutuatum

tum perpetuo retineamus. Quod enim in vna aut altera voce conceditur, hoc ad vniuersi generis naturam accommodare non satis intergrum nobis fuerit, vna hirundo non facit verum: nec priuilegia singulorū legem possunt facere communem. Neque enim tam exquisitam formam in dicendo & scribendo arbitramur, ut ab vniuerso præcepto nihil deflectat. Quòd si quid à communi regula exceptum sit, id nos quoque exceptum habemus: non tamen vniuersæ litterę regulam propter priuatum quoddam verbum euertimus. Nam quæ communiter traduntur, communia: quæ excipiuntur, excipienda esse arbitror. Itaque vbi aliquid à communi formula discedit, hoc nos in sonando excipiamus: cetera quæ non excepta ab auctoribus sunt, ad vniuersi generis formam pertinere arbitremur.

Γ, γ, g: & Ϳ siue F digamma Æolicum.

CAPVT XV.

ENIAMVS ad Γάμμα, siue, ut Iones appellant, gema, de quo docti minus laborant. Sonat ut G Latinū: & ab omnibus ferè rectè pronuntiatur ante plerasque consonantes, ut δ γδρος, γλώσσα, ἀγμός, γαφρός, ἄγριος: & ante vocales α ο ω, γάμος, γονεύς, ἐγώ: sed ante reliquas vocales vulgo vitiosius & effeminatius profertur. tunc enim nouum huic litteræ sonum quendam tribuunt, cum i consonante (ut quidā vulgo profertur) communem. itaq; pro γενεαλογία, legunt *Ienealogia*, quū vbiq; deberet masculinum

masculū illū, & per omnia similem seruare sonum, mediū in quā inter tenuem & adspiratum, quē perpetuō adhibent Germani: nec in coniugatione λέγω, λέγεις, λέγει, vel alibi, villo modo variāt, quascūque tādem cōtingat eam præcedere vel subsequi litteras. Certum enim est i Consonantis sonū à Græcis nūquam fuisse vsurpatum, sicut in ἰώτα dicemus. Deinde vni litteræ duplicem sonum tribuere non potes, quin Græcos fatearis litterarū inopia laborare, quod ne verisimile quidē esse potest. Eodem igitur sono tam Græcis quàm Latinis hæc littera pronuntiarī debet, quæcunque tandem vocalis sequatur, eo scilicet quem integrum retinuit inter a & o.

γραφήν scribere. Inde Belgis & Gallis, qui est ab actis publicis, actuarius, siue scriba, *greffier* dicitur. γραφήν etiam sculpere, Galli *grauer*, *engrauer*, Belgæ *grauen* dicunt. Porro *grauen* etiam fodere significat: hinc *graf* sepulcrum: *gracht* vel *grast*, fouea, fossa. Hinc etiam insitiones arborum Belgæ *greffien*, & Galli *greffes* appellant.

ῥῶπες instrumenta nautica adunca, & anchoræ. Hinc Belgæ deriuant *gripen*, Galli *gripér*, & nonnulli *grupér*, id est, vncis vnguibus rapere.

A ῥαῦς, id est, anus, Belgæ faciunt *græu*, hoc est, cineriticius, canus, à colore capillorū aniliū.

Ab Hebræo nomine *Ghimel* longius gamma recessit: vnde digamma Æolicum appellatur, quod duplicis gamma imaginem referre videatur. de quo plura in φ dicemus.

Digamma Æolicum.

Δ Ε Λ Τ Α

Δ, δ, d.

CAP. XVI.

ΕΛΤΑ Delta, à nomine Hebræo da-

Α leth siue delecth, vnde deleta, & per syn-

copen delta: nam adspiratio Hebræorum tenuiter sæpe alio idiomate redditur. Sonat vt nostrum d.

δελτα decem.

δαμασκη, δαμάτωρ, vel δμητήρ, domitor.

Ab eius figura astrum δελωτόν nuncupatum est, *Deltōton* quod est signum in cælo supra arietis caput positum, δελτοφδῆ, hoc est, triangulari figura, Δ litteræ imaginem referens, à qua etiam nomen habet, duobus aquis lateribus, vno breuiori, in vnoquoque angulo stellam habens. Aratus in Phænomenis,

ἔσι δέ τοι κ' ἔτ' ἄλλο τετυγμένον ἐγγυδι σῆμα
Νηρόδον Ανδρομέδης, τὸ δ' ἐπὶ τρισὶν ἐσαδμηται
Δελτωτόν, πλευρῆσιν ἰσαομιένησιν εἰκοὸς
Ἀμοστέρης. ἢ δ' οὐτι τόση, μάλα δ' ἐσὶν ἐτοίμη
εὐρέσθαι. περὶ γὰρ πολέων εὐάστερός ἐστ.

Quod ita interpretatur M. Tullius:

Et prope conspicias paruum sub pectore clavo

Andromedæ signum, Deltōton dicere Graij

Quod soliti, simili quia forma littera claret.

Huic spatium ductum simili latus exstat vtrumque,

At non tertia pars lateris. nam non minor illis,

Sed stellis longè densis præclara relucet.

Et in antiquis Antiochenis numismatibus plerunque spectatur deltoton cum signo Arietis proximo.

Delta

Delta etiam insula est in Nilo Ægypti fluuio ;
 Hircius lib. IIII. bell. ciuil. Locus, inquit, est
 " illarum ferè regionum nobilissimus, non longè
 " ab Alexãdria, qui nominatur Delta, quod nomè
 " à similitudine litteræ cepit. Nam pars quædã flu-
 " minis Nili deriuata inter se duobus itineribus,
 " paulatim mediũ inter se spatium relinquens, di-
 " uersissimo ad litus interuallo à mari adiũgitur.

E, e, e breue.

CAP. XVII.

ΨΙΛΟΝ, id est e exile seu tenue, pe-
 E culiare nomè non habet. Nam Hebræis
 nulla est littera quæ huic respondeat,
 nisi adspirationem eorum mollem accipias He,
 quam græci in vocalem mutauerint, vt Heth in
 ἥτα. E psilon vna est littera ex ijs quatuor quas
 Plato in Cratylò scribit à græcis pronuntiarì,
 quum reliquæ non enuntientur, sed tantum ipsa-
 rum nomina, vt Alpha, Beta, & cetera omnes
 litteræ præter ο ω & υ. Ex his autè Platonis ver-
 bis liquet, epitheton illud quo psilon vocatur,
 id est tenue, postea adiectũ esse, quũ inter ε & ει
 distingui, & illud quidem inter litteras, hoc ve-
 rò inter diphthongos numerari cœpisset. Vete-
 res enim initio hanc litteram ει vocabant, sicut
 ostendit Plutarchus in eo libello quem inscrip-
 sit περι τῆς ει συ δελφοίς, & post eum etiam Eu-
 stathius Iliados e. Item Nigidius apud Gellium
 lib. XIX. cap. 14. meritò quidem in eo græcos
 reprehendens.

Pierius

Pierius dicit η graui esse sono, ac tum demum
 exaudiri, quum spiritus aliquanto inferius con-
 trahi videtur, & suppresso quodammodo sono
 enuntiatur: ε ψιλὸν verò acutum habere sonum,
 quum ad aperta vsque labra porrigitur, & vo-
 caliore sono se prodit.

E ψιλὸν valet e breue:

Μενέλαος Menelæus, (credimus.
 μελετῶ meditor, ex cognatione λ & δ, si Seruio
 ἐδίειν germanicè *essen*, Belg. *aten*.)

Ab ἔλαιον trahere, Belgæ deducunt *elcene*, instru-
 mētum acuminatum quo cerdones calceos in-
 ter consuendum perforant.

Inuenitur tamen redditum à græcis pro i La-
 tino breui,

Britanni, Βρετανοί,

Domitianus, Δομετιανός,

Capitolium καπιτώλιον.

Cauendum autem in primis ne η litterã vel ay
 diphthongum pronuntiemus vt e: neque inci-
 damus in vitium orationis effeminatã, quod vo-
 cant grammatici πολυέψιλον: vt inferius in η &
 ay ostendemus.

πολυέψι-
 λον.

Ζ, ζ, Ζ.

CAP. XVIII.

ΖΗΤΑ zeta non zita: id autem oppo-
 sitè Ζητήσιμους Ήθετε Hebræorum η non zain.
 Neque enim pronuntiarì debet sicut
 hodie à gallis f littera effertur quum est inter
 duas vocales media, neque etiam vt duplex
 ff, sed vt df, qui sonus est suauissimus, & à

Latinis

Latinis nunquam satis rectè exprimi potuit. Qui crasè docent, monstrant ζ propemodum sonare quod Flandris *ts*, quod illi facillimè sonant, quum duabus syllabis dicunt *tsamen*, id est simul, & germani *bezalen* soluere, qui sonus lenis est, apùmque susurro persimilis. Quod etiam subindicare videtur Q. Papius grammaticus, In his, inquit, syllabis sonus z litteræ immixtus inueniri tantum potest, quæ constant t & i, & eas sequitur vocalis qualibet, vt Tatius, otia, iustitia, & similia. Quintilianus lib. xij. iucundissimas esse testatur apud Græcos ζ & υ: quibus, inquit, nullæ apud eos dulcius spirant, & subdit, quas mutuari solemus quoties illorum nominibus utimur. Quod quum contingit, nescio quò modo hilarior protinus renidet oratio, vt in zephyris zopyri quæ: quæ si nostris litteris scribantur, surdum quiddam & barbarum efficiunt, & velut in locum earum succedent tristes & horridæ, quibus græcia caret. Hæc Quintilianus. Contra Martianus Capella refert Appium Claudium idcirco hanc litteram reformidasse, quod, dum exprimitur, morientis dentes imitetur: hinc factum vt quidam non omnino malè eam cum stridore quodam pronuntiamdam censeant. Ceterum quod omnes asserunt græci grammatici, nimirum non δδ (vt diximus) sed δδ valere, hoc mihi quidem probari non potest. Nam primum omnium debet inter tres duplices eadem esse analogia.

Ceteræ

Ceteræ autem non valēt σπ, vel σκ, sed πσ vel κσ. Deinde vbi illa esset huius litteræ suauitas, qua Fabius testatur nullam dulcius spirare? Præterea quum hoc iisdem Grammatici obseruent, quoties nimirum duæ consonantes in themate reperiuntur, priorem esse characteristicam, quæ (quoad eius fieri potest) in præterito medio & aoristo secundo seruetur: certè aoristu secundus *σπαδον*, ostendit thema *σπαζω* sic pronuntiamdum esse, vt *σπαδσω*, non *σπαδσω* audiatur. Postremo quum omnes tradant valere σδ, nemo tamè ita pronuntiat: sed Galli quidem vt σ infractum sonat, & Belgæ, dum dicunt *Zoucken* quærere, quod Græci ζυτῆν, *Zoomen*, circundare, circumfuerè, à ζωννύειν, *Zien* feruere, bullire, quod Græci ζέειν: Inde *Zee* mare ab æstu, et ζεδς ἢ ζέου (αὐσία κατὰ τοῦς ζωῆς), inquit Athenagoras, id est, Iupiter ex sententia Stoicorum, nomen apud Græcos à feruore tulit, vt nihil aliud sit quàm feruidissima natura.

Germani verò & Itali vel inuiti veram pronuntiationem retinuerunt. Decepti autem videntur (quod eorum pace dixerim) græci grammatici Dorica dialecto, vt ζ dicerent σδ valere. dicunt enim Dores

σπρίσω pro *σπρίζω*,

σδύγον pro *ζυγόν*,

σδωῶ pro *ζωῶ*, et similia.

Sed hoc fit per litterarum metathesin, quam

E imitati

imitati sunt Latini, quum βάζω pronuntiarent βάσδα, vnde suum vado deduxerunt, & ab ἄζω odor, & pro Μεζέντιος Medentius aliquando scribebant, vt testatur Priscianus. Ceterum quod apud Dionysium quoque in libro περιεπισημίων ὀνομάτων legitur ζ valere σδ, eum sane locum non dubito affirmare ab ijs esse corruptum, qui ex aliorum grammaticorum opinione restituendum putarunt. Id enim appareret ex eo quod paullo post, quum inter se res duplices litteras comparat, suauissimum esse dicit ζ, quia reliquæ duæ, nempe ξ per κ, ψ verò per π sibilum efficiant, quæ ambæ sunt tenues: ζ verò sensum & leniter spiritu adspiratur. Ex quibus verbis quis illud non videat, duplicium litterarum naturam ex sibilo estimari, quod fieri non potest in ζ, si vt σδ pronunties, nam ita futurum esset vt non σ, sed δ potissimum audiretur, & à σ præcedente minime leniretur ad suauissimum illum sibilum exprimendum.

Dionysij
Halicar-
nassensis
lo-
cus.

Romani qui peregrinam ζ inter suas adsciuunt, eam aliquando duplici s̄ reddunt:

παρῆσσο, παρῆσσο, παρῆσσο, παρῆσσο
μάζσα, μάζσα, μάζσα, μάζσα

H, η, ee, siue ē longum.

CAP. XIX.

H T A, Eeta ab Heth densissima Hebræorum

rum consonante nomen traxit, fuitque olim nota adspirationis, vt declarat Athenæus libro nono, his verbis, Οἶμαι δὲ καὶ διὰ τοῦ η̄σσοῦ τοῦ πάσδασαι τοὺς παλαιοὺς τὴν δασείαν. διότι περὶ καὶ Ῥωμαῖοι περὶ πάντων τῶν δασυμένων ὀνομάτων τὸ η̄ προσηράφουσι, id est, Veteres arbitror Helemento adspirationē formasse. quamobrem etiam Romani omnibus adspiratis nominibus η̄ præscribunt. Hactenus Athenæus. Ideoque in notis numerorum antiquitus apud Græcos Η, ἑκατὸν, id centum designabat, quod prima esset eius vocis littera, quam tum sic scribebant Η Ε Κ Α Τ Ο Ν. Quia verò Græci hanc adspirationem non supra ponebant, sed ipsi lineæ inferebant, hinc ortus est magnus error. Quo factum est vt cœperint eam supraponere, ac tandem illam diffecerint, hoc pacto Η, ita vt anterior pars significaret spiritum asperum, posterior lenem, quibus adhuc vtimur in litteris grandisculis. In antiquissimis Heracleensium numismatis quæ sunt penes M A R C V M Laurinum, legimus I Η Π Α Κ Α Ε Ω Ν & I Η Π Α Κ Α Η Τ Ω Ν, præposito in ipso contextu spiritu aspero. In Selinontiorū autem nūmis Η Ψ Ψ Α Σ, hoc est Hypsē fluminis, cuius facit mentionem Plinius, inscriptio habetur, integrè præfixa antiquissima illa adspirationis nota, qua Latini etiamnum vtuntur. Eam autem notam postea pro e longa græcia vsurpauit, vt disertè testatur

Adspiratio

E 2 Plato

Plato in Cratylō his verbis, ὅτι γὰρ ἡ ἐχράμεθα, ἀλλὰ ἐτὸ παλαιόν, id est, ἡ enim nō vsurpabamus olim, sed ε. Idipsum Ansonius poeta de litteris græcis & Latinis, hisce versibus, qui submuti videntur, confirmat:

Ἦτα quod Æolidum, quòdque valet hoc Latiar E:

Præsto quod E Latium semper breue Dorica vox E.

Quod & vox ouium ἐη, de qua in ἔητα diximus, indicat, & Varro Ilde re rust. satis apertè quod ad hanc rem pertinet, explicauit his verbis, vbi de capris & ouibus loquitur: Ea enim sua voce græci appellarunt μῆλα, nec multo secus nostri ab eadem voce, sed ab alia littera βῆλα vocarunt, non enim mee, sed bee sonare videntur oues vocem efferentes, à quo pōst balare dicūt, vna littera extrita, vt fit in multis. Hæc Varro. At quis oues *vi vi* vel capras *mi mi* sonare credat, vt nūc corruptè ἐη et μῆ pronuntiant; & non potius bee vel mee, vt etiam balant pro belant Doricum sit, sicut μήτηρ mater? Idem demonstrant dictiones μῆκᾶδες, id est capræ, et μῆκᾶν, id est caprarum more balare. μῆκᾶσαι γὰρ διὰ τὸ ἡ ἐπὶ τῶν αἰγῶν λέγεται, μῆκᾶσαι δὲ ἐπὶ τῶν βοῶν διὰ τὸ υ.

Ἦ igitur nullo modo exiliter pronūtiandum vt ἴωτα, quicum nihil cōmune habet, sed e obliquo, vasto quæ quodam sono, medio inter α et ε: sicū minus diducto quàm α, hiantiore tamen ac minus in ima depresso sono, quàm ε. Hinc fit vt græci δημοδένεια, τείχεα, in δημοδένη, τείχη contraxerint. & vbiunque pœnè ea incidit, in η contra-

contrahunt.

Quæcunque etiam Angli per ea scribunt, sonum τὸ ἡ habent. Sic

bread βρεῖδ,

meat μεῖτ,

great γρεῖτ,

beat ἡτ,

Quæ omnia, quum nihil nisi lōgum e habeant, defectu propriæ litteræ per ea scribuntur.

Sonus etiam τὸ ἡτα optimè auditur in priorē syllaba gallicæ dictionis *estre ἡτρε*, quod esse significat: quoniam omnia ferè quæ Galli per *ai* vel per *est* scribunt, sonum η habent. Sic

beste seu *bête* βῆτε, bestia,

honeste ὄντε, honestus,

prestér ἀρητέρ, mutuarè,

fenestre φενῆτε fenestra: s enim apud illos non auditur. Item

faire φῆρε facere,

pais πῆς pax,

mais μῆς sed,

maison μῆζόν domus.

Cognationem arguit primūm, quòd, themate verborum incipiente ab α vel ε, augmentum fit in omnibus præteritis hac serie, vt α et ε ob vicinitatem in η mutantur, vt ἀκούω ἠκούον, ἐρέδω ἠρέδον: sicut ο in ω, vt δρύττω ἄρυττον: quod augmentum idcirco temporale vocatur, quia ferè breuis tráfit in longam. Item Ionicè & Doricè α longum frequenter vertitur in η, vt

μῆλα.
βῆλα.

Ἀρχίης pro ἀρχίας,
 πρίηπος pro πρίαπος,
 ἑγτρος pro ἱατρος.

Contra τῶν pro τῶν,

γῶν pro γῆν,

φάμα pro φήμη: quod quidem φήμη (præfertim quod ad priorem syllabam attinet) eodē planè modo sonat vt Gallis fēmina, quam vocant Fēme.

μήτηρ τοῦ κοινοῦ Zelandis eodem sono & significatu effertur *de meeter*, quam Flandri Doricè more dicimus *de mater*, hoc est, μάτης. Ita etiam Gallis sonat prior syllaba in *maître*, quod magistrum significat.

μήνη Zelandis *meene*, hoc est, luna, Flandris *mane*, δωρικῶς μάνα.

μήν Zelandis *meend* mensis, Flandris *maand*, Doricè μάν.

χῶν Flandricè *gbeend*, Doricè χῶν, *gans*.

τρενήν Zelandi *treenen*, Flandri Doricè *tranen* dicimus.

Cæsus nobis *kaas*, Zelandis *kees*.

Hinc in ecclesiasticis cantionibus bis peccatur in vnica dictione, dum παρακλήτος efferunt paraclitus per i, idque breue, quum dicendum sit paraclētus, e longo,

Græci etiam qui res Romanas tractauerunt, vbi Latinis est e longum, constantissimè η scribunt.

Pompeius Πομπήιος,

Cornelius

Cornelius Κορνήλιος,

Aurelius Αὐρήλιος

Aëno-barbus siue Ahenobarbus Dioni est Ἀνό βαρβος.

Legatum iuriconsulti græci ληγάτον: quod quàm absurdè *ligaton* proferretur, quis non videt?

Caius Iurisc. de verb. signif. *Telum*, inquit, volgo quidem id appellatur, quod ab arcu mit-
 tur: sed nunc omne significatur quod mittitur
 manu. Ita sequitur vt & lapis & lignum & fer-
 rum hoc nomine contineatur: dictumque ab
 eo quod in longinquum mittitur, græca voce
 figuratum ἀπό τῆς τήλῆς, id est, ab eo quod est
 longè. quam etiam etymologiam Iustinianus in
 suas Institutiones retulit.

Zosimus græcus historiarū auctor libro primo, vt ostendat prænomen Manius in gentem Valeriam profectum esse à quodam Valerio qui primus sacra dijs Manibus fecit, ait in hæc verba: τοῦτον τὸν βασιλῆα οὐαλέριος εὐρώων, καὶ τῶν Ἰουσταίων, καὶ τὰς παννοχίδας ἐπιπέλασας, ἐκλήθη Μάνιος οὐαλέριος παρακλήτος. τοὺς τε γὰρ χρονοίους θεοὺς μάνης καλοῦσι Ρωμαῖοι, καὶ τὸ ὑγιαίνειν βα-
 ληρε.

Vides vt μάνης sonet *manes*, non *manis*: βαλήρε *valere*, non *valire*. Quod verò βαλήρε per ε scripserit, nihil mirum, quum Græci careant littera qua v consonanti respondeat: vt in ε ostendimus.

Ε 4 Neote-

Neoterici quoque Robertetum scribunt Ροβέρ-
τητον, Murætum Μούρητον.

Quid vetat huc etiam accersere dictiones
Hebraïcas: vt psal. cxxxv. τὸν Σηὼν βασιλέα
τῶν Ἀμορραίων, quod versum est, Seon regem
Amorrhæorum. Aliud enim est à dictione Σιὼν,
vt psal. L. Ἀγαθῶν κῦριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν
Σιὼν, Benefac domine in bona voluntate tua
Sion.

Item ἀμήν, amen,

ἁλληλουία alleluia,

ΙΗΣΟΥΣ ΙΕΣΥΣ, non Iesus.

ἥλι, ἡλί, λαμὰ σαβαχθανί, Heli, heli, lama saba-
chthani. Heli verò sonuisse vte longum, non
bili, indicant voces cruci adstantium. dicebant
enim, Heliam vocat iste.

De η etiam Plutarchus in libro de ei docet,
vt antiqui pro eo vsi sint vocali ε, vti que ad lon-
gitudinem valuerit. Eadem Dionysius Hali-
carnasseus in Rhetorica. His denique accedit
Gazæ illius doctissimi auctoritas, qui lib. III.
τῶν εἰς τέσσαρα sic scribit, de Temporum notis
loquens: ἦν μὲν οὖν πάλαι ἴσως οὐ μόνον τὸ ε καὶ τὸ τά-
πος τοῖς τοιοῦτοις σημείοις, ἀλλὰ καὶ τὸ α καὶ ἰ καὶ υ.
νῦν δ' ἐπὶ μὲν τὸ ε καὶ ο περιττὰ: τὸ γάρ η καὶ ω μετα-
λαμβάνοντες, χρᾶσθαι. id est, Erat igitur olim
fortassis istis signis locus non solum in ε & ο,
sed etiam in α & ἰ & υ. Nunc verò in ε quidem
& ο redundant, quia η & ω assumtis vtimur in
scribendo. Sed quid istos cōmemoro? vel vnum
anti-

antiquum ex omnium ætatum memoria mihi
opponere, qui si de his rebus tractet, non in hanc
sententiam dicat, aut qui istum tam attenuatum
ι litteræ sonum in η probet. An non Plutar-
chus tum in vitis, tum in Problematis, tum in
omnibus libris hoc in vniuersum seruat, vt e
longum in η transferat? & contrà Latini hoc
η in e longum transfutare, nisi fortè Doricè (id
quod in Latina lingua ex magnæ Græciæ, quæ
Dorica dialecto utebatur, vicinitate, est vsita-
tum) illud η in α cōmutetur. Neque solus Plu-
tarchus hoc facit, quanquam in eius libris id
sit frequentissimum, quia plurima conscripsit,
sed omnes quicumque de vna lingua in aliam
quidquam transferunt, hanc sibi formam trans-
ferendi perpetuò proponunt: vt suprà fufius
à nobis dictum est.

Franciscus Vergara, licet nostri seculi, do-
ctissimus tamè Gramaticus, de vi & prolotione
litterarum sic scribit: η perinde nunc profertur
ac si esset ι longum, quum sit e longum: ex H per
virgulam transfuersam intersecta duæ propemo-
dum E E fiunt, sic H, quas geminas continere
dicitur H tam figura quàm etiam tempore, ni-
mirum semper longa, duas semper breues. Atq;
ita transfertur à Latinis per e longum, vt Δημο-
σθένης Demosthenes, κρατήρ crater. E quoque
Hebræum Græcè redditur per η, sicut Latine
per e, ἡλίας, Ιησῦς, Ησαῦ, Helias, Iesus, Esau. Ex
quibus omnibus apparet, perperam eos facere

qui η cum iōta confundunt, sicut hodie solent homines alioquin valde eruditi, à quibus ego magnopere cōtendo, vt rationem tandem auctoritate veterum confirmatam discāt deprauata consuetudini antepone.

Θ, ϑ, th.

CAP. XX.

HTA ab Hebræo nomine Theth, idē oque vocatur theta, non vt nunc thita, quia in priore syllaba est η siue ε longū, quemadmodum etiam ab omnibus veteribus vocatur *bêta, zêta, êta, thêta*. Perſius satyr. IIII.

Et potis es nigrum vitio præfigere thêta.

Et Martial. lib. VII.

Noſti mortiferum quaestoris Castrice signum?

Est operæpretium discere Thêta nouum.

Θ enim funesta illa in capitalibus iudicijs litera (quod dictionē Θανατός inchoet) nota erat condemnationis. Sed idem tamen valet quod Hebræorum Tau sine daghes, id est th: ita vt referat anseris strepitum, vt Θεός theos, addito aëre siue flatu. Ad quem modum etiam efferri oportuit th à Latinis, nō exiliter quasi t solum, vt nunc vulgus profert. Ideoque studiosi obseruare debent ne θ cum tenui τ confundant. Hanc feliciter exprimunt Angli in initio, quum sua lingua dicunt furem *thief*: in fine quum fabrum ferrarium *smyth*. Item Germani qui ϑηρ vocant *thier*, id est, feram, (inde forte Belgicum *tieren*, hoc est, ferarum more clamare) ϑηρθηρ *thochter*

thochter filiam, Aeolicè ϑουγατήρ Prisciano teste.

I, ι, i.

CAP. XXI.

Ω T A, Iōta trissyllabum ab Hebræo I Iod, τ pro d vsurpato, respondet i Latino.

Ιβηρία Iberia,

Ιδιώμα idioma,

Scipio Σχιπίων.

Cæcilius hanc litterā vocat pumilionem, quod omnium & figura & sono tenuissima sit & minima: est siquidem *μονόχραμμος*. Plato indicat accommodam esse ad exprimendas res subtiles & penetrabiles, quod declarant, vt ait, *ἴβνα, ἴεσσα*, ac similia. Itaque planè aliter sunt proferranda η υ ε ι ο ι, quam ι: ne inter legendum incidamus in *ιωτακισμὸν & πολυιωτα*, quæ orationem faciunt exilem, eneruam, pipientem & confusam. Neque enim *Χριστός* sonandum vt *Χρητός*: neque *κίων* vt *κυών, μικρόν* longum, vt *μικρόν* paruum.

Iōta apud Græcos semper est vocalis, nunquam consonās: nec vnquam præcedit alteram vocalē in eadem syllaba, vt *ιατρός, ἰάσων, ἰαμβός*. Vnde perperam quidam iam bus sonāt dissyllabum, quum vox *ἀμφίβραχον* reddat. hinc fit, vt quod in alijs linguis per i consonantē effertur, pluribus syllabis efferre Græci cogantur. Nam Hebræi Iesuh dissyllabicè pronuntiant, Græci tribus

*ιωτα. nuna
quam con-
sonans.*

tribus syllabis ΙϞϞς. Latini Iunius, Iulius, Iustinus, Iodocus trissyllaba, Græci tetrasyllaba efferunt, Ιούνιος, Ιούλιος, Ιουστίνος, Ιόδωκος.

Latinorum I longum olim enuntiatum fuisse vt ei, testatur Priscianus, & alij antiqui Grammatici, & nos in diphthongo *ei* ex professo tractabimus: quem morem habent etiam Brabantii, quum *blüen* manere proferunt *bleiuē*, *riķe* diues *reike*.

K, κ, k, c, q.

CAP. XXII.

Α Π Π Α, Kappa siue Cappa ab Hebræo
 Κ Cap seu Caph, valet c nostrum, item k seu q. Ab omnibus ferè incorruptè & rectè pronuntiat, scilicet vt k, non solum ante consonantes, vt κλέψω, ἀκμή, κνίσσα, κρῆσις, κραπάλη crapula, χαρακτήρ: sed etiam ante vocales α ο ω: καλός, κόμη coma, κῶμη vicus, pagus: & in fine dictionis, εἰ ex. At eadem ante reliquas vocales quibusdam planè aliud sonat. Tum enim vulgus nostratiū pœnè nihil discernit inter κ & σ: vt vix aures dijudicent κελός ne dicas, quod obliquum significat, an Σέλλος nomen proprium, vnde prouerbiale verbum σελλίζεν: & vtrum κήπιον pro hortulo, an σήπιον pro parte quadam sepia piscis: num Κίμων pro duce Atheniensi, an Σίμων pro apostolo: Κῶρος pro rege, an Σύρος pro gente, καί pro &, an σέ pro te. Ita apud Latinos in dictione Sicilia, vt nunc quidem vulgo profertur, primæ syllabæ sonum ægrè

ægrè dignoscas à sono proximæ. Nec dubium quin hæc differentia profecta sit à vulgo, quando nemo veterum id scripto prodidit, qui tamen de rebus alijs minutissimis plurima curiose scripserunt. Imò Priscianus auctor est, k & q, quamuis figura & nomine videantur aliquā habere differentiam, cum c tamen eandem tam in sono vocum quàm in metro continere potestatem, & k penitus in Latina lingua superuacuum esse. quod ante Priscianum testati sunt etiam Fabius, Terentianus, & Fl. Sosipater Carisius. Vnde & in antiquissimis marmoribus legitur *PEQVNIAM* pro *pecuniam*. Hic autem si idem q & κ sit, manifestè intelligitur κ litteræ sonum ante reliquas vocales non mutari, quia q eundem in sono modū semper habet. Quem admodum igitur q ante e aut i in Latinis absque u metimur, eodem modo ante easdem κ Græcum in iisdem metiamur. Sonus q constans est, & æquabiliter in dicendo ante omnes litteras obseruatur: obseruetur hoc in κ, & nequaquam ad tantas in contrahendo & sonando ineptias & difficultates dilabemur: eodemque modo κ proferemus in κήπος vt in Dorico κῆπος. Quam quidem soni constantiā & æqualitatem in γ etiam retinendam supra diximus. Quis enim si perturbatè & corruptè ἐμολογόντες & ἀρχέοντες pronuntiaret, posset ex illis ἐμολογούντες & ἀρχοῦντες efficere, & ex καί ἐγὼ κἀγὼ potius quàm σάγῳ vel τσάγῳ; Ex Theone quoque;

C κ q eiusdem soni & potestatis.

”

”

sophi-

tribus syllabis Ἰουῦς. Latini Iunius, Iulius, Iustinus, Iodocus trissyllaba, Græci tetrasyllaba efferunt, Ἰούγιος, Ἰούλιος, Ἰουστίνος, Ἰόδωκος.

Latinorum I longum olim enuntiatum fuisse vt ei, testatur Priscianus, & alij antiqui Grammatici, & nos in diphthongo *ei* ex professo tractabimus: quem morem habent etiam Brabantii, quum *bleiuen* manere proferunt *bleiuem*, *rike* diues *reike*.

K, κ, k, c, q.

CAP. XXII.

Α Π Π Α, Kappa siue Cappa ab Hebræo
 К Cap seu Caph, valet c nostrum, item k seu q. Ab omnibus ferè incorruptè & rectè pronuntiat, scilicet vt k, non solum ante consonantes, vt κλέπῳ, ἀκμή, κνίσα, κρᾶσις, κραπάλη crapula, χαρακτήρ: sed etiam ante vocales *α ο ω*: καλός, κόμη coma, κώμη vicus, pagus: & in sine dictionis, *ὄκ ex*. At eadem ante reliquas vocales quibusdam planè aliud sonat. Tum enim vulgus nostratiū pœnè nihil discernit inter *κ* & *σ*: vt vix aures dijudicent καλός ne dicas, quod obliquum significat, an Σέλλος nomen proprium, vnde prouerbiale verbum σελλίζειν: & vtrum κήπιον pro hortulo, an σήπιον pro parte quadam sepis piscis: num Κίμων pro duce Atheniensi, an Σίμων pro apostolo: Κῆρος pro rege, an Σύρος pro gente, καί pro &, an σὲ pro te. Ita apud Latinos in dictione Sicilia, vt nunc quidem vulgo profertur, primæ syllabæ sonum ægrè

ægrè dignoscas à sono proximæ. Nec dubium quin hæc differentia profecta sit à vulgo, quando nemo veterum id scripto prodidit, qui tamen de rebus alijs minutissimis plurima curiose scripserunt. Imò Priscianus auctor est, *k* & *q*, quamuis figura & nomine videantur aliquã habere differentiam, cum *c* tamen eandem tam in sono vocum quàm in metro continere potestatem, & *k* penitus in Latina lingua superuacuum esse. quod ante Priscianum testati sunt etiam Fabius, Terentianus, & Fl. Sospater Carisius. Vnde & in antiquissimis marmoribus legitur ΠΕΟΥΝΙΑΜ pro pecuniam. Hic autem si idem *q* & *κ* sit, manifestè intelligitur *κ* litteræ sonum ante reliquas vocales non mutari, quia *q* eundem in sono modū semper habet. Quem admodum igitur *q* ante *e* aut *i* in Latinis absque u metimur, eodem modo ante eadem *κ* Græcum in iisdem metiamur. Sonus *q* constans est, & æquabiliter in dicendo ante omnes litteras obseruatur: obseruetur hoc in *κ*, & nequaquam ad tantas in contrahendo & sonando ineptias & difficultates dilabemur: eodemque modo *κ* proferemus in κήπος vt in Dorico κᾶπος. Quam quidem soni constantiã & æqualitatem in *γ* etiam retinendam supra diximus. Quis enim si perturbatè & corruptè ὁμολογόντες & ἀρκέοντες pronuntiaret, posset ex illis ὁμολογούντες & ἀρκούντες efficere, & ex καί ἐγὼ καὶ γὰρ potius quàm σάγῳ vel τσάγῳ; Ex Theone quoq;

sophi-

C k q eiusdem soni & potestatis.

sophista ubi de amphibolijs loquitur, τὸ κ quam-
 le sit, & quam ante omnes vocales eandem vim
 habeat, manifestum est. Quis enim dubitet, si
 εἰς ἐν ταύροις, et οὐ κελεύροις, ita germani soni
 coniunctique sint, ut auribus in dicendo distin-
 gui nequeant, non alium τὸ κ ante ε quam ante
 α aut ο, sonum habere.

Ex linguis autem popularibus, quas constat
 olim lingua græca permixtas fuisse, conijcere li-
 cet κ ante quasilibet litteras perpetuum suum so-
 num tenuisse, nempe τὸ κ.

Sic germani vocant καὶ Cæsa. kaiser.
 templum domini kirkke siue kirche, ἀπὸ τοῦ κυρι-
 ακῆ, sicut dominicam dom.

Nos Belgæ & Angli kussen dicimus quod græci
 κῶσαι, id est, osculari, περὶ ψιλὸν, id est, u-
 tuè siue u. callicum.

Item iugulo kelen non celen:
 κρητήρ, Belgicè kryes, crater.

Α κρόσω clamor, ἄορ. ἢ ἐκρηγον, craghe guttur,
 quod etiam ἀπὸ τῆς κραυγῆς, id est, à clamore
 dici potest:

κράτος potentia, cracht.
 κραταίος potens, crachtich.

Α κωῆν parère, eunæ, quasi cynæ, qui sunt lectuli
 in quibus infantes solent iacere, vel loca in qui-
 bus nascuntur: hinc Belgis kynd infans, , puer,
 filius.

Α κρυπτεῖν abscondere, celare, crupen, id est, la-
 renter & clam repere, serpere:

κακός quæd. malus.

κλάγγην clangere, clijken:

κλέπω clepo, furor. hinc clippen, beclippen, callidè
 & furtim aliquem deprehendere.

κέρσος keerse siue krycke.

Α καίφη ardere, Flådrorum alij deducunt cascoen,
 alij caue, Brabantij scaunve, quæ fumarium deno-
 tant: & omnes ex æquo Belgæ keerse candelam.

κρίζην kρίζην, vellicare, morderè, dolore afficere.

κίση Belgicè iisdem litteris, sono & significatu
 kisse, id est, cista:

κάρατος crabe germanicè & Belgicè.

Cerium est igitur κ eodem fuisse sono qua-
 cunque littera sequente, et Κικέρων pronuntian-
 dū esse kikeroon. Id quod vel ab ipsis ranis di-
 scere licet, quibus hæc littera peculiaris est. Nā
 audimus illas quotidie modulantes illud. suum
 βρεκεκεκέξ, κοάξ κοάξ. Quas voces non alia littera
 Aristophanès in Ranis potuit efferre, dum eam
 litteris conatur exprimere. Atqui ranæ non mu-
 tant cantionè suam tot iam sæculis, et quum illis
 summa lingua religata sit, postrema quæ fauces
 spectat, libera, sit ut aliter sonare non possint.
 Porro quòd mutarū tam τοῦ γ quam τῆς κ vniuf-
 modi antè omnes vocales prolatio sit, argumèto
 est & illud, quòd etiā huius ætatis græci (quibus
 tatarum damus, quātum per antiquos dare licet)
 perpetuū hunc frequentet in dicendo sonum.

Veteres quoque græci quod Latini per q esse
 runt, per κ reddunt.

Quirites *Κυρίται*,
 Torquatus *Τορκαῖτος*. Et sine υ,
 Aquilius *Αχιλίους*. Item cum ο,
 Quintus *Κοῖντος*, alij *κῦντος*, numismata quæ-
 dam *ΚΟΥΙΝΤΟΣ*. Latine autem in antiquo
 numo C. Valentis Hostiliani Messij Quinti,
 qui fuit alter filiorum Imperatoris Decij, vidi-
 mus scriptum *COVINTVS*.

Inueniuntur Græci nostrum c per γ reddi-
 disse, & contrā:

Καλβίνιος pro Galbinus,

Σίγαμβροι pro Sicambri:

Sic Belgæ γόνυ κρυε, id est, genu: & Latini gu-
 berno pro κυβερνώ. Græci quoque γναφεύς et
 κναφεύς pro fullone, vnde fortè Belgicum κναφε-
 famulus. Herod. οὔτε τὸ γάμμα τῶ κάππα διηγώ-
 νηζετο πολλάκις ἐν τῶ κναφεύῳ περὶ τῶν γναφάλων.

A, λ, I. CAPVT XXIII.

A'M B A, Lambda, non lamfda, ex He-
 braeo nomine Lamed, & syncope inter-
 posito ε, *λάμβδα*: littera maximè lubri-
 ca, plena dulcedinis & amœnitatis, mira suavi-
 tate auribus illabitur. Valet I nostrum.

λέκος lupus, *λείβω* libo, *λείριον* lilium,
λέχεν *leicher*, Belg. *lecken*, lingere.

Græci aliquando n sequente I per A trans-
 tulerunt:

tulerunt: Manlius *Μάλλιος* scribentes. Inuenitur
 tamen et *Μάλιος* apud Plutarchum.

Ab huius litteræ forma *λαμβδοειδής* figura
 dicta est.

M, μ, m. CAPVT XXIIII.

Υ, my, hoc est mu per u gallicum, non

M mi, longius recessit ab Hebræo nomi-
 ne Mem: Iones vocant *μῶ*, idem valet

quod Latinum m.

Μάμμα auia, hoc etiam infantuli matrem vel
 nutricem appellant, sicut patrem *Tatam*. Mart.
 lib. I.

Māmas atque Tatas habet Afra, sed ipsa Tatarū

Dici et mammarum maxima mamma potest.

Cato, Qui cibum ac potionem Buas & Pappas
 vocāt, & patrem *Tatam*, & matrem *Mammam*.
 Hinc *μαμμῶν* balbutientium puerorum vox.
 Aristoph. *μαμμῶν δ' ἂν ἀνήσαντι ἦχόν σοι φέρων ἂν*
ἄρλον. Latinis *mamma* vber significat.

M molesta littera est in pronuntiādo, si finiat
 dictionem, prorsusque obmutescens: cuius so-
 num fugientes poëtæ Latini, curant eam eliden-
 dam in carmine, sequente vocali. Ideo græcis
 nulla dictio in eam terminatur, quod & ait Fa-
 bius, à quo etiam mugiens vocatur, quia mugit-
 um edere videtur. Inde figuratum *μυκάσαι*, et,
 quod idem significat, mugire, *μύζειν* quoque
 & mussare, quæ de ijs dicuntur qui tacitè lo-
 quuntur, nec audent vocem claram edere. Vnde
 gallicū *mussér*, id est, occultare: Hinc & mutum

*Græcis nul-
 la dictio in
 μ termina-
 natur.*

F dixerunt

dixerunt Latini, & mutire. Ex quibus omnibus, vt hoc obiter dicamus, manifestè colligitur *o* vt u gracile enuntiandum esse.

N, *v*, n.

CAPVT XXV.

Y Ny, hoc est Nu per u exile, ab Hebræo Nun abiecto vltimo n. Sonat n Latinum, debetque linguæ mucrone intimos dentes & palatum feriente enuntiari, siue syllabam inchoet siue cludat, apud Græcos præsertim. Quintilianus de litterarum euphonia, Quid, inquit, quod pleraque nos illa quasi mugiete littera cludimus m, qua nullum Græcè verbum cadit, at illi *v* iucundam, & in fine præcipuè quasi tinnientè illius loco ponunt, quæ est apud illos rarissima in clausulis. Νῦν Belg. *nu*, nunc, Νέστωρ Nestor. νέμεν distribuere. hinc Belgicè *nemen* capere.

Ξ, ξ, x.

CAP. XXVI.

I, xi, ab Hebræo Schin ductum videtur: Latini nomen inuertimus, ix dicentes. Valet cs vel gs, quod ex obliquorum analogia apparet. Dicimus enim φοίνιξ φοίνικος, et ἀνιούξ ἀνιούχος. Interdū tamè *x* in obliquis adspiratur, sed præter recti naturam. Nam inter *x* et *σ* locus adspirationi nullus esse potest. Itaque quamuis dicamus Ἰριξ ἱριχος, minimè tamè existi-

existimandū est, ξ in Ἰριξ valere χσ.

O, o, o breue.

CAP. XXVII.

MIKPO N, o paruū, & ipsum quoque, **O** vt ait Plato, à Græcis pronuntiatur, peculiareque nomen non habet. Nam Hebræorum nulla littera est huic respondens. Itaque hoc epitheton ei postea additum est, vt ab altero *ω* magno distingueretur, quod velut *o* geminum est, sicut *η* longum *ε*. Nam & ipsum *o* initio dicebatur *z*, sicut testantur Eustathius & Nigidius apud Gellium, & apertius etiam liquet ex illo epigrammate quod Thrásymachi Sophistæ monumento inscriptum erat, vt docet Athenæus lib. x. Est autem eiusmodi,

Τὸ ὄνομα Ἰήλα, ῥῶ, ἄλφα, σὰν, υ, μὴ, ἄλφα, χι, z, σὰν.
Παλρὶς χαλκιδάων, ἡ δὲ τέχνη σοφίη.

Nam his litteris exprimitur Ἰησαύμαχος: itaque penultima littera *z* non *o*, eo tempore dicebatur. Idem tamè scribit Græcos quū *z* diphthongum significare vellent, interdum solo *o* vsos esse: ex qua consuetudine distichon illud Ausonij alioquin perplexum explicandum est,

Vna fuit quondam qua respondere Lacōnes
Littera, & irato regi placere negantes.

Nimirum *o*, non *v*, sicut quidam existimauit. Inde & opinor factum, vt nomina apud Latinos in us desinentia (quod tamen crassiore sono exprimebatur, sicut in *o* dicemus) Græci per simplex *o* expresserint, vt

Ausonij locus explicatus.

Fabius Φάβιος,

Publicola Πωπλικόλας: antiqui etiam dixerunt Poplicola, ut in multis vetustis nummis & mar moribus est inuenire:

Numitor Νομίτωρ.

Contrà Latini ο Græcorum suo u expresserunt, ut ὀδυσσεὺς Vlysses. Talis est etiam apud Romanos cognatio u cum ο: upilio, opilio. Atque etiamnum hodie magna Galliæ Lugdunenſis pars sic ο pronuntiant ut ou intelligas. Narbonenſis contrà ou mutat in ο. Sed rectius omnino fecerunt recentiores qui ο ab υ diphthongo & appellatione & scriptiōne distinxerunt. Debet enim ο intra palatum ore rotundo enuntiari, quod & ipsa figura indicat, ut ο breue.

λόγος logos,

πῶνος ponos,

ὄλκας, Belg. *bolck* siue *bulk*, nauis oneraria, quam alio nomine Græci φορτίδα γαῦν, seu φορτηγὸν appellant.

υ verò quia υ habet admixtum, etiam labiorum cōpressionē indiget, neque simplice sed compresso sono constat. Itaque immeritò græcis obiectum fuit ipsos non posse vno elemento sonum u Latini repræsentare. Cur enim vna littera compositum sonum exprimat?

„ Pierius: O duplex est, acuta & grauis. Acuta,
 „ quum emissum ab imo pectore spiritum circa
 „ dentes sistit, & expedito eum ore resonare facit.
 „ Grauis, quum vsque ad dentes emissum interius

terius reuocat, & aliquantulum remotatur, „ quod ex ipsa etiam figura quodammodo replicata ω vel Ω Græci constare voluerunt. „

Π, ω, ρ.

CAP. XXVIII

Υ, Pi, ab Hebræo Pe nomen habet.

Π sonat P Latinum.

πατήρ pater, German. *vatter* per digam ma Æolicum,

πλατύς latus, a, um, Belgicè & Gallic. *plat*, id est planus,

πληγή plaga, Zelandis *pleeghe*, Flandris *plaghe* δωρικῶς,

Ρ, ρ, ρη, ρ.

CAP. XXIX.

Ω, Rhoo per ο longum, ab Hebræo

Ρ Res longius remotum nomen habet.

Valet r nostrum.

ἄρμα harma,

ἄρειρ Arar.

Apud Græcos perpetuò initio adspiratur.

ῥυτήρ defensor, Belgis *ruter*, id est, eques, miles, ῥόδος Rhodus.

Ita ut quod nos Roma dicimus, Græci ῥέμμα scribant. & in medio dictionis geminatum prius tenue est, posterius adspiratur, ut Πύρρος purrhos.

Σ, σ, ς.

CAP. XXX.

F 3

ΣΙΓΜΑ

ΙΓΜΑ, Sigma, à Samech Hebræo, facta quadam litterarum mutatione ac traiectione, Dores San vocant, sicut Herodotus & alij testantur. Sonat s̄ Latinum.

Σάτυρος Satyrus,

Πίσις Piso,

Σέλευκος Seleucus,

σάκκος, faccus. Gallicè *fac*. Belg. *zac*.

στράτος exercitus. Belg. *strate* viam vel plateã significat: *heerstrate* viã exercitus, vel viam regiã.

σκάφος Germ. *scif*. Belg. *scip*. Gall. *escif*,

στόμα, os oris: per ἀνατίωσιν Belgæ dicunt *stom*, id est mutus, quasi ἀστομος, hoc est carens ore:

σινγών Belg. *z ynighen*,

σέν *staan*,

σένδειν mittere. item ordinare. Belg. *stellen*, po-

σένειν *stenen*, gemere,

(nere,

σπουδή festinatio, *sponde*,

σπείρειν seminare. *spreien* verò Belgicè spargere transposito r. Ennius spiram hominũ multitudinem vocavit auctore Festo: & Græcis σπείρα ceteruam, manipulũ, exercitum, & cohortem prætoriam significat. Inde Spira vbrs Nemetũ, Germanicè *Speir*, sic dicta quòd in eam urbem Constantius, à quo vel condita vel ornata est, cohortem prætoriam collocavit velut in speculam, ad custodiam ac defensionẽ totius vicinix. Quum enim in locis Spiræ vicinis diu commoratum esse cum exercitibus Constantium constet, neque absurdum est neque alienũ à veritate histo-

rica,

rica, Spiram nomen adeptum esse à Græcis cohortibus: quemadmodum Latiburgum, quod sedes est Episcopi Vormatiensis, à castris Latinis, Heidelbergium ab Helena Constantij cõiuge & magni Constantini matre, Brettam ἀπὸ τῆς Βρετανῶν siue à Britannis, qui cum Helena Constantium sequuti sunt. Sunt & alia Romanorum exercituum ad Rhenum monumẽta, vrbes scilicet, quæ Latina nomina conseruarunt, vt à Bacchi ara Bacharacum, à Traiani domo *Trechshusen*, ab ara Lunæ Arlunum, Colonia Agrippina &c.

Σίγμα apud Lucianum actionem instituit aduersus τὰυ constitutis iudicibus septem vocalibus, conquerẽs sese abs τὰυ pluribus dictionibus spoliari, ac quasi de possessione sua deijci. Pindaro κίεθλον vocatur, hoc est, adulterina & non vera littera: adeò vt, teste Demetrio Phalereo, odas totas videre licerit, quibus nullũ inesset σ. Messalla Coruinus vocat sibilũ: vnde etiam colligi potest eius pronuntiatio, quæ non est prorsus negligenda. Malè quippe à gallis infracto sono & sicut zain Hebræorum pronuntiarì solet, quoties vel in eadẽ vel in diuersis dictionibus reperitur media inter duas vocales. Sic enim Causa pronũtiãt, ac si Causa scriptũ esset, vt quidẽ vulgo zeta efferi solet. Sed hoc vitium quò nonnulli vitare student, in aliud incidunt, ita pronũtiantes ac si duplex s̄ scriptũ esset. Modus ergo tenendus est vt lenis sibilus audiatur,

Romanorũ
monumẽta
ad Rhe-
num.

Spira siue
σπείρα.

Sigma enim efferendū non zigma, eo propemodum sono quem nostri temporis incititia tribuit litteræ, e vel i sequentibus, vt Ælius Antonius admonuit: cauēdumque ne sonum τοῦ ζ referat, hoc est vt exemplis rem illustremus, ne idem sit sonus ζάνη cum σάμα, ἀζήμιος cum ἀσημος, φράζω cum φράσω. Nam σ multo exilius sonat, vt luculentissimè videre est in dictionibus fanus, sedeo, Simon, soleo, super, & vltimis dictionū γλώσσα, πλάσσω, ὀρύσσω, quæ genuinum huius elementi sonum probissimè exprimunt. Vnde Sextus quoque Pompeius Festus, Sileo, inquit, tacere significat, ficto verbo ab s littera. quæ nota silentij est.

Priscianus: S saepe pro adspiratione ponitur in his dictionibus quas à græcis sumimus, vt femis, sex, septem, se, sal. Nam ἡμῖν, ἕξ, ἐπτά, ἑάλξ apud illos adspirationem habent in principio. Aded autem cognatio est huic litteræ cum adspiratione, quod pro ea in quibusdam dictionibus solebant Boeoti pro s, h scribere, muha pro musa dicentes. Hæc ille. Ceterum diuersam olim fuisse huius litteræ maiusculæ figuram ab ea quæ nunc vsurpatur, ex eo liquere potest, quod ab Eurypide & Theodecte comparatur cincinno retorto, ab Agathone verò arcui Scythico, quorum versus suo loco subiiciemus ex Athenæi libro. Apparet autem hæc eius figura in vetustis codicibus, & nūmis, eadem prorsus ac C Latinorum, nisi quod extrema cornua habet

bet intus magis reflexa, & magis oblonga, hoc modo C

T, τ, t.

CAP. XXXI.

AY, non taf, sed tau, quomodo nautæ litoris Belgici sonant tau, quod denotat funem nauticum. Apud Hebræos idem nomen habet. Valet t Latinum.

Τίταν Titan,

τάσσειν ordinare, struere, Belg. *tassen*. hinc *een hout-tas*, strues lignorum:

τέλος aliquando vectigal significat, Belgæ *tol* vocant, τελένω autem *tollenare*,

Τάνταλος Tantalos,

Α'ντώνιος Antonios,

πάντα panta:

Non (vt habent neotericorum Grammaticorum inuenta) Tandalos, Andonios, pāda: quum t ante n, ne Latini quidem respuant.

Signum T apud Ægyptios magno in cultu, magnaque veneratione inter hieroglyphica sacraque indigitamēta habitum est, & ab ijs nota salutis nūcupata, frequentissimumque est in illa nobili tabula hieroglyphica Petri Bembi. Sic in Exodo iussit dominus filijs Israël signum T in sanguine superliminari, & in vtroque poste inscribi: ne (vt inquit D. Paulus ad Hebræos cap. xi.) qui vastabat primitiua, tangeret eos. Et apud Ezechielem prophetam, Τράσι, inquit dominus, per mediam cinitatem in medio Hieru-

F 5 lalem:

falem: & signa Tau super frontes virorum gentium & dolētium super cunctis abominationibus quæ fiunt in medio eius. Et illis dixit audiente me, Transite per ciuitatem sequentes eum, & percutite: non parcat oculus vester, neque misereamini. Senem, adolescentulū, & virginē, paruulos & mulieres interficite vsque ad interneccionem; omnem autem super quem videritis Tau, ne occidatis, & à sanctuario meo incipite. Hæc ille cap. ix. Quapropter etiam T typus est sacrosanctæ Crucis Domini nostri IESV CHRISTI.

Y, v, y, siue u tenue. CAP. XXXII.

ΥΙΑ ON, y, hoc est u tenue, gracile, siue exile, (Virgilius litterā Pythagorę vocat,) simplex nomen non habet, nec Hebræis littera est quę huic respōdeat. Figura Yma iusculi & v minusculi cū V & v non malè cōuenit. Ex volatu gruum nata est, vt obseruauit Palamedes, iuxta Philostrātū, & Martial. in Xenijs, *Turbabis versus, nec littera tota volabit: Vnam perdidit si Palamedis auem.*

Peculiare autem est huic elemento, vt in capite dictionum perpetuò adspiretur, vt ὕδωρ, ὕμνος. præterquam apud Æoles, qui spiritū adspiratum ignorāt, ὕμμις dicentes pro ὕμεις, vos. Valet y, quod à Græcis mutuati sunt Latini, yn-de & y Græcum vocant: cuius sonus medius est inter i & oo, & tam Græcè quàm Latinè vt u Gallicum enuntiandum est, non vt i. Vnde non defuerunt,

fuerunt, quorum è numero est Victorinus, qui litteram y nobis necessariam esse iudicauit in gyla, proxymus, optymus, Sylla, pro quibus nos gula, proximus, optimus, vel proximus, optimus, & Sulla sonamus: quanquam Sylla est vsitatus. At Sosipater Carifius lib. i. inquit, Gylam, vt Iulius Modestus ait, per u scribemus, non per y, quæ græcis vocibus necessaria est, & sæpe in u transit. Quod quum non animaduertet Iohan. Tritemius Abbas alioqui abstrusè doctus, in sua polygraphia has notas TV. CICERO. LIB. ita legit, *Tully Ciceronis liber*, quū legere debuisset *Tyronis Ciceronis liberti*, id est, Tyronis, si Molinæo i. c. credimus: Nam, vt ego arbitror, scribendum Tiro, non Tyro, quod veteres codices & lapides indicant: neque enim græca dictio est, sed merè Latina.

ὕ, iuxta interpretem Aristophanis, & alios veteres grammaticos, ἐπιρρημα θαυμαστικόν, ὅσπερ ἐν τῇ σιωπῆϊ λέγομεν ὀσφραγνόμενοι τῆς κτίσεως: hoc est, ὕ est admirantis aduerbium, vel imitatio sonitus, quem, nidorem odorātes, solemus spiritu naribus attracto reddere. In quo sonitu nō potes aliā litteram quàm u gracile animaduertere. Aristophanis versus in Pluto sunt hi: *Συκ. Ἀρνηθῶν; ἐνδον ἐστὶν ὃ μισρατάτω Πολὺ χρήμα τεμαχῶν καὶ κρεῶν ἀπλημέμων, ὕ ὕ, ὕ ὕ, ὕ ὕ, ὕ ὕ, ὕ ὕ.*

Καρ. Κακόδαμνον, ὀσφραγνέει π. Δι. τῶ ψύχους γ' ἴσως, Ἐπὶ τοῦτον ἀμώχετα τριβώνιον.

*Syc. Negabitur scelera? intus frustra piscium,
Et carniū assatarum magna est copia.*

Hv hv, hv hv, hv hv, hv hv, hv hv, hv hv.

*Car. Quid olfacit miser iste? Iust. Frigus forsitan,
Huiusmodi quando est amictus penula.*

Sola autem *υ* ex omnibus vocalibus labiorum præsidio eget: ut ad soni huius explicationem satis videatur, dicere coëuntibus labris *υ* sonari. Vnde Dionysius Halicarnasseus dum *υ* à ceteris sonis distingueret, eius naturam his verbis clarè expressit: Littera *υ* quàm *ω* exilior est, & cum contractione quadam labiorum notabili sonus angustus ac poenè suffocatus exit ex ore: quum in *ιωρα* contra ore paullulum dilatato sonus nequaquam in labijs resplédeat, sed dentes spiritu feriat & pulset. Martianus item Capella ait quòd *υ* appressis labris spirituque procedit. Ceterę vocales considerentur, & nullam videbimus in labijs, præter *υ* solam, hære- re, reliquas omnes apertius ore patenti ac dilatato cernimus euolare. Quare hæc vna de labris contrahendis nota ad soni naturam describendam satis esse possët. Priscianus eundem sonum in *υ* esse dicit qui in *u* Latino est, quando inter *q* & *æ*, *e*, *i*: aut *g* & *æ*, *e*, *i* intercurrit, ut in his verbis, quisque, quæque, linguæ, pingue, sanguis. Ex quo facilè quisnam hic sonus sit intelligitur, si modò diligentèr aduertatur. Alij, quod eodem quoque pertinet, medium quendam sonum inter *u* Latinum, quod & Græcum

υ vocatus
Latina, &
Græcū est.

cum est, & i Latinum esse dicunt, sed pinguiorem aliquanto & magis opimum quàm *i*, & molliorem ac teneriorem quàm est *u*: ita ut neque *i* audias neque *u*. Quo sono veteres *γυλαμ*, *οπυμυμ*, *προxyμυμ* dicebant. Hic sonus in Latinam linguam venire non debet: olim enim nisi in certis verbis non efferebatur, & idèd à Grammaticis peregrinus sonus vocatur, & ad Græca verba exprimenda solum admissus. Nam Latini qui peregrinam litteram nullam recipiebant, sonantius aliud & grandius adferrebant, quod soni magnitudine dignitatem orationi conciliarer: & hac simplici sinceraque voce minimè contenti, aliquid elaboratius ornatiusque conquirebant, quinctamque Latino- rum vocalem *υ* substituebant. Nunc à nonnullis contra fit quàm illi fecerunt, & Latinum *υ* perperam eo sono profertur quo veteres *υ* proferebant. Quo vitio laborant præcipuè gal- li, qui *nunc* pro *nunc* & *lumen* pro *lumen* dicunt. Ex ijs potest intelligi quid illa in Oratore Cice- ronis verba significant. Purrum semper En- nius, nunquam Pyrrhum. Vi patefecerunt Fru- ges, non Phryges: ipsius antiqui declarant libri. nec enim græcam litteram adhibebant, nunc autem etiam duas: & quum Phrygum, & quum Phrygibus dicendum esset, absurdum erat aut tantum barbaris casibus græcam litteram adhibere, aut recto casu solum græcè loqui: tamen & Phryges & Pyrrhum aurium causa dicimus.

*Quidam
nunc u per-
peram so-
nant, ut ve-
teres u.*

Hæc Cicero. Sic M. Verrius Flaccus : Antiqua
 ,, consuetudine qua Græci *πύρρον* Burrum, *πύρον*
 ,, buxum dicebāt. Itaque buculam burram, id est
 rufam vocabāt : quod & Quintilianus & Sex-
 tus Pompeius Festus confirmant. Constat etiam
 veteres

Ἰλλυρίους Illurios,
κόμενον cuminum,
κολλύριον collurium,
μυραίναν murenā,
μούτιλον mutilum, &
κλύω cluo dixisse.

Victorinus de enuntiatione litterarum: Loco
 ,, y, u litteram aptam nostris vocibus finximus,
 ,, quam nisi per y coniunctam græci scribere ac
 ,, pronuntiare non possunt. Indicat autem u La-
 tinum sonare per y, quod constat ex o et u. Idem
 de orthographia: Quæ voces y litteræ sonum
 ,, exigunt, eas per y potius sicut exigit ratio, quàm
 ,, per u scribere debemus, vt Eutychus, Hylas.

Vides vicinitatē y et u. Idem pauldò post: y verò
 ,, eodem ordine scriptū habemus quo illi, recisa
 ,, tantū virgula iuxta, sic vt quod apud illos iun-
 ,, ctū o litteræ u facit syllabam, nostri etiā quoties
 ,, eiusdem soni longa syllaba scribēda esset, & ipsi
 ,, adiungebant o litteræ. Inde scriptum legitis
 ,, Loucetios, nountios, loumen, & cetera.

Terentianus Maurus, cuius crebram mentio-
 nem facit Priscianus,

Tertiam Romana lingua, quam vocant Y, nō habet:
Huius

Huius in locum videtur V Latina subdita,
Quæ vicem nobis rependit interim vacantis Y,
Quādo communem Latino reddit & Græco sonum.

Q. Terentius Scaurus : y litteram superua-
 ,, cuam Latino sermōni putauerunt, quoniam pro
 ,, illa V cederet : sed quum quædam in nostrum
 ,, sermonem græca nomina admissa sint, in qui-
 ,, bus euidenter sonus huius litteræ exprimitur,
 ,, vt hyperbaton, vt hymnus, & hyacinthus, & si-
 ,, milia, in eisdem hac littera necessariò vtimur.
 Vides vt y parum differat ab u vocali Latina,
 nec eadem sit cum i.

Pierius licet recentior, V, inquit, procul in
 labijs tota conquiescit. Vocalis ea apud Græcos
 non habetur, sed eius soni vice diphthogum po-
 nunt ou. quam Latini quum vno caractere sæ-
 pe scribi obseruassent, contracta in acutum par-
 te inferiori, V suam fecere, per quā suum illum
 vñtatissimum peculiarēque sonum exprime-
 rent. Verū multa etiam qua Græci per u scrip-
 titant, ipsi per vocalem hanc suam signare in-
 stituerunt, vt δύο duo, πύρρος Purrus.

Itaque sonus τὸ υ ψιλόν, quum labijs prema-
 tur, & medius inter y & i existat, & eūdem in di-
 cēdo sonum adferat quē u inter q & æ, e, i; alius
 esse non potest, quā quod u Gallicum ab
 Erasmo nominatur, & hoc tempore in Latina
 lingua tam latè patet. Restituatur igitur u
 suo domestico natiuoque sono, & u Latinum
 ad y Græcum adscendat. *Lumen enim nuntij,*

acute, argute sic Græcè transferuntur λέγδου, νόω-
τι, ἀκῆτε, ἀργῆτε.

Quòd si hic omnia Latina verba quæ à Græcis mutuata sunt, vellem percensere, facilè intelligeretur ab hac vicinitate quam memorauimus, illos non abhorruisse. Nos pauca è multis adferemus, in quibus Romani pro *u* p̄silo suum *u* vsurparunt.

ου siue τὸ, Latinè et Gallicè *tu*. neque enim τὸ pronunciandum vt τί, id est, quid.

υς siue σὺς *sus*,

μῦς Belg. *muus* eodem sono: Lat. *mus*.

Ligurire ἀπὸ τῆς λιγυρῆς.

Ἀμφιπόρων Amphitruo apud Plautum,

ὑπὲρ *super*,

ὑπὸ *sub*,

ὑπέρβιος *superbus*,

ῥύω *ruo*, λύω *luo*,

πῦω *spuo*,

βύεις *bubo*,

φύω *fuo*. Virg. Tros Tyriúsque fuat:

τύμβος *tumba*,

ἀφῶα *apua*,

πύρφυρα *purpura*,

βότρυς *botrus*,

τυρβάν *turbare*, τύρβη *turba*,

συρίζω *fufurro*,

δάκρυα *lacrumæ* siue *lacrymæ*,

Erycina in veteribus inscriptionibus & numismatis E R V C I N A,

Cubus

Cubus κύβος, figura est in omni latere quadrata, quales sunt tesserae quibus in alueolo luditur, quæ etiam κύβοι à Græcis sunt appellatae. Igitur *kubos* pronuntiandum, per *k* & *u* gallicum, non, vt vulgo, *cinos* vel *hinos*.

Ab Assur ἀσσύριοι, à Ludio λύδιοι, teste Iosepho. ἀσσύρας ᾗ (inquit) Νίνου οἰκίσει πόλιν, καὶ τοὺς ὑπηκόους ἀσσυρίους ἐπανόμασεν. Assuras urbem Nini condidit, & subditos de se Assurios denominauit. Et paulò post: δὺς ᾗ λύδους νῦν κελῶσι, λούδους ᾗ τότε, λούδας ἔκτισε. Qui verò Lydi nunc vocantur, olim Ludi dicti, Ludam auctorem generis habuere.

Cutis græcam habet originem: hanc enim illi κύτος dicunt. Festus.

Idem κολίχνη Culigna, potorium vas. Cato cap. cxxxi, Ioui Dapali culignam vini quantum vis polluceto. Idem alibi: Culignam in fæno græco ponito, vt bene oleat.

Festus: Clutum græci κλυτόν dicunt, vnde accepta præpositione fit inclutus.

À Κάπυς deriuatur Capua. Virg. Æneid. x.

Et Capys, hinc nomen Capuanæ dicitur urbi.

Cuprum & æs Cuprium Plinio, quod græcis κύπεριον vocatur. Hinc Palladio Cuprini clauī. Thyle, Thule Virgilio & alijs. Philyra, Philura apud Plinium, & Ouid. 5. Pastor.

Quem Dioscorides φύκον θαλάσσιον vocat (est autem is frutex in Creta nascens) hunc Plinius & alij fucum marinum vocant. Fucus hoc mo-

G

do vi-

do videtur accipi in l. vltima, *θ.* species, Digest. de publican. quanquam & pro fūco muliebri possit sumi.

κρυπάρικτος cupressus, *παρά τὸ κρυῖν παρίσχει τοὺς ἀκρεμόνας*, hoc est, ab eo quod ex æquo & ramos & fructus creet.

Hallucinari dictum *ἀπὸ τῆς ἀλύειν*, quod est languere vel obstupescere, vtauctor est Cloatius Verrius apud Gellium lib. xv. i. cap. i. Ideoq; multi Allucinari scribunt.

Æmulus *ἀμιύλος*, mutata paululum significatione.

Et quæ sunt eius generis pœnè infinita à Græcis deducta, u habent. Sic Terentius apertissime dixit, *An in astu venit*, pro *ἄστῳ*, hoc est ciuitatena: Tacitus autē Sullam (quam alij Syllam, & Plurarchus *Σύλλαν*) Sibullam, omniaque quæ per *υ* scribuntur, in *υ* traduxit, & hoc perpetuò in omni libro obseruat. Iurisconsulti nostri Senatusconsultum Tertullianum & Tertyllianū. Quod inde accidisse verisimile est, quia quum Romani destituerentur voce *υ*, nec haberēt litteram quæ omni ex parte ei responderet, deflexerunt ad vocem proximam, pro *υ* sonantes u: quod etiamnum hodie euenit Italici & Hispanici Belgicè vel Gallicè loquētibus. Nam pro *buten*, id est foris, dicunt *bouten*, pro *muraille*, *mouraille*: hoc est pro *βῆ* & *μῆ*, *βῆ* & *μῆ*.

Contra Græci u breue Latinum reddentes, *υ* scribunt, qualia multa possent ex Plutarcho & alijs

alijs adduci.

Romulus *Ρώμυλος*,

Tigurini *Τιγυρίνοι*,

Apuleius *Απουλήϊος*,

Faustulus *Φαύστυλος*,

Quæstor *κωαίτωρ*, Quintus *κύντος*.

Quæ quis non videt proferri non posse *κίτωρ* & *κύντος*?

L. Calpurnium Pisonem Frugi Dionysius Hali-carnasseus vocat *Λεύκιον Πίωνα τὸν φρυγί*. Apud Dionem vocatur *Λούκιος καλπούριος* λ. γ. *πέισων φούριος*, sed deprauatè.

Quin & animantium hoc loco voces accersimus: *ὄλολύζην* ululare *ὕλαλιζην*, Belg. *ulen*, mugire *μικάζειν*, grunnire *στρόζην*. Cucurrere ad galli modum Aristophanes in Ranis *κοκάζειν* dixit, quod etiam proprium est vocis noctuæ *siue* cuculi, qui Græcè *κόκκωξ* dicitur, & nomen suum cantu natiuo prodit, Belgicè *cockunt*, & Gallicè *coucou* siue *cocou* vocatur: quæ auis in *ἴσει* cantus non i sonat, sed u Gallicum. Huic affine est cucubare, quæ voce vtitur auctor Philomela:

Noctua lucifugis cucubat in tenebris.

Eandem Pollux *ὕζειν* vocat, Morelius Gallicè interpretatur *huiér comme un hibou ou chabuan*, Quæ omnes voces, si non integrè, vt debent, sed corruptè, vt vulgo, pronuntiantur, nihil adferunt, quare ad imitationem animantium videantur esse factæ.

Ad hæc multæ voces Gallicè ac Belgicæ à

Gallicæ &
Belgicæ vo-
ces à Græ-
cis petite.

Græcis manifestò petite, vbi cunque u est, u gallicum retinent.

δύψι mactare bestias & immolare. Gall. *tuér*, occidere, abiecta adspiratione.

βρύψι emanare. Et quoniam aqua è fonte quum manat, impetu suo sonum quendam reddit, sonum illum ad homines aliásque res transferrunt Galli. Dicunt enim *bruire*, & *menér* & *faire bruit*.

βύρα Crumena, Belg. *Burze*, gall. *bourse*, à corio ex quo confici solet, appellatur.

δύρα *duere* Belg. Paulus qui Festo adiunctus est, Obturare, inquit; ex Græco trahitur, ab eo quòd illi ostia dicunt *δύρας*.

Α δύνει demergere Belgæ fecerunt *dunven*, premere, supprimere.

φύρ German. *Feur*, Batauicè *vuur*, ignis. Quid multis? huius litteræ prolatio sole clarius cernitur in diphthongis *au*, *eu*, & præsertim *ou*: quæ sonant non ai, ei, oi, sed au, eu, ut infra suis locis latius.

Quòd si adhuc ita es præfractarius, ut mordicus velis tueri eandem τὸδ υ & τὸδ η pronuntiationem esse, & vtrumque pronuntians ut i, quid quæso sibi vult Regius propheta Dauid, quum ait, *ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεός ἡμῶν*; quid, inquam, significat? an *quia ipse est Deus vester*, an verò *Deus noster*? Nam in ἡμῶν & ὑμῶν, quam scriptura sit diuersa, secundum te pronuntiatione est eadem. Rursus psalmò 113. *προοδέν*

ἡμῶν.
ὑμῶν.

κύριος

κύριος ἐφ' ἡμῶν, ἐφ' ὑμῶν, ἢ ἐπὶ τοὺς ἰσθὺς ὑμῶν. Item illud, *τί παρὸς ὑμῶν*; quis intelliget ex pronuntiatione num designet, *quid ad vos*, an verò, *quid ad nos*? Deinde si de fundo inter aliquos controuersia sit, & altera pars dicat, *φημι τὸνδε τὸν ἀγρὸν ἡμῶν εἶναι*: quis sciet an inter eos conueniat nec ne, significetque *hunc agrum nostrum*, an verò *vestrum*, esse? Quasi verò tam inepti veteres illi Græci fuerint, ut apud eos non fuerit discrimen ἡμῶν & ὑμῶν: quum de meo & tuo, nostro & vestro, præcipua semper in iudicijs quæstio fuerit.

Sonus igitur u siue γ tam Græcè quàm Latine, ut supra dictum est, perperam hodie confunditur cum Iota, ad cuius exilitatem proximè accedit: est enim medius inter i & u, ac idem cum u Gallico: qualis ab Hebræis in puncto kibbutz efferi solet, ut inquit Iohan. Checús. Quocirca diligenter obseruandum, ut u exilius proferatur quàm u vocalis Latina, quæ eadem planè est cum φ, teste Terentiano. qua de re in φ etiam, qua licebit perspicuitate, quædam tractabimus.

Φ, φ, ph, f, γ consonans, digamma Æolicum.

CAP. XXXIII.

I, Phi, nomen habet ex Hebræo Phe, φ quod & Pe dicitur, respondet f Latino, id est τῷ δίγαμμα Æolico, vt nunc quidem effertur. Nam olim (vt rectè scribit

G 3 Priscia-

Priscianus) s̄ verò τὸ δίγαμμα sono enuntiabatur, ita scilicet vt nunc γ consonans: eratque is sonus solis inter Græcos Æolibus peculiaris. Sed postea in eius locum successit v consonans, ipsum verò digāma f in locum p adspirati: quod tamen in vocabulis Græcis seruatum est, vt in Philosophia, Philomela, Sophista, & multis eiusmodi. Pauca tamen excipiuntur, vt

fama	} à græcis	{	φῆμη,
fuga			φυγή,
fagus			φηγός,
fur			φῶρ,

& alia præterea nonnulla quæ vsus obtinuit vt per f scriberentur, quamuis græca sint. Hæc igitur causa est cur Cicero pro Fundanio (sicut annotat Fabius) testem irriserit qui primā eius litteram dicere non posset. Quum enim esset digamma, græcus ille testis vel eius litteræ sonum ignorabat, à solis scilicet Æolibus inter græcos usurpatum, vel certè pronuntiabat vt etiamnum hodie germani solent: ita scilicet vt is sonus audiretur quem nunc tribuimus γ consonanti, quum ex Latinorum consuetudine, quam ipse ignorabat, non vt digamma, sed vt π adspiratum esset enuntiandū, id est vt φ Græcorum. Nam idcirco etiam ipsi pro

Fabius	} scribunt	{	Φελβίος,
Fabricius			Φαβρίκιος,
Figulus			Φίγουλός,
Signifer			Σίγνιφερ,
Francus			Φράγκος.

Illā verò quæ à Latinis per v consonantem pronuntur, per ou diphthongum exprimuntur: sicut ex Dionysio apparet lib. ἀρχαιολογίας α, vt pro Velia & Valerius, οὐέλια & Οὐαλέριος, aucto syllabarū numero; quod eam litteram eumq; sonum soli ex Græcis Æoles vsurparent. Apud Latinos igitur quū f in p aspirati sonū successisset, vna v littera propter characterum inopiam, & pro vocali & pro consonate cœpit vsurpari. Idcirco Claudius Cæsar τὸ δίγαμμα vsūm voluit reuocare in v consonantis locū, sed inuersa eius figura vt φ, idq; necessario, ne cū f confunderetur, quod pro ph longa iam cōsuetudine vsurpabatur. Confirmat hæc igitur nostram de f littera opinionē, et satis, ni fallor, ostēdunt eos non rectè sentire qui inter f & φ discrimen aliquod conatur constituere, inter quos est Priscianus, qui f non tam fixis labris vult pronuntiarī quā φ.

Belgæ nullum discrimen constituunt, dum φερερον, vocant *fierte*, φίλον *lif* inuerso ordine, id est amicum, & *lif* corpus, quo ferè nihil carius habemus.

Cicero ad Atticum lib ix. fundū suum Formianum vocat digamma, quod nomen eius ab F littera initium fumeret, cuius figuram & sonum representat: eoque græci utebantur initio dictionum à vocali adspirata incipientium, ενετοι Feuetoi, Heneti Veneti. itēque in medio, si vocalium concursus erat, ΩΟΝ ΩΦΟΝ dicentes, vnde nostrū Ouū: & ΟΙΣ ΟΦΙΣ, vnde Ouis:

ΒΟΟΣ ΒΟΦΟΣ Bovis. Sed præstat Terentiani Mauri Grammatici antiquissimi & gravissimi versus huc adferre.

Nominum multa inchoata litteris vocalibus
 Aeolicus usus vertit, & digammon præficit:
 Aeolica dialectos autem mista ferme est* Itale:
 Hesperum quum dico Græcè, Vesperum cognominat,
 Ἐστια sic Vesta facta, Vestis ἑστίας dicitur,
 ἴνα quem Græci vocamus, Vim iubet me dicere.
 ἔα est multis in usu, & magis poeticum est,
 ἴπ enim nativa vox est: ille Ver hoc dicitur.
 Quos Homerus dixit Ἐνελόδς, ille Venetas autem
 mat.

Et Viola flos nuncupatur, quem Graij vocant ἰόν,
 Et Iolius ille Violens, crede Marco Tullio.
 Quamque Ἴτυν dicunt Achæi, hæc Vitym ges Aeoli.
 Plura Sappho comprobavit, Aeoles, & ceteri.

X, χ, ch. CAP. XXXIII.

I, Chi, apud Hebræos nihil habet cui
 X respondeat. Nomē formatum est ad mo-
 dum πῖ, φῖ, &c. valet ch, seu c aspiratum:
 profertur enim aëre è gutture erumpente.

χάλυβες Chalybes,

χάος chaos,

Χιονή Chione, scortum nobile apud Iuvenalem.
 de qua ita Martialis,

Digna tuo cur sis, indignaque nomine, dicam:
 Candida es & nigra es: non es & es Chione.

χλαμύς chlamys.

Latini eadem figura suum x notant: vndè er-
 ror

* Sic legen-
 di, nō Itæ-
 lia, vt ha-
 bent libri
 hæcenus
 impressi.

ror scribendi xps natus est, quod Græci per ab-
 breuiationem scribunt ΧΡΣ. X enim Latinum
 simile est χῖ Græco, & P Latinum ΡΩ Græco. In-
 de passim inveniuntur numismata Imperatoris
 Constantini magni cum hoc signo, quod ipsi
 etiamnum ethnico in somnis apparuisse
 tradunt, quo etiam sequentes aliquot Im-
 peratores fidem Christianam amplexi tam in
 nummis quàm in labaris suis vsi comperiuntur.
 Erat autem λαβάρων inigne seu vexillū militare
 in expeditionibus ante Imperatorem gestari so-
 litum, auro intertextum, gemmisque intermicā-
 tibus splendidissimum, tantæ olim existimatio-
 nis, vt à militari turba adoraretur: quemadmo-
 dum testantur Tertullianus, Ambrosius, Sozo-
 menus, Cassiodorus, Rufinus, Prudētius, & alij.

Labarum.

ψ, ς, ps, bs. CAP. XXXV.

I, psi, ab Hebræo etiam nomen non ha-
 bet, sed ad formam ζῖ, πῖ, χῖ, nominatum
 est. Sonat vt ps, & aliquando vt bs:

ἄθλιο ς ἄθλιος, athiops,

ψαλμός psalmus,

ἄρα ς ἄραβος arabs.

Ω, ω, oo, siue o longum.

CAP. XXXVI.

Μέγα, id est o magnum, ita vocatum est
 Ω ex collatione cum altero quod μικρόν di-
 citur. Est enim re vera magnum, siue
 quantitatem spectes, quum sit natura longum,

G 5 siue

sive figuram, quum sit veluti ex duobus *oo* conflatum ex veterum consuetudine, qui (vt inquit Fabius) ante repertâ temporis longi notam vocales productas in scribendo geminabât. Valet autem *o* longum, proferendumque vt *oo* duplicatum, non ictu vocis, sed productione, eodemque planè modò pronuntiandum *ερωτος*, id est, cibus, vt Belgis *brook*, hoc est panis, à Græco deductum.

Item *ρωμην*, id est Romam, Belgæ eodem sono dicunt *Roome*. serum lactis *room*, ἀπό της ρώμης, id est à fortitudine, vt pote optimû & præstantissimum.

Ab *ω* incipit dictio Belgica *ooghe*, id est. oculus, *ωρη* sonat, vt *hooren* audire,

μωρος stultus, vt Belgis *moor*, id est Æthiops vel Maurus. Suetonius indicat Neronem Cæsarem mortuo Claudio stultitiam exprobrare solitum vnus vocalis productione. Quoties enim incideret vt diceret illum esse mortuum, ita loquebatur, Desijt inter viuos morari, porrecta prima syllaba. Quis autem erat hîc ioco locns, si quemadmodum nunc loquimur, ita tunc quoque nullum longæ breuîque discrimen percipiebant auditorum aures?

Prior syllaba in *ωμως* sonat vt Belgicè *boom*, id est, arbor,

Posterior in *ωωσων*, vt *boom*, pulcher,

μωσων, vt *soon*, id est, sonus,

ωωλων, vt *loon*, merces.

Vis

Vis verum discrimen *τὸ μικρὸν & ὁ μεγάλος*, accipe. Hæ dictiones Belgicæ sonant o: *Op*-positæ *ω*.

hopen sperare, *hoopen* cumulare,

cop caput, apex, vel vertex, *coop* emtio,

los pro *lofch* strabo, *loos* callidus,

rot putridus, *root* ruber,

lot stupidus, *boot* scapha,

lot fors. *loot* plumbum.

In vocibus Gallicis sonum *τὸ ὁ μεγάλος* agrè reperias: non admodum tamen ab similibus est sonus in dictionibus *lois*, hoc est, sylua vel lignû, *vois* vox,

noise controuersia sive contentio, & similibus. præsertim si à Belgis, qui Gallicè primû discere incipiunt, eæ proferantur. Illi enim propemodum nihil aliud sonant quàm *boos*, *voos*, *moose*.

Testatur ipse Ouidius I. Fastorum hîo tempore *ω* fuisse duplex *o*, quum eruit etymologiã agonaliũ, his versibus:

*Pars quia non veniãt pecudes, sed agantur, ab actu
Nomen Agonalem credit habere diem.*

*Pars putat hoc festum prisca Agonalia dictum,
Vna sit vt proprio littera demta loco.*

De *o* & *ω* Plato in Cratylo, & in Phædro ait, quòd sola quantitate differant: similiter & Aristoteles in poëtica, & Dionysius Halicarnassens in Rhetorica. In summa in hoc conueniunt antiqui omnes.

Litterarum diuisio. C. A. P. XXXVII.

Ex

*Discrimen
o & ω.*

Agonalia.

X HIS XXIIII litteris, Vocales sunt septem, id est quæ per se possunt plenam vocem edere, α ε η ι ο υ ω. Breues duæ, ε ο: quibus respondent totidem longæ η ω contractæ ex duabus breuibus, solaque quantitate ab ijs differentes: & tres ancipites siue communes, id est in quibusdam vocabulis longæ, in quibusdam breues, in paucis indifferentes. Prisciantis: Vocales autem apud Latinos omnes sunt ancipites vel liquidæ, hoc est, quæ faciliè modò produci, modò corripì possunt: Sicut etiam apud antiquissimos erant Græcorum ante inuentionem η et ω: quibus inuentis quæ ancipites erant, remanserunt perpetuò breues, quum earum productarum loca possessa sint à prædictis vocalibus semper longis. Hæc Priscianus. Quod hac ratione factum esse aiunt, quia vetustissimi illi, si quando syllabam vellent producere, debebant eandem vocalem bis pingere, Δ Ε Ε Μ Ο Σ pro Δ Η Μ Ο Σ, Α Ν Θ Ρ Ο Ο Η Ο Σ pro Α Ν Θ Ρ Ω Η Ο Σ. Postea Simonides Melicus ex duobus Ε Ε inuertit alterum, hoc modo Ε Η, deinde ea coniunxit ac effecit vnum Η, quam etiã notam adspirationis fuisse ostendimus. Hinc à Βεελ, (vnde in euangelio Βεελζεβοδλ ὁ ἀρχὼν δαιμονίων,) Belus græcis Βήλος, primus Assyriorum rex, Nini pater: cui vita functo templum erexerunt Babylonij, diuinis que eum honoribus sunt prosequuti. Sic etiam duplex ο vnium Simonides, hoc modo ω.

Ancipi-

Ancipites autem ferè certam habent quantitatē, quāquam apud Græcos in iisdem distinctionibus interdum variantur iuxta illud Martialis, Et quos ἀφες ἀφες decet sonare. Et illud Theocriti,

ἢ γὰρ ἐραῖε
πολλάκις ὦ Πολύφαμε, τὰ μὴ καλά, καλά παύφασι.

Id est,

O Polypheme

Quæ minimè sūt pulchra, ea pulchra videtur amāti. Sed præstat hanc rem Terentiani Mauri trochaicis versibus illustriorem reddere.

Ergo Græcis esse septem scimus è vocalibus

Η & Ω, quæ bina pedibus sulministrant tempora.

Ε & Ο breues vocari singularis temporis.

Ceteras tres quæ supersunt διχρόνοους cognomināt:

Corripì quòd sæpe eadem sæpe produci valent.

Αλφα primum est, inde ἰῶτα, tertium quod υ vocāt.

Et Paullo post:

Litterā namque Ε videmus esse ad ΗΤΑ proximā,

Sicut Ο & Ω videntur esse vicinæ sibi.

Temporum momenta distant, non soni natiuitas.

Inde vertūt hanc in ΗΤΑ sæpe diphtōgum Graj,

Quando quos ἰππεῖς solebant aut ἀχαρνῆς dicere,

Leuigant ἰππῆς que potius aut ἀχαρνῆς nomināt.

Nōsque Mædeam Latine sic in vsū vertimus,

Nomen & Regina gesit quod furens Amazonum:

Sic & ἀνείαν Acheus, noster Aeneam vocat.

Sed & Martianus Capella dicit e Latinum duarum litterarum Græcarum vim possidere: quum breuis est, τῷ ε, vt hoste: quum longa est, τῷ η, vt die:

Penthes-
lea ἐκ πεν-
δεσιλείας.]

vt die: eodémque modo de ω statuendum esse. Et in hoc Virgilij, *Conticuêre κοιτικουήρε*, dicunt esse tum η tum ε: primum namque ε, η est, alterum verò, ε est. In illo autem

— *ῥαπτι Ganymedis honores,*

ἀνάρετος dicunt prius esse σ, posterius vero ω esse.

Reliquæ litteræ vocem non edunt; ideoque à Platone in Cratylo & Theateto generali vocabulo ἀφωνα vocantur, id est vocis expertes: à grammaticis verò σύμφωνα, id est Consonantes, quòd cum vocalibus adiunctis sonos suos communicent. Sunt autem numero xvii, β γ δ ζ η κ λ μ ν ξ ϖ ρ σ τ φ χ ψ.

Ex quibus sunt ἡμίφωνα, id est Semiuocales octo: sic dictæ, quòd, vt nullas habeant vocales adiunctas, quandam tamen strepitus & soni speciem edant, ζ ξ ψ λ μ ν ρ σ.

Ex his sunt διπλάζ, id est duplices tres, quòd duarum litterarum sint compendia ζ ξ ψ.

Υγρά, id est liquidæ quatuor, quòd ita sint lubricæ, vt quasi liquefcat in pronuntiando, λ μ ν ρ. Eadem etiam ἀμετάβολα dicuntur, id est Immutabiles, quòd in formationibus casuum vel temporum non mutantur.

Μοναδικόν, id est solitariū, vnū σ, quòd ab alijs ἀσημιον, hoc est sine signo, vel ignobile vocatur.

Ceteræ nonem appellantur ἀφωνα, id est Muta, quòd per se neque vocem vt vocales; neque strepitum edant vt Semiuocales, β γ δ κ π ϖ ρ ϑ φ χ.

Ex his

Ex his autem ψιλὰ, id est Tenues tres sunt, exili scilicet & tenui sono contenta; ω κ τ.

Δασέα, id est Densæ totidem à superioribus procreatæ adiuncta adspiratione: quo fit vt tenuibus non asperiores quidem, vt vulgo putant, sed densiores sint, & quasi pinguiores, φ χ η.

Μέσα, id est Mediæ cuiusdam inter tenues & adspiratas naturæ, β γ δ.

Opponuntur autem inter se, & aliæ in alias sæpe transeunt, ideoque ἀντίστοιχα, id est litteræ inter se oppositæ vocantur: cuius oppositionis hæc est descriptio:

Tenues	Mediæ	Adspiratæ
ω	β	φ
κ	γ	χ
τ	δ	θ.

In triplici hoc ordine mutarum, id perquam pulchrum & commodū est, quòd natura vnus litteræ, puta intermediæ, cognita, noris item reliquarum duarum, tenuis & adspiratæ. Obseruabis igitur earum mutuam inter se συγγίαν, cognitionem & affinitatē in qualibet serie: atque ita β medium sonum obtinere inter ω & φ, quemadmodum γ inter κ & χ, & δ inter τ & θ: ac tantum aëre inter se differre. Reperendum hinc etiam κ & γ ante & post omnes litteras vno eodémque modo semper sonari: κ scilicet vt k vel q Latinum, γ verò paulò densius.

In adspiratis autem primum omnium verus

error

*Adspirata
Aspera.*

error ille corrigendus videtur, quo nonnulli iam pridem has litteras pro adspiratis asperas nominant, quum potius densas & crassas vocare oporteat. Neque enim à græcis *τραχία γράμματα*, sed *δασία* dicuntur: quod copiosorem spiritum requirant, ut sit earum opima & quasi adipalis pronuntiatio. Quamobrem etiam litteras illas oppositas non lenes, sed *ψιλά*, id est tenues & exiles appellant. R potius littera est aspera, & l contra admodum lenis, sicut Ovidius his versiculis optimè declarat de Remurij's loquens, quæ postea Lemuria dicta sunt:

*Aspera mutata est in lenem tempore longo
Littera, quæ toto nomine prima fuit.*

Itaque à græcis initio dictionum, & si quando geminata occurrerit, addito spiritu denso lenitur: tantum abest ut rectè faciant qui densum cum aspero confundunt.

Hoc loco obiter adnotandum, omnia ferè vocabula in quibus apud Latinos inveniuntur ζ θ υ φ χ, græca esse, aut à græcis deriuata, saltem non Latina, ut gaza, baptizo, thalamus, ocyus ab *ὀκός*, lacrymæ, philtum, Christus. Quocirca vulgo peccatur in orthographia dictionum charus, sepulchrum, simulacrum, & similia: quum scribenda sint sine adspiratione, carus, sepulcrum, & simulacrum. fiunt enim duo superiora à supinis sepultum & simulatum, ut ab inuolutum inuolucrum, à fultum fulcrum, à lauatum laucrum, ab ambulatum ambulacrum, mutata t in c, & addita

& addita r. Testatur Seruius in iij. Georg. veteres scripsisse sepulchrum: post abiectam esse adspirationem eius verba sunt hæc. Trias veteres habebant nomina in quibus c litteram sequeretur adspiratio, sepulchrum, orchus, pulcher: è quibus pulcher tantum hodie recipit adspirationem. Quid apertius? Pulcher certè in veteribus inscriptionibus, & numismatis sepius inuenitur, quam pulcer. Et hæc quidem

habuimus hoc tempore quæ de litteris & germana earum pronuntiatione diceremus. Libuit autem quosdam Euripidis valde artificiosos & festiuos versus ex Athenæo subijcere, ex quibus cognoscere liceat antiquas quarundam litterarum formas. Apud Euripidem igitur in Theseo pastor quidam litterarum imperitus, litteras tamen quibus Thesei nomē scribitur sic depingit:

Εγὼ τῶφευκα γραμμάτων μὲν σὺχ ἴδρις,
Μορφὰς δὲ λέξω, καὶ σαφῆ τεκμήρια.

Κύκλος τις ὡς τόνουσιν ἐκ μετρούμδου, ὄυτος δ' ἔχει σημῶν ἐν μέσῳ σαφές.

Τὸ δεύτερον δὲ πρῶτα μὲν γραμματῶν δύο, ταύτας διέρχῃ δ' ἐν μέσῳ ἀλλήμια.

Τρίτον δὲ βοσρυχός τις ὡς εἰλιγμένος.

Τὸ δ' αὖ τέταρτον ἦν μὲν εἰς ὄρθον μία, λοξὰ δ' ἐπ' αὐτῆς τρεῖς κατεστηρημένα.

Εἰσὶν. τὸ πέμπτον δ' ὄρε ἐν ἑμαρῶ φράσαι, γραμματῶν γὰρ εἰσὶν ἐκ διεστώτων δύο.

Αὐτὰ δὲ σωτρεχούσιν εἰς μίαν βῆσιν. Τὸ λοιπὸν δὲ τῶ τρίτῳ προσσημερές.

D

H

C

E

U

C

Quos

H

Quos versus ita reddidit Natalis Venetus:

*Quum litterarum non peritus ipse sem,
Dicam figuras, signaque euidencia.
Est circulus toruo velut factus bene,
Signumque habens in ventre quod clarè patet.
Binas secunda forma lineas tenet:
Disposcit has medio incidens mox altera.
Cincinnati inde tortus ipsa tertia,
Subit figura quarta, recta linea,
Tres incidentes diuidunt hanc lineæ.
Quintam minùs promptum sit ipsam dicere,
Sunt differentes lineæ inter se due,
Quæ conueniunt ambæ simul in vnâ basim.
Extrema differt nil figura tertia.*

Subijcit autè idè Atheneus Agathonis Tragicè in Thelepho, & Theodectæ Phaselitæ euisdem argumenti versiculos, ab istis non multum diuersos, nisi quod Sigma comparant arcui Scythico, Epsilon uerò tridenti in latus verso. Quos, ob elegantiam & similitudinè, vnâ cum Natalis versione libuit adscribere:

*Ἀγαθῶνος,
Γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μεσόμφαλος κύκλος,
Ὀρδοῖτε χανόνες ἐζυγῶμένοι δύο,
Σκοδικῶτε τόξῳ τρίτον ἦν προσεμφορές.
Ἐπῆτα τριόδους πλάγιος ἦν προκέκλυμος.
Ἐφ' ἐνός τε χανόνος ἠσαν ἐζυγῶμένοι δύο.
Ὅπως ᾗ τρίτον ἦν καὶ τελευτῶν πάλιν.*

Hoc est,

Est circulus pictus prior mesomphalus,

Due

*Due iugatæ quem sequuntur lineæ.
Arcus Scytharum vti figura tertia est.
Obliquus adiacet tridens quarto loco.
Iunguntur inde binæ in vna lineæ.
Extrema forma est huic, fuit que tertia.*

Θεοδέκτου,

*Γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μαλακόφθαλμος κύκλῳ.
Ἐπῆτα δύο οἱ χανόνες ἰσόμετροι πᾶντι,
Τούτους ᾗ πλάγιος διὰ μέσου σωθεῖ χανῶν.
Τρίτον δ' ἐλικτῶ βοσρύχῳ προσεμφορές.
Ἐπειτα τριόδους πλάγιος, ὡς ἐφαίγετο.
Πέμπτον δ' ἀνωθεν ἰσόμετροι βᾶσδοι δύο,
Αὐτὰ καὶ σωτείνουσι εἰς βᾶσιν μίαν.
Ἐκτον ᾗ ὅπως καὶ πρόσθεν εἶ βόσσηρυχος.*

Id est,

*Ocellus est figura primo in circulo.
Binæque sunt hinc lineæ pares simul,
Transuersa quam mox incidens ligat altera.
Cincinnati vt contortus est hinc tertia.
Obliquus apparebat hinc velut tridens.
Tum virgule nascuntur ex quinta due,
Currunt in vnâ que basin ambæ simul.
At sexta sicuti prius cincinnus est.*

De litteris autem Latinis acutè admodum & breuiter his versibus lusit Quintilianus Stoa Martianum Capellam imitatus:

*A sub directo memorabilis oris biatu est.
B simul inclusis profertur vtrisque labellis.
C linguam ad pulsos compellit ad vsque molares.
D cogit superos linguam contingere dentes.*

H a

E paulo

E paullum pressa profertur gutture lingua.
 F labrum inferius superis cum dentibus urget.
 G damus, extremum quum tangit lingua palatum.
 H oritur tractis quum ventus faucibus balat.
 I linguam impellit collidi dentibus imis.
 K fauces formant media cum parte palati.
 L facit extremum contingens lingua palatum.
 M quum fit, pressum premitur per utrumque labellū.
 N lingua adpulsā collidit littera dentes.
 O venit, exoritur quum spiritus ore rotundo.
 P datur eruptis ter littera quinta labellis.
 Q fit, in adpulsu quum stringimus ora palati.
 R facit ut supēra crispetur lingua repulsu.
 S quum fit, peragit colliso sibila dente.
 T linguam impulsu contactis dentibus exit.
 V facit os strictum, sic promula labra fatigat.
 X reddit quidquid ē atque s formare videmus.
 Y psilon apprensus labris procedere iustum est.
 Z eta sepulcrales imitatur concita dentes.
 Haecenus de litteris.

De syllabis : deinde de diphthongis.

CAP. XXXVIII.

X litteris constituuntur syllabæ. Syllabam autem vocamus, docendi causa, spiritus comprehensionē ad vnam vocem exprimendam. Est autem in triplici differentia. Constat enim vel ex vna vocali: vel ex duabus vocalibus in mixtam vnam vocem coeuntibus: vel ex consonante vna, vel pluribus

cum vna vocali, aut duabus ad summum.

Primi generis syllabæ quinque sunt, quot scilicet vocalium soni: nam η & ω non voce, sed vocis quantitate differunt ab ε & ο.

Secundi generis Diphthongi, id est geminifonæ appellantur, quod ex duabus vocibus tertiam vnam efficientibus componantur.

Tertij generis syllabæ ex consonantiū & vocalium multiplici connexionione pœnē sunt infinitæ, quas enumerare minimè necesse est.

Diphthongus autē ita solet definiri à grammaticis, ut sit syllabæ ex duabus vocalibus sonum suum retinentibus conflata, ita dicta quod duos φθόγγος, id est sonos efficiat. Sic Terentianus Maurus,

—Vnde Diphthongos eas

*Græciæ dicunt magistri: quod duæ iunctæ simul
Syllabam sonant in vnam, vique gemina præditæ.*

Ego verò malim dicere, In vnam mixtam vocem coeuntibus (nam alioqui quando distinctæ sunt vocalium voces, duæ syllabæ nascantur necesse est) aut hoc certè addiderim definitioni, Quæ raptim & vno spiritu proferri possunt.

Diphthongi sunt duodecim: nouem propriæ, tres improprie: quod pace Grammaticorum dictum velim, qui totidem proprias quot improprias numerant.

Proprie dicuntur, quod postulet eas naturalis prolatio, hoc est, quod duæ vocales, ut integrè scribuntur, ita integrè pronuntiantur: vel

*Diphthongorum
propriæ
nouem.*

quòd vna eadèmq̄ syllaba geminæ vocalis sonum edat.

αι	ai	} non	e
αυ	au		af
ει	ei		i
ευ	eu		ef
οι	oi		i
ου	ou		i
υι vel υιι	ui		if
ηυ	eeu		of.
ωυ	oou		

Ex quibus hodie vulgo sola *ou* rectè pronūtiatur, ceteræ omnes deprauatè. Tres verò posteriores hætenus inter improprias numerantur.

*Improprie
diphthongiz
tres.*

Improprie siue abusiue diphthongi sunt, quæ contra veram rationè & definitionem diphthongi & scribuntur & proferuntur. hoc est, quando prior solum vocalis integrè pingitur & enuntiat, & subscriptum non exauditur: sic vocatæ, quòd naturalis pronuntiatio ipsas non requirat. Nam vt simplices vocales efferuntur, nec compositam vocem edunt.

α	a	} non	i
η	ee		o.
ω	oo		

De diphthongorum propriarum sono in genere.

CAP. XXXIX.

VI duos sonos in diphthongis non agnoscunt, quomodo illas diphthongos existimare possūt? quomodo enim à voca-

à vocalibus sono distant, si simplicem aliquem sonum adferunt? Diphthongus enim non scriptura, sed voce cernitur: aliàs non diphthongus sed digraphus est. Cur autem quum diphthongi omnes propria definitione diphthongorum continentur, quædam duos sonos, vt *αυ ευ ου ηυ ωυ*, quædam simplicem habent, vt *αι ει οι υι*? At id sanè, si diphthongus aliquid sit, & si quid diphthongus à vocali distet, verum esse non potest. Et quum vsus in diphthongorum numerum istas retulerit, cur abusus dimidiam & meliorem soni partem ab illis auferet? Detur hoc vsui vt diphthongos faciat, vocales faciat, syllabas faciat: sed hoc dare vsui nemo potest, vt quamdiu diphthongum eam faciat, illud ab ea auferat quo diphthongus sit. Eximantur igitur è numero diphthongorum, si nihil in sono cum diphthongis habent commune. At Quintilianus quærendum putauit, quomodo duabus demum vocalibus in seipsas coeundi natura sit, quum consonantium nulla nisi alteram frangat. Sed hoc est pati illas minimè in seipsas coire, si alteram extrahas, & obtorto collo illam à sonado rapias, ne sonus è duabus vocalibus in seipsas coeuntibus collectus efferatur. Sin in sonando nihil altera vocalis adiuet, tum non modò tota frangitur, sed etiam consumitur. Igitur vt diphthongus fiat, copulatio non modò literarum, sed sonorum fieri debet, ne videlicet quo ceteræ linguæ omnes

abundant, eo græca & Latina lingua destitua-
tur. Diphthongi autem quum minimè simpli-
ces voces, sed compositæ & diuisibiles sint, in va-
rios sonos tribui possunt. Quomodo enim διαί-
ρεσις talis diphthongorum esset, nisi diphthon-
gus cõitionem illorum sonorũ antea habuisset:
vt παῖς, πᾶις.. Aut quomodo σιωαίρεσις fieri ali-
quorũ potest quæ non antea seiuncta separataq;
voce erant: vt βασιλέϊ βασιλῆ, δῖς οῖς. Videmus au-
tem vt Iones sæpe ex αι reijciant ι, α relinquunt:
sæpe et et οι in ει et οῖ diuidant. Sequitur ergo vo-
calem præpositiuã æquè proferendam vt subiun-
ctiuam. Nam si res diuisas vocésq; diphthongo-
rum separatas pronuntiamus, quid ni easdẽ con-
iunctas? Quid? Itane illorum natura dissentiens
est, vt ad societatem soni adduci non possint? At
quare tantopere in græca lingua dissentirent,
quum in omnibus iam alijs linguis cum suauitate
vsurpentur? Non igitur rei natura hoc
fit, neque aurium causa: quia si in re consisteret,
in nulla lingua hoc fieri posset. Sin aures ab
eo abhorrent, cur in patrijs linguis cum vo-
luptate audiuntur, vbi aures omnium & peri-
tissimæ & delicatissimæ sunt? Et quoniam in
græcis diphthongorum sonis vel ι subiungi ne-
cesse est vel υ, vt verè Terentianus dixit, nos
quoque elaborabimus vt istarum litterarum
sonus subiungatur, nõ dominetur. Nõ enim ibi
quidquã subiugimus vbi nihil antecedit: sed vt
subiungatur quod sequitur, necesse est aliquid consti-

constituatur quod præponitur. At ι litteræ qua-
tuor vocales præponuntur in proprijs diphthon-
gis, et υ quoque quinque vocales quasi duces
soni antecunt, quibus illæ vt scriptura sic sono
subiuguntur: quod quemadmodũ in diphthon-
gis quibus υ subiicitur est perspicuum; sic in
diphthongis quibus postponitur esse quoque
debet manifestum. Nam in ijs quæ ι subiectum
habet, vitium in prioribus litteris est: in ijs qui-
bus υ subditur, vitium in ipso υ est. Nam vna tan-
tũ diphthongus & nobis pura puta in sono ha-
ctenus relicta est.

AI.

CAP. XL.

Igitur diphthongus nullo modo sonat
A vt e, sed planè Lannorum ai responderet,
raptim scilicet & vno spiritu pronun-
tiato, vt post a non respiret, ne duæ syllabæ pro
vna audiantur. Hinc Plutarchus in Symposia-
cis α litteram semper præesse ceteris vocalibus,
nunquam subiici, & eam in dicendo, quidquid
cõsequatur, sonum suum retinere dicit, ac cete-
ris simul cum eo sonantibus vti. Neque enim
vel post ι vel υ si ponatur α cum illis conue-
niet, aut illorum sic ductum sequetur vt ex ijs
vna fiat syllaba, sed quasi indignabunda littera
& sese admodum efferens dominatum quæret
semper. Et si alteri illarum præponatur, tum
subsequente illa & simul sonante vtitur, & sylla-
bas etiam verborũ facit, vt in αυριον, αυλῆν, αῖτας,
H 5 αἰδῶται,

αἰδῆσαι, et sexcentis alijs. Hæc ille. Quòd si α συμφαγοῦντι καὶ ἀκαλουθοῦντι χρῆται, vt Plutarchus dicit, quis negabit α in eo & i simul sonare? An eæ litteræ dominatum non amittunt, quæ in sono non minuunt modò, & quasi de gradu deijciuntur, sed prorsus extinguntur, vt ne minimus quidem eius sensus in auribus remaneat? An non idem accidit quum α littera τῶ i nullo modo consonat, si neutra harum sonum habeat, sed quoddã peregrinum pro utroque reponatur? Itaque simul istæ sic sonent, vt consonare & consentire possint. Nunc autem quasi neutra digna sono sit, tertiuñ aliquid, nempe ε pro utroque adhibetur. Perdet igitur α dominatũ suum, & magistratu suo abibit, si in αἶας, in αἰδῆσαι, & sexcentis alijs, nihil sonet: sed hoc est impetum facere in magistratum, non pati vt munus suum vbi debet opportunè administret. Ex hoc igitur satis probetur α in αἰ reliquisque locis vbi ponitur sonum suum retinere, et i cum illo consonare.

Quintilianus etiam, αἰ diphthongum Græcos semper per ai extulisse memorat: Nos ergo nequaquam græci sumus, qui diphthongum non efferimus.

Pro α, pri- Et Terentius Scaurus de Orthographia *scos Lati-* scatur priscos Latinos diphthongum α græcis *nos αἰ scri-* litteris αἰ scribere solitos, quam postea mutarint in α, sed ita pronuntiarint vt vtraque vocalis exaudiretur: quemadmodum etiam hoc tem-

pore

pore prouuntiari deberet. Hinc in duobus numismatis antiquis in auro & argento sculptis, quæ mihi communicauit Hubertus Goltzius, videre est ab altera parte caput Vestæ, & ab altera basilicam Æmiliam cum hac inscriptione AIMILIA REF. S. C. M. LEPIDVS. Vnde multa diuisis syllabis remanserunt. Petrus Sartyra VI. citat hoc carmen Ennij,

Lunai portum (est opere) cognoscite ciues.

Idem Ennius,

— *Albai rex longai.*

Lucretius,

Ignoratur enim quæ sit natura animai.

Idem,

— *Gelidai stridor aquai.*

Martialis,

Attonitũsque legis terrai frugiferai.

Virgilius etiam vetustatis amantissimus,

Aulai in medio libabant pocula Bacchi. Et,

Diues equum, diues pictai vestis & auri.

In hoc nempe imitati sunt Græcos, qui ex αἶας, hoc est pais, faciunt αἶας.

Gellius probat hoc verbũ *fenus* nõ à φαίνεσαι *Fenus.* Græco, vt quidam arbitrantur, sed a fetu ideo venire, quia M. Cato & ceteri eius ætatis *fenus* & *fenerator* sine α sonabant, vnde existimat à φαίνεσαι illud deduci non posse. At quis non ex hoc videt, in φαίνεσαι illos α litteræ sono esse? nunc per nos æquè à φαίνεσαι ac à fetu venire potest, qui nullam in istis verbis differen-

Etymologia.

differentiam ponimus, & propter soni confusione[m] verborum etymologiam agnoscere non possumus. Sæpe enim Grammatici ineptas etymologias adferre nobis videntur, qui distinctionem sonorum non aduertimus. Quod si in veris sonis conquirendis laboreremus, in veris etymologijs constituendis minus hæreremus. Existimemus igitur, si a semper sonum retineat ubicunque inciderit: si semper à Græcis ai efferatur, si in *ἄϊαι* ceterisque pronuntietur a, debere a in ai diphthongo semper sonari. Cur enim non aequè in Græcis hoc fieret, ac in Latinis, ubi *Ajax* & *Achaia* dicimus? cur nõ eodem modo *ἄϊαι* et *ἄχαιαν* Græcè sonamus. si Germanicis *καίσαρ* rectè *kaiser* vocatur, quid vetat eodem sono à Græcis hoc fieri? aut quare apud græcos vastus, apud Latinos & alios sublimis sonus est: cur in eisdem verbis tanta sonorum dissensio existit, ut vix cognoscamus eadem esse? Nunc verò quomodo illos versus apud Sophoclem legemus?

αἰ αἰ.

αἰ αἰ, τίς ἂν ποτ' ᾤει ᾧδ' ἐπάνυμον
τοῦ μὲν ἔκλυοισφν ὄνομα τοῖς ἐμοῖς κακοῖς,
νῦν γὰρ πάρεσι καὶ δις ἀϊαζέην ἐμοί,
καὶ τρίς τοιοῦτοῖς γὰρ κακοῖς ἐνλυγχάνω.

Hoc est,

*Ai ai, quis unquam putasset sic concinnum
Meum concursurum fuisse nomen meis malis?
Nunc enim res fert & bis lamentari mihi,
Et ter: in tales quippe miseras incido.*

Qua-

Quaquam enim Pindarus sexto Isthmiorum, *Ajax* nomen *ἄϊαι* ἀπὸ τῆς φωνῆς αἰετῆς deducit: de cuius volatu auguratur Hercules exauditas suas preces, & futurum esse prædicit ut nascatur Te-lamoni fortissimus filius: non tamen minus fortasse rectè Sophocles & alij à crebra voce αἰ αἰ, vel ἀπὸ τῆς ἀϊαζέην, quod Theocrito etià frequens est, detruant. Sic enim auspicatur epitaphium Adonidis, quod Bioni adscribit Camerarius:

Αἰαζέω τὸν Ἀδωνί. ἀπὸ λέου καλὸς Ἀδωνίς:

Ὀλέει καλὸς Ἀδωνίς, ἐπαϊαζέουσιν ἔρωτες.

Quod ita vertit Eobanius Hestus;

Lamentamur Adonin, obit formosus Adonis,

Pulcher Adonis obit, teneri allacrymantur amores.

Hoc autem modo efferendum esse adverbium dolētis αἰ αἰ, testes sunt omnes ferè nationes & linguæ, quæ non alio sono quàm ai ai dolentis affectum expriment. Quæ etiã utitur is qui scripsit Bionis bucolici poëtæ epitaphiũ quod quidam Moscho tribuunt: nam Theocriti non esse, argumentò est ipsius Theocriti in eo facta mentio: id tale est:

Νὸν ὑάκινθε λάλει τὰ σά γράμματα, καὶ πλεον αἰ αἰ
λαμβάνει τοῖς πετάλοισι. καλὸς τίθνηκε μελιχτός.

Nos ita ad verbum,

*Nunc Hyacinthe elementa sones tua, plus etiã ai ai
Frondebis excipias. bonus occidit ille poëta.*

Eobanius περιφραστικῶς,

Nunc Hyacinthe sonet tua littera, scilicet ai ai,

Non tamen hoc satis est ai ai, plus ergo loquatur,

Litteræ

*Litterulæque velis folijs inscribere plures,
Occidit indigna confectus morte poeta.*

Hyacinthus autem Suidæ est genus violæ ver-
næ, colore obscure purpuræ, quam à Romanis
vacinum appellari auctor est Dioscorides. Gal-
li, teste Ruellio, seruato Latini nominis vestigio
vocant *vacietam*. Hoc violæ genus venis quibus-
dam nigris est distinctum, ita discurrentibus li-
neis, vt duarum Græcarum litterarum α & ι fi-
guram referant: quæ res poëtis duplicis fabulæ
occasionem præbuit. Nam & Hyacinthum pue-
rum dilectum ab Apolline, quem imprudens
disce iactu interfecit, in hunc florem mutatum
tradunt, interfectionemque dolentis αι, quæ ex
duabus illis litteris conficitur, velut testimoni-
um doloris, quem Apollo ex eius morte conce-
perat, habere inscriptam. Præterea etiam Aia-
cem in eundem florem conuersum aiunt, dum
impatientia prælati sibi Vlyssis seipsum inter-
emit, dualque primas eius nominis litteras in
hoc flore mansisse impressas. Ouidius utrâque
fabulam complexus est lib. XIII. metamorph.
his versibus:

————— *Rubefactaque sanguine tellus*

Purpureum viridi genuit de cespite florem;

Qui prius Oebali fuerat de vulnere natus:

Litteræ committis medijs pueroque viroque

Inscripta est folijs, hæc nominis, illa querebæ.

Et hoc ænigma apud Virgilium,

Dic quibus in terris inscripti nomina regum

Nascantur

*Hyacin-
thus &
Aiax in
violam mu-
tati.*

Nascantur flores: & Phyllida solus habeto.

Aduerbio ᾱi cōfinē est ᾱφοι, id est heu, etiam
dolentis & indignantis, interdum admirantis
& gestientis præ gaudio. Quod quidem si εν̄i
proferatur, quis non videt quàm nullum planè
affectum mentis designet?

Hinc etiam ᾱλιγὸν siue ᾱλιγὸς lugubris quæ-
dam catio: & similitudo vocis in κλαίειν lugere,
Belg. *clagen*: quæ habentur in ipso statim ini-
tio eiusdem epitaphij Bionis planè lugubri, si
rectè pronuntietur:

*Ᾱλιγὸι μοι σοναχέτε νε̄παι, καὶ δ̄ιέριον ἕδρα:
Καὶ πόδα μοι κλαίετε τὸν ἱμερόβητα Βίωνα.*

Eobanus,

*Tristia lugentes suspiria dicite sylvæ,
Nunc mihi Sicelides, & anaræ Doridos vnde,
Flumina nunc deslete peremptum morte Biona.*

Diphthongum hanc etiam expriment Baia,
quæ ciuitas est Campaniæ, à Baio Vlyssis socio
illic sepulto: Græcis Βαῖα. Silius,

————— *Docet ille tepentes*

Unde ferant nomē Baia, comitēque dedisse

Dulichiaë puppis stagno sua nomina monstrat.

Item *Ambubaïarum collegia* apud Horatium. Sic
Græcè sonandum Βαῖος breuis, paruus,

Τραιανὸς Traianus, non Treanus,

Biscaia regio, Cantabrię pars,

Μαῖα Maia, quod non potest vllō modo efferri

Mea. Nam hinc Maium mensem nonnulli no-

men habere censent, teste Onidio lib. v. Fast.

At tu

*At tu materno donasti nomine menssem
Inuentor curæ furibus apte fidis.*

Theonis So-
phistæ lo-
cus vesti-
tutus.

Sed hic Stephanus Vintoniensis episcopus
contra Iohannē Checum adfert locum Theo-
nis Sophistæ, vt ostendat ε & αι eiusdem esse
soni. Est autem hic:

Ασαφή ἔστι τὴν ἐρμηνείαν ποιῶν καὶ ἡ λεγομένη ἀμ-
φιβολία πρὸς τῶν διαλεκτικῶν, παρὰ τὴν κοινὴν τῆ
ἀδιαίρετου τε καὶ διηρημένου. ὡς ἐν τῷ, Ἀλλήτρις
παισού(α) δημοσία ἔστω. ἐν μὲν γὰρ τοι βῆτι τὸ ὕφ' ἐν,
καὶ ἀδιαίρετον, Ἀλλήτρις ἔστω παισέ(α) δημοσία. ἕτε-
ρον ἔστι τὸ διηρημένον, Ἀλλήτρις πᾶσι δού(α) ἔστω δη-
μοσία. Vides, inquit, vt αι sono τῆ ε exaquetur in
παισέ(α) & πᾶσι δού(α).

Hic locus doctis etiam posset prima facie ne-
gotium facessere, nisi codicem esse mendosum,
& τὸ διηρημένον non in παισέ(α), sed in ἀλλήτρις
esse, Checus liquidò euinceret, legendumque
hoc modo: ἀλλήτρις παισέ(α) ἔστω δημοσία. ἐν μὲν
γὰρ τοι βῆτι τὸ ὕφ' ἐν καὶ ἀδιαίρετον, Ἀλλήτρις ἔστω
παισέ(α) δημοσία. ἕτερον ἔστι τὸ διηρημένον, Ἀλλή-
τρις παισέ(α) ἔστω δημοσία. Vt ἀλλήτρις & ἀλλή-
τρις sit ἀδιαίρετον καὶ τὸ διηρημένον. In nullo enim græco
Rhetore aut philosopho, qui quidē impressus
exstat, τὸ ἀδιαίρετον καὶ τὸ διηρημένον reperitur, vbi
in litteris et scriptura, quæ sonum imitabatur
olim, & nunc imitari debet, aliqua discrepantia
aut varietas existit. Et subdit. Quid enim eo
potest esse manifestius quod apud Laërtium in
vita Zenonis scribitur, vbi ex Stoicorū senten-
tia

tia quid amphibolia sit ostendit? Ibi enim ex-
emplo hoc ἀμφιβολίας utebatur, quo etiam
Theon vsus est, ἀλλήτρις πᾶσι δούκεν. Significatur
enim ijs verbis, δικία τρίς πᾶσι δούκεν. Ex hoc autem
vbi vsitata ἀμφιβολία, & quo in verbo posita fue-
rit, faciliè liquet, vt ne ad nouas ambiguitates
gignendas corrupta auctorum loca quasi lupa-
naria consecretur. Cuius verbi tam celebrata
fuit omnium sermone ambiguitas, vt docti qui
in antiquioribus versati sunt, minimè aliud ad
ambiguitatem notius ac cōtritus requirerent.
Sententiā hæc quæ à Theone proponitur de-
cantata in scholis, repetita in progymnasmatibus,
discentium vocibus iactata, nec tam obscura
mihi ad emendandum, nec tam firma tibi ad nos
confutandos esse potest. Quid verò si solum-
modò Laërtij dicto contentus, nihil aliud ad
loci emendationem adferrem? num aut Erasmi
auctoritatem eleuare, aut meā sententiam fran-
gere, aut pronuntiationem nostram emenda-
tam imminuere vllò modo debet? Hoc enim
idem à Quintiliano est Latine expositū, quod
est à Theone tractatum: vt non satis tempesti-
uè videatur prodijisse, qui te in tantum errorem
tam citò deduxerit, nec nobis iniucundè, qui
cernimus quod contra nos dicitur, id ex vitio-
sis locis corrogari. Vbi autem de ambiguitate
Quintilianus loquitur, hæc verba habet: Alte-
rum est, in quo alia integro verbo significatio
est, alia diuiso: vt *ingenuus*, et *armamentum*, et

“ *coruim*. Ineptæ sanè cauillationes, ex quibus ta-
 “ men græci controuersias ducunt. Inde *αὐλαίσις*
 “ illa vulgata, quum quæritur vtrum aula quæ-
 “ ter ceciderit, an tibia si ceciderit, debeat pu-
 “ blicari. Hanc verò quam ille vulgatam dicit, &
 “ vsu, sermone, exercitatione adolescentium fre-
 “ quentatam esse, nos videlicet ignoramus, &
 “ nescio quid ex eo nouum atque inauditum ad
 “ linguæ cõfusionem firmandam animo exstrui-
 “ mus. Hactenus Chæcus.

Quid igitur dubitemus hanc diphthongum
αι sic sonare, quemadmodum Raiam piscem,
 graium, αιο, Aiacem, Maiam, Naiades, & cete-
 ra eius generis, confuso sono *α* & *ι*: nullo au-
 tem modo vt *ε*?

AY.

CAP. XLI.

Y nequaquam *af* sed *au* sonat, quia lit-
 A tera *υ* non est *f* vel *v* consonans, sed *u*
 Gallicum, vt suprâ docuimus, nō enim
 diphthongus confatur ex vocali & consonan-
 te: & quanquam *v* Latinum sæpe sonum *τ* di-
 gamma habet, illum non in fine syllabæ, sed in
 principio semper tenet. Temere igitur hic vi-
 tiatus *υ* litteræ sonus nunc in *αυ* & *ευ* irrepfit.
 Si autem hoc natura litteræ fieret, cur non hoc
 in *ου* quoque vsuveniret? At *ου* diphthon-
 gum bene sonamus. Itaque vt reliquæ bene
 sonentur, idem sonus in reliquis obserue-
 tur. Si enim vocalis consonanti iuncta di-
 phthon-

phthongus esse nō potest, (diphthongus enim
 duarum vocalium copulatio est) iunctus etiam
 ex vtraque sonus proficiscatur. Quòd si altera
 à vocali abeat, iam non diphthongus, sed alia
 syllaba erit. At si *υ* per se sonat *i*, quomodo ad-
 iuncta ad *α* aut *ε* sonabit *af* aut *ef*? aut quomo-
 do adiuncta ad *ο* facit *ou*? Num è Protei disci-
 plina hæc vna littera profluxit, vt sic

Omnia transformet sese in miracula rerum?

Sed in veritate soni est constantia, in varietate
 error. Præclarè igitur ille,

*Nec tamen diphthongos ista consonante prædita
 Poterit esse.*

Et rursus de *υ*,

Porrò vocalem sequuta vim tenet vocalium.

Et alio loco,

*αυ & ευ quum copulamur, u secundam iungimus,
 In vicem Græca quòd υ subdita est vocalis u.*

Hic ergo Demosthenis exemplo ne pudèat
 à canibus diligenter diphthongum *αυ* cognos-
 scere. Nam Aristoph. poëta dum canē latrantem
 exprimere vellet, *αυ αυ* dixit. Sed ne canes qui-
 dem tam crassi sunt vt *af* asonent. Imò nec La-
 tini homines tam absurdi, vt illis dictionibus,
 quas vsurpatione suas fecerunt, digamma hoc
 inferciant. Dicunt enim,

αὐλᾷ aula,
αὐθεντης author,
αὐστηρος austerus,
καύκαζος Caucasus,

Ταῦρος Taurus, quod significat marē vaccæ: est etiā proprium philosophi cuiusdam Platonici: & nomen montis totius Asiæ longè maximi. Terentij fabulam *ἑαυτὸν τιμαροῦ μνημόν* dicimus Heauton timorumenon, non heauton dimorumenon.

Græci quoque Latinam diphthongum aut per *αυ* reddunt:

Κλαύδιος Claudius,

Φαῦστος Faustus,

Παῦλος Paulus:

Item Theophilus Latinam vocem *causa* Græcè effert καὶ *Ca*, Instit. de legat. l. longè magis, his verbis: καὶ *Ca* δὲ ἐστὶ δῆλωσις τῆς αἰτίας δι' ἣν ληγέται, id est, Est autem causa significatio rationis, quare res quæque legetur. Atqui ineptissimè & contra morem Latinitatis & antiquitatis proferretur *ca*ssa, & *Pa*stos. Ita *ναῶν* & *χαῶν* commodissimè proferas *naun* et *graun*: quæ si vulgato more enunties, ægrè vna syllaba efferas: sed necessariò sonandum est duabus syllabis *na*suen *gra*suen contra rationem diphthōgi, quæ est comprehensio duarum vocalium in vnam syllabam. Rectè igitur Terentianus,

Auspices quum dico & aurum, siue Græcis ἄοριον.

Ceterùm hîc posset fortassis alicui scrupum iniicere locus Ciceronis qui est lib. 11. de di-

Caueas. " Quum, inquit, M. Crassus exercitum
Caue ne " Brundusij imponeret, quidam in portu caricas
ens. " Cauno aduectas vendens, *Caueas* clamitabat.
 dicamus

dicamus, si placet, monitum ab eo Crassum, caueret ne iret: non fuisse periturum, si omini paruisset. quas si suscipiamus, pedis offensio nobis, & abruptio corrigiæ, & sternutameta erunt obseruanda. Hactenus Cicero: ex quo colligitur ea tempestate vicinitatem quandam soni fuisse in vocibus *Caueas* et *caue ne eas*: quod nec ego quidem iuero inficias. Sed hoc etiam fatendum, planè aliam v consonantis tunc fuisse prolationem, diuersamque ab ea qua hodie vtuntur. Iam enim v consonans sono nihil differt à digāma Æolico, dum valeo & venio efferimus valeo, venio, hoc est paulldè densius quàm f. Quod quanquam lingua commodius exprimi possit, certū est tamen calamo idē tentare. In voce *ardua*, audimus *ua* duabus syllabis expressum, quas si in vnam contrahamus, & in *valeo* more maiorum sonemus *va*, sentiemus sonum primæ syllabæ qui est in nostratibus verbis quæ gemino vv scribimus: vt dū vigilare dicimus *vvaken*, fortassis à vacando: vinum *vvijn*, Germ. *vvein*, vicus *vvijc*, verbum *vvoord*, velle *vvillen*, vincere *vvinnen*, quod Galli *gaigner*, Picardī *vvaigner* dicunt, vidua *vveduve*.

Ingeuonum item & Vandalorum (qui sunt veteris Germaniæ populi) nomina, nō petitis procul deriuationibus, nec adsumto etymo alieno

v conso
nans.

Ingeuones,
Vandali.

aut violenter detorto, non dubitem adfirmare merè Germanica esse, atq; inter se cōtraria. Ingeuones enim, sono significatoque suffragante, significat indigenas & *αυτόχθονας*, quasi germanicè dicas *Inuoner*: Vandali autem aduenas, seu peregrinos, & nouos homines. *vandelen* enim idem est quod peregrinari vel ambulare. Sic *Bataui*. *der Betouuue* dicitur, vocatos credo. *vvest* vocem Germanicam, id est occidentem, probè hoc modo enuntiant vel ipsi Galli, Picardi vacuare, *vvider*, *vballon*, Gallus.

Hoc quippe modo v consonantem sonuisse, nō vt digamma Æolicū, liquet ex dictionibus *aqua*, *æquor*, *suauis*, *anguis*, & similibus. In quib. ipsum v, quod Prisciano auctore cōsonans est non vocalis, eundem sonum retinet. Neq; enim extra diphthongum duæ vocales in eadē syllaba esse possunt.

Quē sonū quoad licuit imitati græci, illa que per v cōsonantē Latinè proferūtur, per *ou* exprimunt, aucto syllabarum numero, sicut in φ docuimus. Vandalī *δουάνδαλοι*,

Octauius *Οκταουίος*,

Auantici populi Heluetijs finitimi, Ptolemæo *Αδουαντικοί*,

Lauinium vrbs in Latio ab

Ænea condita, Straboni *Λαουίνιον*,

Flauona apud Plinium oppidum Illyrici, Ptolemæo *Φλαουώνα*.

Ex

Ex quibus cōstat voces *καυώνας*, & *cauene* eas pronuntiatione non admodum diuersas fuisse, præsertim quum Romani nō *Cafneas* sonuerint vel *Caqneas*, sed *Caumeas*: *caue* autem *cayue*. Hæc paullò rudiùs fusiùsque tractare visum fuit, ne, dum breuis esse laboro, obscurus fiam.

EI.

CAP. XLII.

I diphthongum hodie cum simplici

E iota confundūt homines etiam eruditissimi, sed errore nō minus manifesto

quàm periculoso, propter multiplicē vnius soni significandi rationem: quum debeat proferri ei, hoc est, vtraque vocalis & i coniuncto sono exaudiri, sicut in

Eia aduerbio adhortantis. Martial. lib. i i.

Eia age rumpe moras.

quod Græci dicunt *εἶα*, ὦ *εἶα*. Aristoph. *εἶα μάλα*. Hei interiectio dolentis siue ingemiscētis. vnde apud Terentium, Hei hoi: vbi in posteriori etiam sonus diphthongi *oi* exauditur.

Veij & Veientes,

Apuleius & Pompeius.

Neque non sentitur apud Flandros sonus q̄ in voce *ei*, quod ouum significat.

loosheit versutiæ, *feit* facinus,

Mei Maius mensis, *kei* silex,

scheiden diuidere aut separare.

Galli diphthongum hanc referunt in

feim fames, *fein* sinus,

I 4

feinb

feint fictus,

Plein plenus,

Item dum dicunt *teion*, id est, patruum, siue auunculum, quod Græci ad verbum *θεῖον*, & *teie* materteram siue amitam, *θεῖαν*.

I longum.

I longum antiquis Romanis proferebatur ut hæc diphthongus *ei*, hoc est *ei*, & *e* inclusum habebat: quod usitatum fuisse tempore Ciceronis ex vocibus *εἶψ* & Latina *bini* constat. Locum eius in *ε* citauimus. Confirmat hoc Quinctilianus dum de *ei* Latino dicit, Durauit diutius ut *e* i iungendis eadē ratione qua Græci *ei* vterentur. Quomodo autem Latini hoc eadem ratione qua Græci utebantur? quomodo, nisi quemadmodum tradunt veteres, ubi *i* longum esset, Valerium semper *ei* scripsisse, itēque vetustiores Latinos, extareque in vetustis inscriptionibus hanc scripturam, *Celeberrime*i*, veis, preimius*, pro *celeberrimi, vis, primus*? & Sosipater aut Varro nem lib. sexto Epistoliarum quæstionum dicere *Eclogas ex Annaei descriptas*. Vnde in numismatis antiquis *LEIBERTAS, SERVELLIVS, EIDVS*, quod Plutarchus *εἰδος*. Plauti comædia *Capteiuei*, & passim apud auctores, *queis, omneis, Tralleis, Sardeis*, & id genus alia, quæ etiam per *i* longiusculum & extans solēt scribi: *OPEIMIVS OPIMIVS, BINEI BINI, EIRONEIA IRONIA*, eodem tamen seruatō sono *ei*.

¶ Vnde Victorinus de orthographia: *Quum verò*

verò eadem *i*, & litteræ iuncta esset, non solum pro longa syllaba accipiebatur, sed nominatum pluralem ita scriptum significabat, ut *amice*i*, bonei, doctei, Romanei, & similia*. At si per solum *i* scripta esset, eadem genitiuum singularē faciebat, ut *huius amici*. Cui consentit Terentianus,

Sic erit nobis & ista rarior diphthongus EI,

E videmus quando fixam principali nomine.

EITVR in syluam necesse est E & I connectere.

Principali namque verbo nascitur, quod est EO.

Sic OVEIS, PLVREIS, & OMNEIS scribimus pluraliter.

Et hoc Epitaphium Romæ inuentum, in quo plurima antiquæ pronuntiationis vestigia conspiciuntur: quod tum propter summam elegantiam, tum orthographiæ rationem, cuius obiter mentionem fecimus, hîc visum fuit attexere.

HOSPES QVOD DEICO PAVLLVM EST. ASTA ACPELLIGE.

HEIC EST SEPVLCRVM HAVD PVLCHRVM PVLCHRAI FEMINAI.

NOMEN PARENTEES NOMINAVNT CLAVDIAM. SVOM MAREITYM CORDE DELEXIT SVO.

GNATOS DVOS CREAUIT. HORVNC ALTERVM INTERRA LINQVIT. ALIVM SVB TERRA LOCAT.

SERMONE LEPIDO. TVM AVTEM INCESSV COMMODO.

DOMVM SERVAVIT. LANAM FECIT. DIXI. AB EI.

I 5 Hoc

Hoc ipsum etiam aptè carmine quodam expressit pervrbanus poëta Lucilius,

Iam pueri venere, e postremum facio atque i.

Hinc videtur paulatim irrepsisse, ut iam corrupta pronütiatione ꝑ proferamus ut *ῶτα*, dicētes *Καλλιόπη* Calliopia, quū vel ipso Ouidio teste dicendum sit Calliopeia. Scribit enim V. Fast.

Prima sui cepit Calliopeia chori.

Elegeia. Item *ελεγεία* elegeia, quæ ἀπὸ τῆς ἐλεῖν, id est, à miserando, & à crebra voce ei quodammodo nomen habere videtur. Horatius de arte poët.

Versibus impariter iunctis querimonia primum,

Pòst etiam inclusa est voti sententia compos.

Hanc etiam diuisa diphthongo extulit Ouidius lib. 11. eleg. 8. qua Tibulli mortem deflet:

Elebilis indignos Elegeia solue capillos,

Ab nimis ex vero nunc tibi nomen erit.

hoc est, quæ admodū à miseratione nomē habes, ita miserabile nacta es argumētum. Et alibi,

— *Elegeia flebile carmen.*

Contra Græci eī contrahūt in ei, ἀληθεί, ἀληθεί, πόνει πόλει, que madmodū & poëtę Latini. Virg.

Pellis ubi totum præfulgens unguibus aureis.

Item,

Orpheū Calliopeia, Lino formosus Apollo. Et Ouid.

Notus amor Phædre, nota est iniuria Thesei.

pro aureis, Orpheū, Thesei.

ei, oi, i. Hermogenes autem in dicendi formis, ubi

περὶ σεμνότητος loquitur, diphthongos & vocales

les iōgas hanc formā illustrare dicit, si in finem

ditionum

ditionum cadant, præter ei diphthongum. Sin ipsum per se ponatur, minimè tum grandem orationem eam facit quæ ea abundat: contrahit enim magis, & ad rictum diducit os, & minimè fauces complet. ei igitur sola ex diphthongis granditatem orationi non adfert: oi autem granditatem adfert. plenior igitur sonus oi: quàm ei, siquidem diphthongi præter ei granditatem adferant, i verò ipsum si per se positum sit, minimè grādem facit orationem. i igitur seiunctū alium habet sonum, quàm si cum e aut o iungeretur. Si autē parum grādiratis in ꝑ est, minimū in i, ali quanto igitur grādiōr ei quàm i est. Qui autem alius quàm e sonus diphthongū ꝑ grandiorē faceret? aut quis alius sonus oi: diphthongum exageraret, nisi qui ab o sumitur, & ad i adiūgitur?

Quum Plutarchus de ꝑ diphthongo multa loqueretur, & librum quoque scriberet, multa verba de e quasi præstabiliori, ut videtur, sono, pauca aut nulla de i fecit.

Eam verò in lingua Latina hæc diphthongus suavitate obtinuit, ut quum Sulpicius ex ꝑ diphthongo i tolleret, & e plenissimum relinqueret, à Crasso apud Ciceronē lib. de Oratore 11. reprehensus sit, quòd nō antiquos oratores, sed mēssores videretur imitari. Cuius verò ommissio tam est vituperabilis, eius obseruatio admodū erit laudabilis. Quòd si nos nunc in alteram partem perpetuò peccantes audiret Crassus, mirum ni non mēssores nos, sed passeres vocaret,

vocaret, qui sic pipitaremus. Nam qui nauigio nimis vehementes in alteram partem feruntur, in scopulum aliquem impingere solent. Latinis enim hæc diphthōgus olim familiaris erat. sicut indicant veteres Grammatici qui de Orthographia scripserunt. Sed paullatim exoleuit, adeo vt nunc ne accusatiuos quidem illos plurales omnes, treis, parteis, scribamus, sed expuncto i cum Sulpitio dicamus omnes, tres, partes. Seruata est tamen in paucis quibusdam, vt in hei & queis, & poetiis illis,

Iam validam Ilionei nauem —

Orphei Calliopeia, ceterisq; eiusmodi, de quibus supra. Vitiosa huius diphthongi tum pronuntiatio tum scriptio non paucos auctorum locos corruptit, virisq; alioqui doctissimos decipit. Et, vt de multis vnum aut alterum adferamus, elegatissimum adagium *τηρεῖν τὴν καρδίαν ἐν πείσῃ*, id est retinere cor in ancorali fune, hoc est in sua constantia atque firmitudine, apud Syneisium in Encomio caluicij hæctenus redditum fuit, in Pisa animum præparare. Interpret enim pro *πέισῃ* (quæ etiam *πέισμα* & *πρυμνησιον* vocatur) legit *Πίσῃ*. Similis menda fuit in libello Plutarchi *περὶ ἀσργησίας*, vbi librariorum incuria, quæ ob neglectam pronuntiationem solet incidere, vox *πέισῃ* deprauata est in *πέισει*: ita vt Erasmo ipsi ansam erroris præbuerit, dum hæc *ἐν τῇ Ομηρικῇ πείσῃ μένοντι τὸν ἴσμον* vertit In persuasione HomERICA permanentem. Rectam lectionem

*ἐν πείσῃ
τὴν καρ-
δίαν τη-
ρεῖν.*

tionem seruat adhuc idem Plutarchus in *περὶ ἀδολεσχίας. τῇ καρδίᾳ*, inquit, *μὴ τρέμειν, μὴ δὲ ὑλακτεῖν.*

τῷ δ' αὐτ' ἐν πείσῃ καρδίᾳ μένε τετληῖα, μέχρι τῶν ἀλόγων κινήματων διηκονίος τῶ λογισμῷ.
locus Homeri est ὁδουσ. υ.

*Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ καρδίᾳ μένε τετληῖα
Ναλεμέας, ἀτὰρ αὐτὸς ἐλίσσετο ἔνθα καὶ ἔνθα.*

Horum locorum restitutionem & explicationem debemus Paulo Leopardō nostro, viro exquisitissimè docto, qui in suis emendationum seu miscellaneorum libris, quos magno studioforum bono propediem editurus est, hæc & alia complura primus animaduertit, fusiusque persecutus est. Sed, ne quid dicā de Andrea Diuo Iustinopolitano, qui *πέισῃ* passionem, & Simone Lemnio qui affectus vertit, nec ipsi Eustathius vel Didymus Homeri sensum hoc loco satis adsequuti videntur.

EV. CAP. XLIII.

Eu diphthongo hodie peccatur sicut
I in *eu* paullò antè peccari ostēdimus: quū tamen facillima sit eius pronuntiatio, vocalibus optimè & facillimè in vnum mixtum sonum coeuntibus. Nam *eu* sonat eu, non ef.
εὐρος eurus, *εὐγε* euge,
τεύτορες Teutones,
εὐσεβίος Eusebius, non efseuius:
Pseudothyron Ciceroni in Verrè, quod græcis *ψευδοθύριον*,

Pseudolus

Pseudolus Plautina fabula, græce ψεύδολος :
 Deuternomion δευτερόνομιον,
 ευχαριστία Eucharistia,
 πεντάτευχος pentatetuchos, non pendatefchos.

OI. CAP. XLIIII.

I, sicut in *ei* tradidimus, integrè quoque proferendum, vt vtriusque vocalis sonus possit exaudiri, nō tanquam simplex ἰῶτα, quemadmodum vulgo. Sono quippe differunt πióτης obesitas, & ποιότης qualitas. Quod liquet ex dictionibus gallicis *moi, soi, toi*: quas retinuerūt a græcis *μοί, σοί, τοί*, & *οί*, adspiratione mutata in *f*, quemadmodum *ūs* in *fus*. Nobiles enim gallos & Druidas sacerdotes græce loquutos, & græce ius dixisse, testantur historiæ & annales veteres, ac manifestius est quàm vt probatione egeat. Mansit tamen in extremis syllabis integrior hæc diphthōgus in ijs quidem vocabulis quæ in *n* definunt, vt *sōm, besōm, loim*, in quibus verus & germanus huius diphthongi sonus auditur. Et apud Latinos in his vocibus,
 Troia τροία, non Tria,
 Boiōi Straboni Boii, non Vij.
 Boion Doridis oppidum in græcia, teste Plinio lib. iiii. cap. 7. Doris, inquit, in qua Sperchios, Erinea, Boion, Pindus, & Cythinum. Stephano βoίον.

Ευβοία

Ευβοία Eubœia. nam si *efvij* proferas, nequaquam eadem, sed planè alia dictio videbitur. Hinc diuisa syllaba *εὐβοϊκὸν πέλαγος* Euboicum mare. Contrà verò *οἷς* contrahitur in *οῖς*, id est, ouis, *κλήϊ* in *κλήϊ*.

Hanc diphthongum etiam retinent antiqui illi datiuī *bonoi, dominoi*, pro *bono domino* : & illud Catulli initium,

Quoi dono lepidum nouum libellum?

Οἷ iuxta grammaticos veteres, *δδυρομένων ἐς ἰν ἐπίφθεγμα καὶ δυσχεραϊνόντων* : καὶ οἱ φοβούμενοι ᾧ ὁπίως λέγουσιν. Id est, *Οἷ* conquerentium vox est & indignātium: qua etiam vtuntur qui timent. Vnde *ὄμοι* dolentis, id est *hei mihi*. Quocirca sæpe miratus sum Theodor. Langium collegij Bussidiani apud Louanienses græcum professorem, virum doctissimum, in *μοι, σοι, τοι, ὄμοι*, & paucis alijs veterem pronūtiationem perpetuò retinere, in reliquis verò hanc diphthongum *oi* cum vulgo sonare vt *i*, quum vbique eadem sit ratio. Huc faciunt quæ in *ei* de sono *oi* adduximus : & omnes Rhetorum libri vbi de formis dicēdi scribunt, hac re pleni sunt.

Sed hīc mihi paullulum insistendum est, & *λιμός* & *λοιμός*.
 de *λιμός* & *λοιμός* adferendus Thucydides locū ex libro historiarum primo: qui tam planus est, vt de sono *oi* minimè dubitari possit. Nam quū patrum aut auorum memoria oraculum quoddam Atheniēsis datū esset, propter longitudinē temporis iterū pœnē è memoria illorū abijt, vt ij

vt ij qui à patribus illud acceperant, in magna varietate & diffensione essent, alijs λοιμός in carmine, alijs λιμός sonantibus. Quum autem præterijisset illud bellum, & magna pestis stragesq; hominum & bestiarum totam terram inuasisset, tum λοιμόν fuisse in oraculo dicebant. Quòd si alio tempore, inquit Thucydides, aliud bellum ingruat quod fames quædam sequutura sit, tum λιμός & non λοιμός dicent. Carmen verò apud Thucydidem hoc est,

ἤδη θωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμός ἐμ' ἀντῶ.

Ex quo euidentissimè liquet, alium fuisse dictionis λιμός quàm λοιμός sonum: qui quomodo diuersus esse possit, nisi interueniente ο, & sonum τῷ ι attenuatum explente, nemo cogitare potest. Quas voces λιμόν et λοιμόν, hoc est, famem & pestem, non video quomodo distinguas, si quando in oratione coniungantur, vt sæpe vsu venit, nisi diuersò sono proferas: alioqui fieri non potest, vt te loquentem quisquam intelligat: quemadmodum Matthæi xxii r. cap. Καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. Quod iisdem præne verbis Sibyllæ multò antè prædixerant lib. i. Sibylliacōn, his versibus:

Εἷς θεὸς ἔστι, βροχὰς, ἀνέμους, σφισμοὺς ἐπιπέμψων,
 Ἀερεπῶας, λιμοὺς, λοιμοὺς, καὶ κήδεα λυγρὰ.

Id est,

Est Deus vnus, qui pluias, motusque, notis que,
 Fulgura que emittit, pestes que, famés que, dolores que,
 Hesiodus in opere cui titulus ἐργα καὶ ἡμέραι,

Τοῖσιν

Τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα. Κρονίων
 Λιμόν ἄμ' καὶ λοιμόν.
 Cælitus his damnum misit Saturnus ingens
 Esuriem simul & pestem.

λοι igitur sonandum vt Gallis loi, id est, lex, λε verò vt prior syllaba vocis licet, præterquam quòd hæc breuis est.

Latini hanc diphthongum per æ reddunt, Φοῖβος Phœbus,
 Κροῖσος Crœsus.

Græci item æ Latinum per οι scribunt, Cælius Κόλιος, fortè ἀπὸ τῆ κοιλή, id est concauo. Præni Ποιοί.

Quin etiam ea scribendi ratio vt οι pro æ pingeretur, veteribus vsitata fuit, vt annotant Grammatici, quemadmodum αι pro æ. Hinc Martianus Capella, I, inquit, copulatur ο litteræ in nomine Iouis & Oinone: Oίςυς etiam dicitur? sic enim veteres vsum dixere. Hæc ille.

ΟΥ, u vocalis.

CAP. XLV.

Υ profertur vt u vocalis, id est ou.

Ο μουσα Musa,

τοὺς λόγους, tous logous.

u enim, licet nonnullis, præsertim Gallis, hodie corruptè sonet vt υ siue u Gallicum, omnino Latine proferendum vt hæc diphthongus υ, quæ inter proprias sola rectè ab omnibus pronuntiat, & pura puta in sono relinquitur. Reliquarum pronuntiatio, vt supra ostendimus, pessimè

u vocalis.

Κ est

est vitata. Igitur u Latinum scriptura simplex, sono coniunctum est: quare diphthongus potius quam vocalis censenda videtur. Ita enim sonat quasi eum o cōiuncta esset, quemadmodum rectè proferunt Itali. Itaque quod Græcis & diphthongus est, illud Latinis u est. Vnde aptè Terentianus,

Quam scribere Græius nisi iungat u nequibit.

Et iterum,

Græca diphthongus sed ou litteris nostris vacat,

Sola vocalis quod u complet hunc satis sonum.

Nisi enim o in u sonaremus, à Latino u ad Græcū u veniremus. hoc autem inter se distant, quod u simplex est, nihil admixtum, nihil alienum adiunctum habet: u verò perpetuum o duce mōni habet, ac eum in sono comitatur, & iunctus cum illo perpetuò in ore exit. Quum igitur Gallicè *mule*, id est mula, Belgicè *duken*, id est abscondere, *μολ, δουκ*, dicimus, Græcum u sonamus: *moule concha, douken* panni, *μολ, δουκ, mul, duk*, u Latinum est. At *mil* mille, *diken* aggerem ducere, *μιλ, δικ, iōτα* est. In hoc autem verbo *θηκυδίδης* Thucydides hæc tria cernuntur, ac etiam η: duo enim in eo u sunt, è quibus primum Latinum u, secundum u Græcum est, tertia syllaba *iōτα* habet, quarta η siue e longum.

Tradunt quoque aliquando pro u longo scriptum ab antiquis fuisse ou, vt Ismen, nōntij: & Græci ferè ou diphthongo reddunt vocalem u Latinam idem sonantem:

Tullius

Tullius Τούλιος: gaza & Planudes Τόλιος,

Iunius Ιούνιος,

Brutus Βρῦτος,

Custodia κουρωδία.

Itémque v consonantem crescente numero syllabarum, vt in au monuimus:

Valerius δυαλέριος,

Varro δυάβρων vel Βάρβρων,

Seruius Σερούσιος,

Heluetij ελουέτιοι, Plutarch. ελῆτιοι.

Latini ou græcum per u suum reddunt, *δμουσιον* homusion,

Λυκούργος Lycurgus,

Πλούταρχος Plutarchus.

Mirum est igitur u vulgo in *au eu ou ηυ* aliter sonare, quam in hac diphthongo *ou*, quæ ex analogia pronūtianda sint *au eu ouu eeu*: non af ef of if.

Quomodo ergo u ab i & u differat, quomodo consentiat, quibus notis proprijs alterum ab altero separetur, satis ad totius rei formam paucis describendam, suprâ capite de u, & hoc loco dictum sit.

VI.

CAP. XLVI.

RES quæ sequuntur diphthongi, licet propria, rariores tamen sunt, & *κακό-Τρες διφωνοι* vocantur, hoc est malesonantibus, quod difficilioris sint prolatione: *κακόφωνοι*: nis: quæ videtur esse causa cur à grammaticis νοι,

K 2 inter

inter improprias numeratæ sint, quum tamen vt propriæ diphthongi duos φθόγγους, id est sonos, efficiant, & definitioni diphthongorum probè respondeant. Ex eo verò quòd κακόφωνοι vocantur, perspicuum sit eas aliter nunc proferri quàm olim. Nam si *υ*, quæ nunc eo sono profertur quo *ει* & *οι*, hoc est *ι*, malè sonet, & *ει* ac *οι* bene, nunc ergo *υ* profertur alia voce quàm olim, alioque sono quàm *ει* vel *οι*. Hic dices nullâ harum nunc rectè proferri. Id ipsum equidem tibi assentior, & hæcenus conatus sum efficere.

υ igitur siue *υι* sonat ut per u Gallicum vna syllaba comprehensum, non *ι* longum, vt vulgo solent efferre: vt *αρπηια* harpuia, non harpia. Quæ diphthogum vidés in his dictionibus Gallicis,

puis, puteus,

pluie, pluuiæ,

huis, ostium,

lui, illi in datiuo,

huile, oleum,

fruit, fructus,

bruit, rumor.

Quæ Græcè scriberentur *πυς*, *πληε*, *υς*, *λυι*, *υιλλε*, *φρυι*, *φρυι*.

Item in datiuus *cul* & *huic* in vnam syllabam cōtractis, ex *cui* & *huic* diuisis syllabis, quemadmodum eos vulgo sonant Galli, vt in illo Virgilij,

Cui pendere suos pateremur in arbore fructus. &

Huic coniux Sicheæus erat.

HY,

HY.

CAP. XLVII.

υ sonandum esse *ευ*, non if quemadmodum vulgo, tum ex ijs quæ supra in *η υ αυ ευ υ γ υ* diximus, constat, tum quòd sit facta ex *ευ*, id est *ευ*, *ει* in *η* mutato, vt ab *ευχομαι ηυχόμεν* *ευχόμεν*, nō if *χ*omin.

ΩΥ.

CAP. XLVIII.

υ profertur eodem ferè modo vt *ου*, sed *Ω* vastiori sono, nempe *οου* non of: sonum propria est illi enim pro *αυτός* dicunt *ωυτός*, hoc est *ουτος*, non *οστος* vt vulgo. Hoc tamen interest inter *ευ ου* & *ηυ ου*, quòd *η* & *ω* in istis, quum longa sint, pronuntiationem ita retinent vt hiatum vitare non possis.

De tribus diphthongis improprijs.

CAPVT XLIX.

Μ PROPRIÆ diphthongi dicuntur, *I* quòd licet ex duabus content vocalibus, non tamè duos sonos in vnum coactos expriment, sed vnus tantum vocalis sonū edant. Ideoque abusiue & *καλαχηστικῶς* diphthōgi vocantur.

α.

CAP. L.

Id est alpha *ι* paruulo subscripto, sonat a longum: neque enim aliter *α* atque *α* simplex vocalis effertur, *φιλια* philia,

K 3 εδης

ἄδης.

ἄδης hadees, id est Pluto: sape pro inferis & terra ponitur. quomodo vitur Polyxena apud Euripidem in Hecuba,

ἐκεῖ δ' ἐν ἄδῃ κείσομαι χωρίς σέθεν.

Porro ἄδης creditus est esse aër, sic dictus quasi ἀίδης, id est obscurus & inuisibilis, (& ἄδου κωνῆ Orci galea, inuisibiles reddere putabatur,) quod aër omnis suapte natura opacus & caliginosus sit, nisi extrinsecus illustretur: Iuno verò, terra: vnde & φερέσιος ephithetò ei attribuitur, & terra ab Homero ζείδωρος cognominatur, quod fruges & alia omnia ad vitam victumque necessaria producat. Stoicis tamen ἤρα aërem significat.

η.

CAP. LI.

id est ἦτα subscripto ἰῶτα, sonat vt η, hoc

ἦ est ee.

τῆ τιμῆ tee timee, non ti timi.

λυστῆς leestees, καλὰ διαίρεσιν ληίστῆς.

ω.

CAP. LII.

id est o mega ἰῶτα subscripto, sonat ω.

ω τῶ λόγω too logoo. Pro hac Latini ce vtuntur,

κωμωδία comœdia,

τραγωδία tragœdia.

Olim ἰῶτα ipsum litteris adscribebatur, non subscribatur, minori tamen forma quàm precedens littera, quasi dimidiatū ἰῶτα, hoc modo, αἰ η ω. Quæ scribendi ad latus consuetudo rem-

manfit

manfit in litteris capitalibus Α Η Ω.

De τ post ν: ν ante β: π post μ: γ ante γ,
& similibus.

CAPVT LIII.

ACTENVS de litteris & diphthongis.

H Quoniam autem recentiores Grammatici nouos quosdam pronuntiationis canones hîc solent subijcere, eorum tractationem visum fuit in hûc locum referuare, & sigillatim excutere. Illi enim tanquam edicto perpetuo cauerunt, litteras τ υ π γ κ alios atque alios sonos admittere. τ enim post υ sonare vt d: ν ante ε, μ, π, vt m: π post μ, vt b Latinum, itidem post υ in diuersis dictionibus: γ ante ξ χ sonare perinde vt n; sic ante κ, sed ipsum κ sonandum vt γ. Sed huius edicti æquitatem nō video qua ratione tueri, vel auctoritate veterum possint defendere. Ceterum ne quid sine ratione inuenisse dicantur, ευφωνίαν prætexunt, sicut in omnium litterarum & diphthongorum sonis quos suis inuentis corruerunt, quibusque nouam pronuntiationem affinxerūt: quum tamen manifestum sit eos loco euphoniæ mille nobis κακοφωνίας obrufisse, & linguâ sui planè diffimilem, neruis ac viribus destitutâ reddidisse. Quasi Homerus, Plato, Demosthenes, Plutarchus, galenus, Basilius, Chrysostomus, & alij veteres scriptores audirét suos libros recitari, ipsi se nō

intelligerent, nec sua scripta agnoscerent.

τ post ν.

Quorū autē τ post ν opus est sonare vt d? Quorū inquam, τὸν τάριλλον & Ἀλιώνιον proferemus *ton dandalon* & *Andonion*? cur non potius τ littera genuino sono retēto more Latinorum *ton Tantalon* & *Antonion*? quæ hīc ratio Grammatica, quæ veterum auctoritas, quæ εὐφωνία suffragatur? Præterea quis quæso discernet inter τὸν τρόμον, id est tremorem, & τὸν δρόμον cursum: item inter δικονδε aduerbium ad locum, id est domum, siue ad domum, & δικόνδε domūque, si eadem vtrobique est pronuntiatio? Quorū denique attinebat illa disputatio περὶ ἐντελεχείας, καὶ ἐνδελεχείας, quæ tot tātorūque viroŕū ingenia & labores in vtramque partem torſit, dum hic per τ, ille per δ scribendum putat, nisi quia non eadem vtriusque significatio, nec prolatio? Sed quid multis? Vel sola auctoritas Constantini Harmenopuli ac Theophili Antecessoris sufficiet, qui passim in libris iuris Græcè à se cōscriptis vtuntur dictione τεσαμείνω, quam nō est verisimile aliter sonuisse quàm Latinam vocem *testamento*, nō autem *testamendo*, præsertim quum Iuriconsulri definiant esse testationem mentis, seu μαρτυρίαν διανοίας.

ν ante β
μ ω.

Quod autem ν perpetuò sit pronuntianda vt n, nec ante β μ π sonus eius mutetur in m, sufficit vel supradicta ratio, quod neque veterū auctoritas neque euphonia id suadeat, quòdque omnes litteræ sonant vt scribuntur, & pronun-

pronuntiatio litteraria sit elegans minimeque difficilis. Longè siquidem commodius τὸν βίον sonamus *ton bion*, quàm *tom vion*, quemadmodū Latinis *nomen bonum*, non *nomen bonum*: item faciliùs τὸν παῦλον *ton Paulon*, quàm *tom Basson*. Ad quod etiam facit sententia Fabij, qui ait apud Græcos nullā dictionem in μ finiri, nempe quia molesta eius sit pronuntiatio. Cur ergo vbi μ non est, illic μ fingimus, & germano sono quasi de possessione exturbato, eum qui proprietati linguæ repugnat, per vim intrudimus. Sed ego arbitror sciolos quosdam Latine potius quàm Græcè peritos, hinc mutandæ huius pronuntiationis occasionem sumsisse, quia viderent Latinos præpositiones an, in, & con, in compositione, dum præcedunt b m p, mutare in am im com: vt ambedo, ambustus, amputo, imbibo, immuto, impono, combibo, commeo, complector. At hi etiam meminisse debuerant Romanos m litteram scriptura exprimere, non n scribere & m proferre: præterea Græcos non adstringi legibus Romanorum.

Vel hinc etiam colligi potest, quàm ridiculum sit ω post μ sonare vt b Latinū, idque etiam in diuersis dictionibus: præsertim quum vulgata pronuntiatio adeò vbique odio habeat sonum b, vt etiam vbi maximè debet pronuntiarī, tum loco β substituat sonum v consonantis, etiam si præcedat μ. Τύμβη siquidem vulgo sonat *timvi* pro *tumbee*. Eadem igitur facilitate

ω post μ.

πέμπω sonabimus *pempoo*, vocémque inde derivatam τὴν πέμπωω *teen pompeen*, qua Romani *pompam*: non autem *tim bombin*.

γ ante γ κ
χ ξ.

Restat γ ante alterum γ, vel κ, vel χ, vel ξ, quod docent Grammatici sicut v pronuntiarī solere, vt ἀγγελος, ἀγκιλια, ἀγκίσις, Angelus, Ancilia, Anchises, quo modo proferre solent Latini: sed ne hoc quidem cōtrouersia caret. Nam profectò probabile est, Græcos, si pronuntiationem mutassent, ipsam quoque litteram fuisse muturos, sicut in συμπληγάδες pro συμπληγάδες, κάβαλε, pro κάβαλε, & similibus: quòd v ante π, & τ ante β collocari non possit, vt testatur Dionysius. Atqui tantum abest vt suum γ sequentibus illis litteris mutarint in v, vt contrà si ipsum v occurrerit, sonū illius auersati & mollitiem illam adspernati soleant conuertere in γ, vsitata illa orthographiæ regula, quod semper v ante γ κ ξ migrat in γ, quam ita tradit Gaza, τὸ v, ὅτε πρὸ τῶ γ, ἢ χ, ἢ κ, ἢ ξ σάζεται σωλιθέμενον, ἀλλὰ τρέπεται εἰς τὸ γ. Cedo qua ratione dici potest v conuerti in γ, vt deinde ipsum γ sicut v pronuntietur? Nam certè potius ipsum v seruari, & γ, si occurrisset, in v conuerti oportuerat. Quòd si Latinam pronuntiationē obijcias, respondeo, non de Latina, sed de græca lingua hīc à nobis querri. Γ autē in v à Latinis mutari nō magis miror, quā δ in l, vt Οδυσσεύς Vlysses, & in β, vt δῖς bis. Quòd si rursus opponas, id postulare pronuntiationis rationē: iterū queram, cur igitur v quū eiusmodi

eiusmodi locis occurrit, in γ cōuertatur, ac non potius retineatur? deinde quid tandem causæ sit, cur hoc dicamus poscere pronūtiandi rationem: quum ipsum potius v cum illis litteris coherere non posse Dionys. doceat, & regula illa orthographiæ id apertè declaret? Certè Priscianus auctor est vetustissimos scriptores Romanorum euphoniæ causā pro n scripisse g, vt Agchises, agceps, aggelus, aggens: quod ostēdit Varro 1. de origine linguæ Latinæ, his verbis. Aggulus, aggens, agguilla, iggerunt, in eiusmodi Græci & Actius noster binam g scribunt, alij n & g, quòd in hoc veritatem facillè videre non est. similiter agceps & agcora. Victorinus autē, cui propter antiquitatem plurimum tribuimus, ait γ ante γ & ante κ sonādum potius vt n. Idem vult duo g scribi quoties duorum g sonum aures exigent, vt in agger, aggredior, suggero, oggannio, & similibus. Cur enim non consulatur auribus? quarum esse iudiciū superbissimum dixit Cic. in Orator. Duplex igitur γγ græcè effendum quemadmodum ipsi Latini pronuntiant in aggrego & aggero: & tanto mollius esse videtur quàm duplex κ, quanto mollius pronuntiat γ quàm κ. Illud autem κκ & Latini & græci vsurpant, vt ἐκκλησία Ecclesia. Sic igitur sentio quod ad duplex γγ attinet.

Sed sanè fateor ante χ vel κ, vel ξ, γ proferri non posse, præsertim in vltimis syllabis, vt σύριγξ, φάλαγξ, λύγξ, Syrinx, Phalanx, Lynx, quia

quia nimirum ζ nullam habet coniunctam vocalem cum qua cohareat. Sed quid hîc facias, quum disertè dicant Græci ipsum ν iisdem his litteris præponi non posse? quod si verum est, cur Latini tamen id faciunt? (scribunt enim Ancillæ, Anxur, Anchisès) & Græci Grammatici cur γ ante has litteras vt ν pronuntiandum esse docent? Nam si pronuntiari potest vt debet, certè etiam scribi. Respondeo, in huiusmodi vocabulis litteram quidem n & à Latinis scribi, & à Græcis pronuntiari, sed adulterinam, sicut Gellius ex Nigidio obseruauit. Nam n non esse (inquit Nigidius) lingua indicio est: nam si ea littera esset, lingua palatum tangeret. Hanc ergo doctissimi grammatici præceptionem si sequamur, dicemus ν ante γ χ ξ , mutari à Græcis in γ , non vt ipsum γ enuntietur, (nam id fieri non potest) sed vt significetur illud ν peregrino quodam sono esse pronuntiandum, id est infracto, ita vt lingua palatum non feriat, quomodo etiamnum hodie à Gallis pronuntiarî solet m vel n , in medijs præfertim dictionibus quum syllabam claudunt:

manjér edere,

Anuers Andouerpia,

encre atramentum,

Anglois Anglus siue Britannus,

Anjou Andegauum,

tremblér tremere,

somme somnus,

colonne

colonne columna,

combatre pugnare,

Comte comes vel computus.

Sed hîc quæri potest, quum nulla sit istius soni affinitas cum γ , cur potissimum eam litteram Græci delegerint, in quam ipsum ν mutaretur; Respondeo, non temerè id factum videri. Nam primum omnium, quia ν ante has litteras non erat pronuntiandum suo illo legitimo sono, linguæ scilicet mucrone palatum feriente, Græci mutandum censuerunt, quum Latini nihilominus retinuerint. Iam verò ad hanc mutationem deligenda fuit littera, cuius germana pronuntiatio nullum hîc locum habere posset. Nam alioqui futurum erat vt lectoribus imponeretur: veluti si pro $\phi\acute{\alpha}\lambda\alpha\nu\xi$ scripsissem $\phi\acute{\alpha}\lambda\alpha\xi$, vel $\phi\acute{\alpha}\lambda\alpha\delta\xi$, vel aliquid eiusmodi, nata fuisset diuersa pronuntiatio ab ea quam debet illud ν infractum significare. Eam igitur litteram delegerunt, quæ, etiam vt velis, pronuntiarî legitimo suo sono non possit, γ scilicet ante χ vel ξ . Nam ante γ (sicut dixi) sanè videtur ea ratio nullum habere locum. Mihi tamen (vt dicâ quod sentio) sapientiores in eo Latini vidètur, quòd suum n retinuerint, sicut & Græci suum ν ante τ & ψ . Sed de his eruditi dijudicent.

Summaria omnium ferè quæ dicta sunt

ἀνακεφαλαιώσις exemplo

perstringitur.

CAP. LIIII.

HÆC

AE C sunt quæ ad repurgandam vulgarem pronuntiationem visum fuit in medium adferre. Proinde quoniam

Iam peruenimus vsque ad vmbilicum, quod res fiat dilucidior, exëplo proposito, quatenus calamo fieri potest, (lingua enim id apertius explicaretur,) ceu per trāsennam ostendimus, quantum vera à falsa, vetus à recentiori, prisca à nuper inuenta pronuntiatione differat.

II. α.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κατέδου λαμπρὸν φάος ἡελίοιο,
Οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἰκόνδε ἑκαστος,
ἤχι ἐκάστω δῶμα περικλυτὸς ἀμφιγυήης
ἤφρασιος ποίησ' εἰδήσει πρᾶπιδεοσι.

Quod sic vulgo exiliter & quasi pipiendo sonat,

*Ast ar epi catedu lambron pbaos ieliio,
Hi men cacciondes eban iconde becastos,
Hicbi becasto doma periclitos amphiguiis
Hiphestos piiēz' idiūēsi prapideēsi.*

Ego me hercle demiror quinquā reperiri qui hanc eneuem pronuntiationem patientibus auribus ferre possit. Audi igitur quanta maiestate, & quā sonorē veteres protulerint, hoc modo:

*Autar epei catedu lamproni pbaos ēelioio,
Hoi men kakkeiontes eban oiconde becastos.
Hēchi becasto dooma periclutos amphigūēis
Hēphastos poiēs' eidūēsi prāpideēsi.*

In αὐτᾶρ vides αυ sonare vt au in audax. In posteriorio-

steriori syllaba dictionis ἐπεὶ & alijs quæ per ε scribuntur, audis sonum ex ε & ι conflatum, multūmque differentem ab vltima in κατέδου quæ refert v gallicum, à priorē in ἡελίοιο quæ sonat ee lōgum, quemadmodum prior dictionis gallicæ *estre*, quod esse significat: ab eius antepenultima λι, quæ sonat vt *ligo*: & penultima οι cum articulo οί, quod planē sonat vt Gallicè *moi*, id est *μοι* siue *mihi, moi* lex. *Lampron* etiam integrè profertur per p, vt λαμπρᾶς *lampas*, non *lambas*. Deinde in κακκείοντες, trium x vniusmodi & per omnia similis est inuentionio, nempe k vel q Latini: & in eiusdem vltima τ retinet sonum suum præcedente nihilominus ν, nec in δ mutatur. In δῶμα audis longam ex duabus o minutis cōflatam, qualis est in Belgica voce *doom* quæ vaporem significat: quum in dictione *dom* quæ dominicam siue templum cathedrale denotat, solum vnicum o, id quæ breue, audiatur. Rursus in ἀμφιγυήης, ποίησε, & εἰδήσει quanta differentia in φι, γυ, η, ποι, φ, δγ, & σι: Inter quas vocales & diphthongos vulgo nihil distinguitur, nullo quæ discrimine proferuntur vt ι. In media dictionis ἤφρασιος alium audis sonum in α quā in τε aut δε: nempe propemodum eam vocem quam edunt Suevi sua lingua sonātes καί *Caes. Kaiser*: in qua nec α prorsus, nec ι prorsus, sed tamen vtramque agnoscis litteram. Præterea in ἀμφιγυήης, in γυ audis γ sonare vt in *guberno*. Nam γ ante nullas vocales sonum mutat

mutat. Postremò in vltimis *πολύσε & εὐθύσει*, σ non aliud sonat quàm prima in sedeo & sibilo, vel vltima in *περὶ πείσεως*, nec aliquo modo ad sonum τὸ ζῆτα accedit.

Dionysius
Lābirus.
Petreius
Tiara.
Nova acadēmia Du-
aci.

Dum hæc meditor, intellexi Dionysium Lābinum Gallum Lutetiæ, & Petreium Tiaram Frisium in nascente Duacensiu academia, professores Græcos, hanc emendatam nostram pronuntiationem seriò amplecti, promouere, ac suos auditores docere. Quod si verum est, vti spero, videbimus breui ex academijs tanquam ex equo Troiano prodeuntes adolescentes, qui æquè expeditè Græcè loqui, declamare, & scribere poterunt, atque Latinè. Et in hac nostra Brugensi ciuitate omnes ferè docti hortatu nostro huic emendatæ pronuntiationi se totos dederunt: atque ad eò ipsi ludimagistri suis discipulis viua voce inter Grammatices elementa studiosè eam inculcant & prælegunt. Quæ ratione dici nequeat quantum aliquot hebdomadibus profecerint. Quocirca non est mihi multum molestiæ subeundum, vt studiosos hor ter ad hanc sedulò capessendam; quum ipsa vtilitas cum summa facilitate, distinctione, & amœnitate coniuncta, satis per se inuitet, & ad hanc rem aditum faciat: quod experientia

ipsa optima rerum magistra, vel me tacente loquitur & declarat.

F I N I S.

T Y P O G R A P H V S

L E C T O R I.

Hanc de Græcorum accentibus appendicem ab homine doctissimo cõscriptâ scholijsque illustratam, ideo hic adiecimus, quòd cum auctoris nostri instituto mirum in modum quadrare videatur. Vale.

DE GRÆCORVM ACCENTIBVS

A P P E N D I X.

R O S O D I Æ, id est Accentus, pronuntiationi mirificè cõducunt. Sunt autem apud Græcos numero septè, ex quibus Toni tres sunt, nempe Acutus, grauis, Circumflexus: quibus vocis altitudinem, siue, vt Græci vocant, τόνον, id est intètionem metimur. Sed intètionis nomine Grāmatici etiam quod illi oppositū est, id est æquabilitatem & remissionem vocis, ipsamque ad eò circumductionem comprehendunt.

Ex his igitur

Acutus acuendam & attollendam vocem significat, vocali impositus, figura cadētis rectæ lineolæ, sed ita vt in sinistrū latus vergat, vt *ἦρός*.

Grauis depressionem aut æquabilitatem vocis declarat, eadem linea in contrarium latus propendente, vt *τηρά*.

Circumflexus monet flectendam & circumducendam vocem: quod fit si sensim attollas, de-

L inde

inde deprimas. itaque figuram habet ex Acuto & Graui coniunctis constatam, hoc modo ^, vel ex inuerso ypsilo n, quæ nota postea in istam degenerauit vt *ποιᾶ*.

Tempora sunt duo, quæ vocalis pronuntian-
dæ longitudinem declarant, vel breuitatem. Ex
ijs, longum potrecta longa linea ~, breue quasi
ypsili nota ˆ pingitur.

Spiritus duo, sic appellati quòd significant,
quæ Vocales in quibus dictionibus naturali
suo spiritu, id est tenui, sint contentæ: item quæ
densiorem spiritum extrinsecus assumant.

Ex his igitur

Densus in maiusculis litteris pingitur H di-
midio vt ἡ *Ἀπλομαί*: in minoribus, dimidio cir-
culo vt ἡ *Ἐπλομαι, ῥήτωρ*.

Tenuis signatur altero dimidio H: vt ἡ *Ἀΰλος*:
vel hemicyclo, vt ἡ *ἄυλος*.

Loci accentuum.

Nulli olim accētus signabantur, sicut ex ve-
tustis codicibus apparet. Nunc autem Acutus
signatur vel in antepenultima, vt ἡ *χόριος*: vel pe-
nultima, vt ἡ *ἀκούω*: vel vltima, vt ἡ *θεός*: vnde fa-
ctum vt dictiones venentur à grammaticis pro-
paroxytonæ, paroxytonæ, vel oxytonæ, id est an-
tepenacutæ, penacutæ, vel acutæ.

Grauem imponi quidem oportuit omnibus
syllabis quæ neque acuuntur neque circumfle-
ctuntur: sed ne tanta accentuum multitudo le-
ctionem impediret, vsus obtinuit vt in sola vl-
tima

tima signetur, idque in ijs tantum dictionibus
quæ, quum natura sint oxytonæ, in contextu ora-
tionis ponuntur, vt ἡ *ἀρετὴ* ἢ *θεὸν τέπει*. Ab hoc
accentu dictio dicitur *βαρῶμένη*, id est ad ver-
bum, grauata.

Circumflexus inscribitur vel penultima vt
εὐαίτε, vel vltimæ vt *εὐαῖ*, à quo dictiones vocan-
tur properispomenæ, vel perispomenæ, id est
penultima vel vltima circumflexæ.

Temporum nullus est vsus in ε & ο, reperiis η
& ω. In ancipitibus autem α, ι, υ, negligun-
tur maximo cum incommodo, inuectis in eo-
rum locum tonis, sicut in Scholijs copiose ostē-
dimus.

Spiritus imponuntur Vocalibus omnibus,
sed initio tantum dictionis. In consonantibus
autem nullus est illorum vsus: omnes enim suo
spiritu naturali contentæ sunt. Excipiuntur
tantum quatuor, π, κ, τ & ρ, quæ densiore ali-
quando Spiritu efferuntur. Sed ex illis tres pri-
mæ suos habent peculiare characteres. Ipsum
autem ρ quum dictionem inchoat, denso spi-
ritu semper signatur, vt ἡ *ῥάτω*: in medio verò
non item, vt ἡ *ῥώμαι, χαρακτήρ*. Si tamen ge-
minetur, priori spiritus tenuis, posteriori den-
sus inscribi solet, vt ἡ *ῥῥῶ*. Dictio igitur denso
spiritu notata, dicitur à Græcis *δασῶμένη*, id
est densata, cui opponitur *ψιλομένη*, id est te-
nuata.

SCHOLIA IN QUIBUS DL

SPVTATVR DE GERMANA AC-
centuum pronuntiatione.

ICVT profodiarum, id est (vt Fabius ad
S verbum interpretatur) accentuum maxima
est in pronuntiando vtilitas, si quidem rectè
vsurpentur, quamobrem etiam ab Hebræis Gustus
translatitiè vocantur: ita nihil eque pronuntiationem
corrumpit atque peruersus earum vsus: de quo paucis
mihi putavi aliquid dicendum. Itaque quod ad tonos
pertinet (quo vocabulo etiam pro intentione vocis vti-
tur Demosthenes in oratione περὶ τερψόρου) quum re-
pertos esse constet non vt longitudinem, sed vt altitudi-
nem, æquabilitatem, depressionem, circunductionem
syllabarum metiantur, manifestus est eorum error qui
cum alia specie accentuum, id est cum temporibus con-
fundunt, ita vt quæcunque acuenda vel flectenda est
syllaba eam producant: quæcunque deprimenda vel
æquabiliter pronuntianda, eam corripiant. Ex quo fit
vt in Græca oratione vel nullum, vel profusus corrup-
ptum numerum intelligas, dum multæ breues produ-
cuntur, & contrà plurimæ longæ corripuntur: vt pe-
nè præstiterit Græca vel Latina non legere, quàm ita
fædè deprauare. Id autem quàm verè dicam, poterit
ex Græcorum præsertim exemplis apparere, apud quos
penultimæ quantitas sepe ab acuto tono discrepat,
etiam quum longa est, contrà quàm apud Latinos. Age
igitur, primum Homeri versiculum ita pronunties vt
vulgo solent,

— υ — υ υ υ — υ υ — υ υ υ υ —

Μηνίαι δὲ θεὰ Πηλεΐδαο Ἀχιλλῆος

Minin a i de thea pili i adeo achilios.

vt de

vt de e longi, nihil dicam quatuor locis, summa cum ex-
cellētissimi & numerosissimi Poetæ iniuria, in i tenu-
issimam vocalē mutato, quis versus heroicum esse sen-
tiet, in quo neque Spondeum, neque Dactylum au-
dias? Sequentem autem versus multo minus etiam
percipias, quia non in Spondeum, sed in Dactylum ca-
det. Sic enim pronuntiant,

υ υ — υ — υ υ υ — — υ υ

ουλομενην η μυρῑ αχαιοις αλγε̄ εδικεν
oulomenin bi myri achæis alge ethicen

Age verò cum his Græcis duos etiam primos Æneidos
versus componamus, in quibus ingeniosissimus Poe-
ta tanto studio est Homerum imitatus, vt (si vnum
pedem excipias, in quo etiam sonorum vocalium con-
cursum voluit æmulari) longas longis & breues bre-
uibus opposuerit: quod haud scio an à quoquam sit ani-
maduersum, quum tamen (ni fallor) casu id factum vi-
deri non possit. Sic ergo pueri in ludis litterarijs hodie
docentur pronuntiare, aut potius ineptissimè cantare:

— υ υ — υ — υ — υ υ υ — υ υ —

Arma virumque cano Troiæ qui primus ab oris

υ — υ υ — υ — υ υ υ — υ υ —

Italiam fato profugus, Lauinaque venit

Hac autem ineptissima pronuntiatione quis non sen-
tiat grauissimos horum versus numeros ita frangi, vt,
si duos vltimos pedes excipias, versus videri non pos-
sint, contrà verò si ita vt par est pronuntiaris,

— υ υ — υ υ — — υ υ υ υ —

Μηνίαι δὲ θεὰ Πηλεΐδαο Ἀχιλλῆος

Arma virumq; cano Troiæ qui primus ab oris

— υ υ — — υ υ — — υ υ — υ

ουλομενην η μου? αρχαιοις αλγε? εθηκεν

Ita li am fa to profugus La uinaque venit.

Si hoc inquam modo pronuntiaris seruata syllabarum quantitate, etiam ut versus nō digeras in pedes, quis tamen ἀρσιν & θέσιν non audiat, & suauissima horū versuum grauitate nō capiatur? Certè non minus vitiū est εθηκεν penultima breui, aut ουλομένην penultima longa Græcè efferre, quàm si Latine dicas

— υ υ — υ — υ

docere & legere,

ita ut in illo Dactylus, in hoc Amphibrachus audiatur, & tamè ita pronuntiare cōfueuimus. Iam verò in Iambicis versibus, præsertim Latinis, quis Iambum vllum percipiat? cuius tamen pedis repetitione tota eorū versuum venustas constat. Solent enim pædagogi vulgò ita suos erudire, ut in omnibus dissyllabis penultima producant. Itaque sic recitant hunc Catulli versum,

υ — — — υ — υ — — —

Quis hoc potest videre, quis potest pati?

Ego verò putidam istam pronuntiationem miror quenzquam esse posse qui possit audire, qui possit pati. Et si autem hic error legendis versibus facilius percipitur, nibilo tamen est minor in oratione soluta: de cuius numerosa cōpositione frustra apud Græcos Aristoteles, Dionysius, & alij doctissimi homines, frustra Cicero & Fabius apud Latinos præceperunt, si Tonos cū Temporibus confundamus. Quid igitur? dices. Nempe hoc postulo, aut ratio potius ipsa flagitat, ut acuatur syllaba cui tonus acutus imponitur: æquabili aut depresso sono proferratur quæ grauior habet: partim acuatur, partim deprimentur quæ signantur circumflexo: sed ita ut (quemadmodum

modum Musici solent in suo illo quinque linearum diagrammate, & nos quoque in vernaculo nostro sermone) solæ longæ syllabæ producantur, solæ breues corripiantur siue tolli, siue deprimi, vel æquabiliter pronuntiarī oportuerit. Tonorum enim & temporum quum diuersa sint officia, diuersum quoque vsus esse par est. Neq̄ tamen nego, breui syllabæ temporis aliquid accedere quando acuto signo signatur, quantum scilicet necesse est in acuenda syllaba consumi. Sed ut minus sit breuis quam antea, minimè tamen consequitur habendam pro longa, sicut ab ijs haberi solet qui Malus arborè à Malus adiectiuo nō distinguunt: & Dominus perinde pronuntiant ac si Dactylus esset, pro Tribracho. Item ut longa syllaba non acuatur, tamen longa esse non desinit: quod non obseruant qui ex εθηκεν Dactylū constituunt. Rursum verò quauis quæcunque syllaba circumflectitur, ea etiam natura longa sit, quia tamen multæ sunt syllabæ naturæ longæ quæ non circumflectuntur, Tonus circumflexus à tempore longo sic distingui debet, ut ille quidè altitudinem ac depressionem, id est circunductionem, hoc verò longitudinem solam metiatur, id est ut circumflexa syllaba ita producat, ut simul initio acuatur, deinde sensim deprimatur: sicut facere solèt Musici, quum vni syllabæ duas quas vocant breues, vnā altiore, alteram depressoerè tribuunt: ceteræ verò longæ, si quidem acuto signatæ fuerint, tantum acuuntur: sin autem graui, æquabiliter producantur. At enim, dices, ista sunt perdifficilia, & fortassis etiā ἀδύνατα, ijs quidem qui diuersæ pronuntiationi assueuerunt. Id ego verò fateor, & in meipso non inuitus agnosco. Sed nihil vetat rectā viam alijs ostendere, etiam ut illam ingredi non possis. Certè veritas mihi dissimulada nō fuit, ut paulatim meliora

probare & sequi condiscamus. Ergo, vt liberè dicā quod sentio, vel Tonos profusus sublato esse velim tantisper dum deprauata illa pronuntiatio Tonorum pro temporibus emendetur (quum præsertim veteres constat istos apices in scribendo non usurpasse) vel nullam eorum rationem haberi. Cuperem autem in eorum locum alterum ex temporibus in tribus illis ancipitibus α ι υ substitui, & diligēter adnotari. Hoc ego, inquam, vt fiat suadeo, quod nullam aliam verè restituendæ pronuntiationis rationem habeam aut meliorem, aut promptiorem: paratus tamen de sententia mea decedere, si quis certiora docuerit.

Tempora duo esse diximus. Sed ex ijs alterutro tantum egemus. Rursus autem syllaba quæ natura longa est, ab ea distingui debet quæ sola positione longa existit, id est idcirco tantum quod duabus consonantibus adiuncta sit, quibus pronuntiandis necesse est moram interponi, vt in τὸ πῦρον productior est penultima quàm in τὸ πῦρον. Præterea pro qualitate consonantium quæ vocales ipsas præcedunt vel consequuntur, inter longas aliæ alijs longiores, inter breues aliæ alijs breuiores reperiuntur. Sed hæc subtilius persequi, nostri non est instituti. Admoneo tamen pueri debent & assuefieri, vt hæc omnia discrimina expedite obseruent, sine quorum cognitione & vsu fieri non posse puto vt de numeris orationis rectè iudicent, & magno cum fructu sese ad virtutes aliorum imitandas componant. Tanti est momenti ista non relexisse, quibus alioquin nihil abiectius videri possit.

Spirituum quoque alteruter videtur abundare, quamobrem etiam apud Latinos solus densus signatur, quem adspiracionem vocant, quasi spiritus accessionem.

Itaque

Itaque quod in tribus illis adspiratis litteris diximus, iterum est nobis repetendum, eos mihi quidem videri non satis rectè facere, qui pro adspirato vel denso spiritu asperum, pro tenui vel lenem vel leuem spiritum dicunt. Neque enim reperti sunt spiritus vel asperitati vel lenitati, siue (vt alij volunt) leuitati litterarum significandæ: sed vt latitudinem pronuntiationis declarent, quæ quidem vel à copioso vel à raro spiritu proficitur. Id autem vel ex eo liquet, quod hæc prosodia vocalibus est dicata, etiam quando adspiratis litteris adiungitur, nempe φ χ θ ς, vt nonnulli volunt.

Vocales autem neque asperæ neque lenes dici possunt, sed syllabæ, ex earum consonantium natura, quæ vocali adiunguntur. Densæ tamen dici possunt, quando scilicet naturali illi suo tenuissimo spiritu non contentæ, alium extrinsecus accersunt, vt iam quodammodo tenuis ille spiritus duplicetur. Quod si mihi diuinare licet, huius erroris duplex fuit occasio. Vna, quod asper ab adspirato non multum videatur differre, si nomina potius quàm rem ipsam consideres: vt planè sit probabile nonnullos ista paronomasia fuisse deceptos. Altera quod pro leui spiritu nonnulli lenem vel leuem legerunt, quod vtrunque aspero opponitur. Ego verò ex iusto eos qui tenuem spiritum primi leuem vocarunt, eius naturam exprimere voluisse. Nam quæ ῥῖδα sunt, id est tenuia & exilia, illa quoque leuia sunt: sicut è contrario quæ sunt δαστα, id est densa & crassa, illa quoque necesse est vt gràvia existant. Hæc autem ad asperitatem vel lenitatem seu leuitatem, aut (vt nonnulli loquuntur) leuigationem sanè nihil pertinet.

DE CETERIS NOTIS QUÆ

partim inscribi, partim subscribi, partim adscribi solent.

Pinguntur & aliæ notæ, quarum maximus est vsus & necessaria cognitio, quanuis inter Profodias non debeant numerari. Ex ijs

INSCRIBUNTUR duæ, Apostrophus & Dialysis.

Apostrophus, id est auersio, Vocalium elisionem ostendit: & inscribitur ad latus litteræ eadem forma, qua tenuis spiritus: idque plerumque in fine, vt *παρ' ἐμοῦ*, pro *παρὰ ἐμοῦ*. interdum in initio vt *ὦ γαδὲ*, pro *ὦ ἀγαδὲ*: & in medio vnius dictionis ex duabus compositæ, vt *τοῦτον*, pro *τὸ ἐργον. καὶ γὰρ*, pro *καὶ ἐγὼ*. Habet autem hanc vim vt præcedentem consonantem cui adhæret, si tenuis sit, & proximè consequatur spiritus densus, mutet in adspiratam *ἀντίστοιχον*, vt *κατ' ἡμέραν*, pro *κατὰ ἡμέραν*. Idque etiam in duabus consonantibus coniunctis accidit, vt *νύχθ' ὅλην*, pro *νύκτα ὅλην*.

Dialysis, id est Dissolutio, duabus vocalibus distinctè pronuntiandis imponitur, duplici puncto signata, vt *αἰδῖος, ἰάκωσος, ἰωάννης*. tetrasyllaba: *ἰησοῦς* trisyllabum.

SUBSCRIBITUR vna, quam ὑφὲν quasi Subunionem vocant, quòd duo vocabula significet in vnum coaluisse. pingiturque duabus in lon-

in longum porrectis lineolis medio quasi ypsi-
lō coniunctis, vt *μεθ' ἡμέραν*, pro *μεθ' ἡμέραν*.

Adscribuntur quinque, nempe

Διασολή, id est Disparatio, tenuis spiritus figura, ad imam litteram, idque intra ipsum vocabulum, vt quum *ὅτι* relatiuum scribo ad vitandam homonymiam Coniunctionis *ὅτι*.

Στιγμή τελεία, id est Punctum perfectū, quo ad imum ultimæ litteræ apposito, terminantur à græcis & Latinis periodi, vt significetur, perfecta iam sententia, quiescendum.

Στιγμή μέση, id est Punctum medium, quo terminantur orationis membra quæ græci *κῶλα* vocant. Medium autem vocatur, tum quia in media periodo & mediæ litteræ præcedenti adscribitur, tum etiam quòd mediocriter quiescendum esse admoneat, nondum scilicet perfecto orationis ambitu. Latini minus propriè id significant vno puncto alteri imposito, hac figura:

Υποστιγμή, siue *ὑποδιαστολή*, id est Subdistinctio, qua distinguuntur orationis Commata, quæ à Latinis Incisa nominantur. Adscribitur autem eadem nota qua Diastole, sed diuerso situ, ultimæ scilicet Commatis litteræ, declaratque non tam quiescendum quàm respirandum. Sed à plerisque Typographis hodie hæc nota etiam Colis distinguendis adhibetur.

Harum autem trium quibus periodos metimur, exemplum hoc esto ex Demosthene:

Πρῶτον μὲν, ὧ ἀνδρες ἀδελφῶσι τοῖς θεοῖς εὐ-
 χομαὶ πάσι καὶ πάσαις ἄσιν εὐνοίαν ἔχων ἐγὼ διαλε-
 λῶ τῆτε πόλει καὶ πάσιν ὑμῖν· τοσαύτῳ ὑπάρξει μοι
 παρ' ὑμῶν, εἰς τοῖσιν ἔργα.

Επερώτησις, id est Interrogationis signum,
 quod apud Græcos pingitur tenuis spiritus no-
 ta puncto subscripta, hoc modo;

Parenthesis signum neque in Græcis neque
 in Latinis codicibus vetustis reperias: sed quæ
 interijciuntur, ea solent adhibita utrinque hy-
 postigme distingui.

Solet etiam ijs quæ τεχνικῶς, id est, ut Latini
 Grammatici loquuntur, materialiter accipiuntur,
 linea imponi. Idque etiam vsurpatur ad ea
 distinguenda quæ & appellatiua & propria no-
 mina esse possunt. sed de his hæctenus.

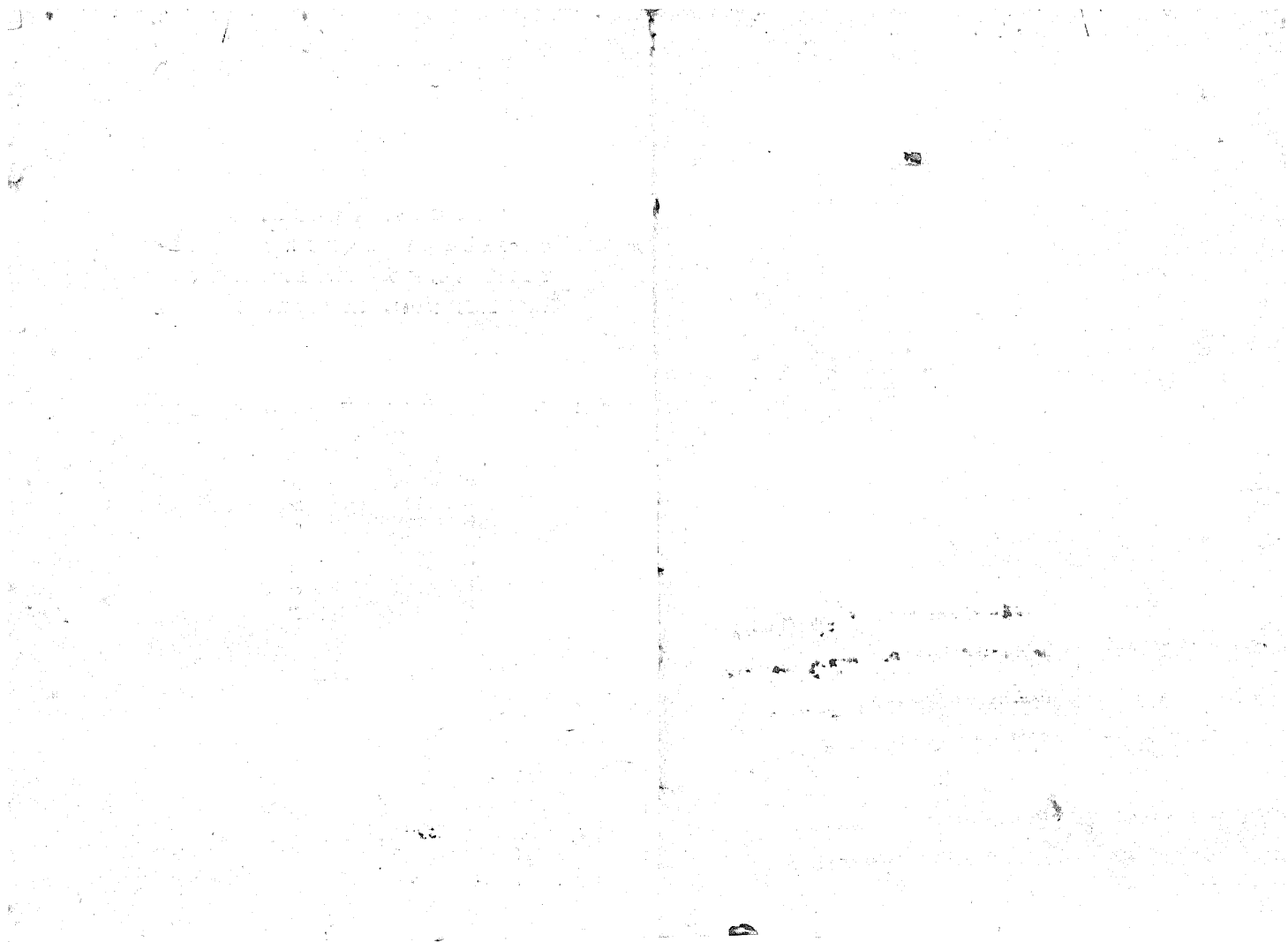
ERRATA, SED IN PAV
 cissimis tantum exemplaribus com-
 missa, sic corrigito.

Pag. Vers.	Pag. Vers.
10. 23. Euripides.	114. 16. Telepho, &
29. 16. tur ex	Theodectæ Pha-
30. 22. præsertim	selitæ eiusdem
49. 1. sonant,	123. 7. Persius
51. 28. θ. plebiscitum,	9. opera
29. & θ. Prætorum,	22. πάσις.
52. 1. παρὰ τοῖσι τῶν	124. 15. nis καὶ Cas
53. 28. secundo	19. existit
56. 17. diductus	142. 11. μοι, τοι, σοι.
59. penult. quidem	12. μοι, σοι Doricè
71. 9. titur: fed	τοι, & δι,
81. 22. curant	143. 12. συτῶ λέγουσιν.
84. 14. enim o intra	144. penult. immittit
88. 25. Euripide	145. 18. dicitur: sic
89. ult. ciuitatem	enum
91. penult. τῆ;	146. 6. diphthongus
99. ult. Gallicæ	15. perpetuum
109. 19. paullò	153. 11. intrudimus?
113. 20. τῆς ὡς	154. 2. τὴν πομπῶν
24. βόσρηχός τις	158. 5. à fin. lampron

BRUGIS FLAND.
EX OFFICINA HVBERTI GOL-
TZII. ANNO M. D. LXV.
III. NON. IANVAR.

AVREA

non hinc velle, siquidem
satis non conuenit, et in meo
uere finit, ut sensum meum
nam in finit, licet me finit
fructu quodam, si hoc quod in me
de coeant parum, et decepti uideat
in comitibus, et in scriptura, et in
comitibus, et in scriptura, et in